

Ministry of Education and Science Ukraine
Uzhhorod National University
ERI of European Integration Studies of UzhNU

Science Park UzhNU
as regional innovative structure

News bulletin
“Innovative university – tool of integration to
European educational and research area”

Edition 2

Uzhhorod – 2015

**Міністерство освіти і науки України
Ужгородський національний університет
ННІ євроінтеграційних досліджень**

Науковий парк УжНУ як регіональна інноваційна структура

*Інформаційний бюлетень наукового проекту
«Інноваційний університет – інструмент інтеграції
в європейський освітній і науковий простір»*

Випуск 2

Ужгород – 2015

CONTENTS

INTRODUCTION	6
1. The main characteristics of innovation legislation.....	8
1.1. Implementation of the Ukraine–European Union Association Agreement in terms of innovation	13
1.2. Priority focus areas for innovation activity in Ukraine.....	16
2. Technology transfer	21
3. Innovation in Higher Education	27
4. Innovative infrastructure.....	36
4.1. MES of Ukraine as the central body in the field of innovation	38
4.2. Technoparks	42
4.3. Science Park	50
4.4. Venture funds	57
4.5. Center for Technology Transfer	58
4.6. Other innovative structures.....	61
5. Science Park - important mechanism for the implementation of research results	63
5.1. Ukrainian experience in creation and development of science parks...66	
5.2. Science Park: Visegrad Group experience	71
5.2.1. Czech Republic	71
5.2.2. Slovak Republic	80
5.2.3. Poland	85
5.2.4. Hungary	95
5.3. Science Park UzhNU and its innovative projects	97
CONCLUSIONS	142
ATTACHMENTS.....	143

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1. Загальна характеристика законодавства у сфері інноваційної діяльності.....	8
1.1. Стан виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в частині інноваційної діяльності.....	13
1.2. Пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні.....	16
2. Трансфер технологій.....	21
3. Інновації у вищій освіті.....	27
4. Інноваційна інфраструктура.....	36
4.1. МОН України як центральний орган у сфері інноваційної діяльності	38
4.2. Технопарки	42
4.3. Наукові парки	50
4.4. Венчурні фонди	57
4.5. Центри трансферу технологій	58
4.6. Інші інноваційні структури.....	61
5. Науковий парк – важливий механізм впровадження результатів наукових досліджень.....	63
5.1. Досвід діяльності наукових парків в Україні.....	66
5.2. Наукові парки: досвід країн Вишеградської четвірки.....	71
5.2.1. Чехія.....	71
5.2.2. Словацька Республіка.....	80
5.2.3. Польща.....	85
5.2.4. Угорщина.....	95
5.3. Науковий парк «Ужгородський національний університет» та його інноваційні проекти.....	97
ВИСНОВКИ.....	142
ДОДАТКИ.....	143

ВСТУП

Необхідність активізації інноваційної діяльності в Україні є надзвичайно актуальною проблемою сьогодення у розвитку економіки, підвищення її конкурентоспроможності [1-3]. Проблемною ланкою в розвитку інноваційної діяльності в Україні є не гроші, не нормативна база, яка також гальмує справу, а наявність структур, спроможних перетворювати ідеї в науково-технічні розробки і забезпечувати впровадження останніх у виробництво.

Слід зазначити, що інноваційна інфраструктура, є двигуном інноваційного розвитку [1]. Вона забезпечує горизонтальні і вертикальні зв'язки між суб'єктами інноваційної діяльності. Зокрема, основними елементами інфраструктури є: інноваційні і технологічні центри, бізнес-інкубатори, технопарки, наукові парки і технополіси. Досвід розвинених країн свідчить, що такі інноваційні структури створюють сприятливі умови для ефективної діяльності та розвитку малих інноваційних підприємств, що реалізують оригінальні науково-технічні ідеї шляхом надання їм у тимчасове користування виробничих площ, матеріально-технічної бази, інформаційних мереж, забезпечення приладами і устаткуванням та надання консультативної допомоги з широкого кола науково-технологічних, економічних і правових питань.

В країнах Європи створення наукових парків бере свій початок з п'ятдесятих років минулого століття, вони змінювались, вдосконалювались, змінювались їхня структура. Але для України поняття створення організаційних структур, таких, як науковий парк, є досить новим. В червні 2009 року Президентом України був підписаний Закон України „Про наукові парки”, на основі якого в Україні почали створюватись перші наукові парки. Головне завдання, яке стоїть перед організаторами цих інноваційних структур, є створення такого середовища, де комфортно почувалися б учені, винахідники і водночас бізнесмени, які прагнуть пов'язати свій бізнес із хай-теком.

В ринкових умовах, як свідчить досвід розвинених країн, серед переліку організаційних форм, які сприяють використанню досягнень науково-технічного

прогресу та прискоренню трансферу технологій, найбільш ефективними є технологічні й наукові парки, технополіси та подібні до них територіальні інноваційні структури, які сприяють розвитку малого та середнього бізнесу, появі нових виробництв, укріпленню науково-технологічної бази на регіональному і національному рівнях. В таких умовах науковий парк стає ядром регіональної і національної інноваційної системи, оскільки у процесі його функціонування розробляються й обґрунтовуються пропозиції щодо пріоритетів інноваційного розвитку на усіх рівнях (країна-регіон-галузь-підприємства) та виявляється попит суб'єктів господарювання на інноваційні розробки.

Одним із головних завдань економічної політики в Україні є підвищення інноваційної складової валового внутрішнього продукту, наукоємність якого складає лише 0,9 % (станом на 2010 р.), тоді як у країнах ЄС – 2,01% ВВП, Швеції – 3,62 %, Фінляндії – 3,96 % ВВП. Частка України на світовому ринку наукоємної продукції, який оцінюється у 2,5-3 трлн. дол., дорівнює 0,05-0,1%, що у сотні разів нижче порівняно з США (36%), Японією (30%), Німеччиною (17%). Досі в країні не створено загальних сприятливих умов для здійснення інноваційної діяльності. Розробкою і впровадженням інновацій займаються лише близько 10% промислових підприємств, що нижче порогового значення (25%) і аналогічного показника розвинених країн (60-80%). Продукція високо-технологічних галузей економіки складає лише 2,8 % від усього обсягу промислового експорту. Одним із наслідків відсутності дієвих механізмів економічного стимулювання інноваційної діяльності є те, що 83% інвестицій в країні спрямовано до підприємств третього технологічного укладу, 10% – четвертого і тільки 7% – п'ятого (2009 р.). Складність підвищення результативності національної економіки пояснюється необхідністю залучення громадських і економічних інститутів до інтеграції можливостей науки, освіти і бізнесу, досягнення їх цілісності для забезпечення ефективного трансферу наукових результатів, доведення науково-технічної продукції до її комерційного використання.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАКОНОДАВСТВА

У списку найбільш інноваційних країн планети, який був оприлюднений на початку 2013 року агентством Bloomberg, Україна увійшла до 50 кращих країн і посіла 42 місце. При цьому агентство Bloomberg розглянуло показники понад 200 країн і суверенних регіонів, щоб визначити їхній інноваційний фактор. Остаточний список було скорочено до 96, з якого вибрано 50¹.

Законодавство України у сфері інноваційної діяльності базується на Конституції України² і складається із законів України «Про інвестиційну діяльність»³, «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про інноваційну діяльність»⁴ та інших законодавчих актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері.

Правові передумови державної інноваційної політики закладені в Конституції України, в якій ст. 54 гарантує громадянам свободу наукової, технічної та інших видів творчої діяльності, захист інтелектуальної власності, авторських прав. Стаття 116 зобов'язує Кабінет Міністрів України забезпечувати здійснення економічної політики у сфері освіти, науки і культури. Згідно з пунктом 4 цієї ж статті Кабмін розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного і культурного розвитку України.

Законодавче забезпечення науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні започатковане Законом України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності»⁵, який створює умови для наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення потреб суспільства і

¹ Шовкалюк В.С. Інноваційний розвиток України: особливості 2012 року / В.С. Шовкалюк // Наука України у світовому інформаційному просторі. — Вип. 7. — К.: Академперіодика, 2013. — С. 14-25.

² Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

³ Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 47. — Ст. 646.

⁴ Про інноваційну діяльність : Закон України від 04 липня 2002 р. № 40-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 36. — Ст. 266.

⁵ Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності : Закон України від 01.12.1998 № 284-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 2-3. — Ст. 20.

держави у технологічному розвитку. Цей закон з часом зазнав змін, і в 1998 році був прийнятий новий закон «Про наукову і науково-технічну діяльність»⁶. Базовий Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 1 грудня 1998 року визначає головні напрями державної політики у цій сфері і правове поле діяльності владних структур. Його положення набули розвитку в Законі України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року [6], в якому відбувся перехід від акценту на науково-технічну сферу до методології проектного управління інноваційними процесами. У Законі було визначено організаційні механізми та засоби фінансової підтримки виконання інноваційних проектів. Зокрема для інноваційних підприємств Законом було визначено: пільги з податку на прибуток; пільги зі сплати земельного податку; пільги з податку на додану вартість; митні пільги; амортизаційні пільги. Загальна мета стимулювання реалізації інвестиційно-інноваційних проектів полягає у зменшенні податкового зобов'язання платника податку шляхом як прямого його зниження, так і використання непрямого механізму, що передбачає застосування відстрочення або розстрочення податкового платежу, що є прихованою формою кредиту⁷.

Чинний сьогодні Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» значною мірою морально застарів, у зв'язку з чим 26.11.2015 року Верховна Рада України прийняла новий Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», положення якого суттєво оновлені та удосконалені з урахування вимог сьогодення, коли Україна стала на шлях євроінтеграції, і коли було підписано угоду про асоційовану участь нашої держави в науково-інноваційній програмі ЄС «Горизонт-2020».

Закон дає визначення окремим поняттям та викладає низку основних термінів у новій актуалізованій редакції. Положення цього документу

⁶ Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13 грудня 1991 р. № 1977-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12. – Ст. 165.

⁷ Севостьянова Д.В. Проблеми стимулювання інноваційної діяльності промислових підприємств / Д.В. Севостьянова // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово- господарської діяльності підприємства. – 2012. - № 58 (964). – С. 156-160 (С. 159).

максимально спрямовані на створення нових підходів до управління і фінансування у науці, забезпечення ефективності та прозорості при здійсненні наукових досліджень і розробок та при їх фінансуванні, а також на підвищення рівня ефективності взаємодії представників наукової громадськості, органів виконавчої влади та реального сектору економіки у формуванні та реалізації єдиної державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Велика увага у законі приділена Національній раді України з питань розвитку науки і технологій (ст. 20 Закону). Створення такої ради як постійно діючого консультативно-дорадчого органу при Кабінеті Міністрів України дасть можливість забезпечити ефективну взаємодію представників наукової громадськості, органів виконавчої влади та реального сектору економіки.

Крім того, законом передбачено створення Національного фонду досліджень України, основною функцією якого буде грантова підтримка (ст. 49 Закону):

- фундаментальних наукових досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних та гуманітарних наук;
- прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки.

При цьому, фонд буде мати можливість надавати індивідуальні, колективні та інституційні гранти.

Велике значення у цьому документі приділяється посиленню соціального статусу науковця, покращенню умов його праці та пенсійного забезпечення, а також стимулюванню та заохоченню молодих вчених.

Зокрема, закон містить положення, якими запроваджується:

- гнучкий режим робочого часу в науковій установі;
- усунення фінансової дискримінації галузевої науки шляхом перекладання тягаря фінансування доплат до наукових пенсій на державний бюджет;

- можливість отримання вченими житла за рахунок цільового бюджетного фінансування чи інших джерел та його будівництва за рахунок отримання пільгових довгострокових кредитів;
- створення системи державних молодіжних стипендій, премій та грантів.

Крім того законом врегульовується питання, що стосується можливості науковим працівникам підвищувати свою кваліфікацію та проходити стажування як в Україні, так і за кордоном без втрати робочого місця та наукового стажу.

У законі також приділяється увага питанням дослідницької інфраструктури, зокрема унормовується створення такого елемента інфраструктури наукової і науково-технічної діяльності, як Центр колективного користування науковим обладнанням. Крім того, цим документом створюються правові підстави для запровадження нової організаційної форми дослідницької інфраструктури – Державної ключової лабораторії.

Такі норми є дієвими механізмами цілеспрямованого впливу держави на вирішення найбільш актуальних проблем розвитку науки, підтримки найперспективніших напрямів наукових досліджень та забезпечення максимальної ефективності при використанні найсучаснішого наукового обладнання та концентрації найкращих наукових представників для вирішення ключових викликів, які стоять перед державою.

Закон містить норми, які покликані стимулювати діяльність наукових установ. Його положеннями для наукових установ запроваджена можливість:

- бути засновником інших юридичних осіб, що займаються науковою та науково-технічною діяльністю;
- бути засновником акціонерних товариств та товариств з обмеженою відповідальністю;
- утворювати науково-технічні комплекси.

Положеннями закону передбачено звільнення від сплати до загального фонду Державного бюджету України частини прибутку (доходу) за результатами своєї фінансово-господарської діяльності державних комерційних підприємств та казенних підприємств, які відносяться до наукових установ, а також науково-технічних комплексів, заснованих на державній власності.

Окремо документ регулює питання державної атестації наукових установ на основі прийнятих Комітетом Європейського дослідницького простору наукометричних індикаторів та встановлює, що рівень базового фінансування цих установ залежатиме від результатів цієї атестації.

Документ містить окрему статтю, що регулюватиме грантове фінансування наукової і науково-технічної діяльності за рахунок коштів державного бюджету, що безоплатно та безповоротно надаватиметься виключно на конкурсній основі без застосування процедур закупівлі.

Велика увага у законі приділяється демократизації процедур внутрішнього управління у Національній академії наук України та у національних галузевих академіях наук.

Окремо фіксується норма щодо статусу національних академій як головних розпорядників бюджетних коштів та зберігаються положення чинного закону щодо права академічної самоврядності та самостійного вирішення національними академіями усіх питань, що стосуються реалізації такого права. Водночас запроваджено норми, які стимулюватимуть інтеграцію академічної та університетської науки.

Закон встановлює основні цілі міжнародного науково-технічного співробітництва, серед яких інтеграція України до Європейського дослідницького простору, та форми такого співробітництва, серед яких – участь у відповідних рамкових програмах Євросоюзу з науки та інновацій⁸.

⁸ <http://www.mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/04/29/shhodo-proektu-zakonu-ukrayini-pro-naukovu-i-naukovo-texnichnu-diyalnist/>

У Програмі економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»⁹ метою реформи в інноваційній сфері визначено активізацію інноваційних процесів, повноцінне використання потенціалу науки в процесі технологічної модернізації економіки. Для досягнення визначених у Програмі економічних реформ показників розвитку необхідно, у першу чергу, удосконалити нормативно-правову базу регулювання інноваційної діяльності.

З метою концентрації фінансових ресурсів на проривних напрямках інноваційного розвитку Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні»¹⁰ визначено стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності. Для реалізації стратегічних пріоритетів Урядом України затверджено середньострокові пріоритети інноваційної діяльності загальнодержавного та галузевого рівнів на 2012-2016 роки. Їх визначено за результатами прогностно-аналітичних (форсайтних) досліджень з урахуванням світових технологічних тенденцій. На Держінформнауки України покладено завдання щодо забезпечення моніторингу реалізації пріоритетів.

1.1. СТАН ВИКОНАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС В ЧАСТИНІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Співробітництво у сфері науки та технологій 1) Триває робота щодо відновлення дії Угоди між Україною та ЄС про наукове і технологічне співробітництво (здійснюються заходи щодо внутрішньодержавного узгодження проекту Угоди), а також забезпечення Учасі України у Програмі ЄС з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020». Учасі України у Програмі ЄС «Горизонт 2020» (орієнтовний обсяг фінансування програми – 80 млрд. євро) сприятиме створенню необхідних передумов для здійснення

⁹ http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf

¹⁰ Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19-20. – Ст. 166.

науково-дослідної діяльності у різних сферах (енергетика, транспорт, охорона здоров'я, екологія, продовольча безпека, космос тощо), у т.ч. шляхом надання доступу до наукової інфраструктури, розвитку інновацій в індустріальному секторі та нових технологій. Участь України передбачає сплату щорічних фінансових внесків (крім 2015 р.) на загальну суму близько 35 млн. євро. Узгоджено текст відповідної Угоди. 2) 4-5 грудня 2014 р. проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Інтеграція національної мережі трансферу технологій (NTTN) до європейських мереж». У ході конференції підписано Меморандум про співробітництво щодо інтеграції NTTN до Європейської мережі підприємств (EEN) та Угоду про співробітництво у сфері науки та технологій між 24 Координатором NTTN та Фундацією «Центрально-європейська академія навчання та сертифікації (Республіка Польща)¹¹.

3 березня 2015 р. шляхом обміну дипломатичними нотами була відновлена дія Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про наукове і технологічне співробітництво.

Довідково. Науково-технічне співробітництво між Україною та ЄС здійснюється на підставі Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про наукове і технологічне співробітництво від 4 липня 2002 року. Ця Угода потребує постійного поновлення на наступні п'ятирічні періоди. В рамках Угоди створено Спільний Комітет Україна - ЄС зі співробітництва в галузі науки та технологій. Під час реалізації Сьомої Рамкової програми з досліджень та інновацій ЄС Україна зайняла лідируючу позицію серед країн Східного Партнерства та увійшла до десятки найбільш активних країн-партнерів, поступаючись лише США, Канаді та країнам БРІКС. Наукові установи та вищі навчальні заклади України взяли участь у

¹¹ Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (вересень 2014 – січень 2015). – С. 23-24. - [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://reforms.in.ua/Content/Download/tasks-performance-status/AA_impl_report_02_2015_GOEl.pdf

126 проектах Сьомої рамкової програми з обсягом фінансування ЄК у сумі близько 26,5 млн. євро¹².

20 березня 2015 р. підписана Угода між Україною і Європейським Союзом про участь України у Рамковій програмі Європейського Союзу з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020».

Довідково. Угода підписана Міністром освіти і науки С. Квітом та Комісаром ЄС з питань досліджень, науки та інновацій Карлушем Моедашом. Згідно з досягнутими домовленостями Україна отримала безпрецедентно високу 95- відсоткову знижку на фінансовий внесок, який в результаті склав 35 579 782,09 євро за наступні 2015-2020 рр. при тому, що його сплата почнеться з 2016 р. (сплата Україною першого внеску за 2015 рік, який становить 5 002 872,87 євро, перенесена на наступний період шляхом розподілу цієї суми на послідувачі роки).

Пріоритети програми «Горизонт 2020» – сприяння фундаментальним науковим дослідженням, підвищення конкурентоспроможності виробництва, нанотехнологій, нового матеріалознавства, біотехнологій та космічної галузі, а також пошук відповідей на найбільш гострі соціальні виклики в сфері охорони здоров'я, екології та демографії. Програма об'єднує всі існуючі програми ЄС з фінансування досліджень та інновацій, включаючи «Рамкову програму з досліджень», «Рамкову програму з конкурентоспроможності та інновацій» і діяльність Європейського інституту інновацій та технологій. Загальний обсяг фінансування підтримки досліджень та інновацій у рамках програми передбачений у розмірі близько 80 млрд. євро. Україна увійшла до 11-ти провідних наукових країн світу, які визначені ключовими стратегічними партнерами ЄС в програмі «Горизонт 2020», також наша держава визнана єдиним стратегічним партнером Євросоюзу у Східній Європі.

¹²http://reforms.in.ua/Content/download/Sessions/s4/5.1.%20Zvit%20z%20implementacii%20Ugody%20pro%20a%20sociaciu_berezen%202015%2003%2030.pdf

1.2. ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Запровадження в Україні економіки, яка ґрунтується на виробничому використанні знань, інформації та технологій, неможливе без приведення у відповідність до інноваційних вимог таких елементів системи, як:

- інтелектуальний потенціал суспільства, вертикаль „наука – освіта – виробництво”;
- система структурних пріоритетів;
- організаційно-інституційний режим;
- фізичне середовище інновацій;
- система соціалізації і освіти;
- фінансові засади діяльності;
- адаптація до зовнішнього контексту інноваційних перетворень.

Все вищевикладене дає підстави визначити наступні **Пріоритети**:

1. Розвиток інтелектуального потенціалу.

Розвиток інтелектуального потенціалу населення – основа основ інноваційного вибору України та базовий пріоритет державної політики у освітній, науковій та науково-технічній сферах. Реалізація та розвиток творчих здібностей талановитих дітей і молоді, комплексний розвиток системи освіти, стимулювання дослідницької та наукової діяльності, заохочення до творчої розумової праці, підвищення суспільного престижу праці вченого і науковця – головні цілі держави на шляху до побудови економіки знань в Україні.

2. Інтеграція науки, освіти і виробництва.

Формування системи „наука–освіта–технологія–інновація–виробництво” – наріжний камінь розвитку постіндустріальних суспільств та єдиний можливий шлях до підвищення конкурентоспроможності України. Саме через інтеграцію різних елементів науково-технічного, освітнього і виробничого комплексу Україна має розбудувати власну національну інноваційну систему як сукупність наступних елементів: установ наукової і

освітньої галузі, в яких створюються нові знання; нормативної та макроекономічної бази, що включає, зокрема, заходи торгівельної політики, які впливають на просування технологій та їхню вартість; інноваційних та техно-виробничих інфраструктур, спроможних до реалізації інновацій та перетворення їх у товар; можливостей доступу до глобальних джерел знань та інноваційних комунікацій; ринкових умов, що сприяють розповсюдженню і впровадженню інновацій.

3. Структурні пріоритети.

Структурній перебудові економіки надається вирішальне значення для забезпечення переходу на інноваційну модель зростання та впровадження економіки знань. Головним змістом структурного маневру є випереджаюче зростання частки галузей і виробництв з високим ступенем технологічної переробки та доданої вартості, швидким оборотом капіталу і значною часткою наукоємної складової. Найбільш вагомими очікуваними економічними результатами з погляду впровадження науково-технічних інновацій на підприємствах України є:

- а) ефективність та ощадність використання енергетичних і матеріальних ресурсів;
- б) збільшення частки продукції з високим ступенем переробки;
- в) впровадження сучасних управлінських новацій та елементів логістики у виробництво;
- г) забезпечення гнучкості виробництва з урахуванням попиту на інновації.

4. Організаційно-інституційне забезпечення інноваційних процесів.

Динамічний інноваційний розвиток та економічне зростання на основі оновленої інфраструктури мають здійснюватися шляхом вдосконалення державного менеджменту в науково-технічній та інноваційній сферах. Інновації в системі управління процесами суспільного розвитку – шлях до підвищення ефективності державної політики в цілому.

Для досягнення суттєвих позитивних зрушень в цьому напрямі необхідно:

- а) вдосконалити інституційні основи державної науково-технічної та інноваційної політики;
- б) подолати роз'єднаність та відособленість серед освітніх та наукових закладів;
- в) централізувати політику держави в інноваційній сфері в межах єдиного компетентного органу виконавчої влади;
- г) посилити статус Ради з питань науково-технічної політики при Президентові України, розробити механізм неухильного виконання її рішень;
- д) сформувати загальнодержавну систему автоматизованого пошуку, збору, накопичення, аналітичної обробки і зберігання, розповсюдження та надання інформації в сфері науково-технологічного та інноваційного розвитку;
- е) вдосконалити систему державного фінансування інноваційних процесів, механізми державного замовлення в науково-технічній сфері, а також моніторингу ефективності фінансування та реалізації наукових та інноваційних проектів.

5. Розвиток системи інноваційно орієнтованої освіти.

Для ефективного забезпечення реалізації інноваційної стратегії України необхідно створити механізм визначення потреб в спеціалістах для формування державного замовлення на підготовку фахівців, яке має ґрунтуватися на повноцінних прогнозно-аналітичних дослідженнях,

6. Підвищення ефективності фінансування інноваційних процесів.

Впорядкування системи фінансування інноваційних процесів є головною передумовою підвищення результативності державної політики в цій сфері, а також запорукою ефективності розбудови економіки знань в Україні. З метою підвищення ефективності системи фінансування інноваційних процесів необхідно здійснити:

а) запровадження та розвиток конкурсних засад в питаннях розподілу коштів на наукові і освітянські програми та проекти, залучення незалежних громадських організацій до контролю за використанням відповідних коштів;

б) вдосконалення національного законодавства щодо створення інтегрованих промислово-фінансових груп (холдингів, корпорацій) з метою стимулювання інтеграції інноваційних ресурсів та інвестиційних капіталів;

в) розробку системи заходів щодо залучення вітчизняних банків у справу кредитування здобуття освіти населенням, а також суттєве розширення кількості кредитно-фінансових компаній, що займаються кредитуванням інноваційної діяльності, прискорення процесів створення інноваційно орієнтованих банків;

г) розгляд перспективи реформування системи фінансування наукових установ шляхом впровадження дворівневої системи фінансового забезпечення: базове фінансування (утримання матеріальної бази, оплата комунальних послуг); грантове фінансування на конкурсній основі через державні наукові фонди, а також із спеціального фонду;

д) вдосконалення механізмів державного замовлення на інноваційну продукцію;

е) створення системи спеціальних фондів державного фінансування науково-технічних програм та інновацій.

7. Посилення міжнародної кооперації в освітній, науково-технічній та інноваційній сферах.

Міжнародна кооперація у освітній, науково-технічній та інноваційній сферах – це не лише важливий напрям зовнішньої політики держави, а й основний засіб залучення та адаптації України до сучасних надбань науково-технічного прогресу, базова складова гуманітарної інтеграції суспільства. З метою посилення міжнародного напрямку інтеграції, в першу чергу, необхідно:

1) передбачити кошти на участь представників України у проведенні відповідних міжнародних заходів (конференцій, семінарів, круглих столів) та підвищити дисципліну використання цих коштів;

2) запровадити моніторинг розвитку глобальних подій, інфраструктур та процесів в освітній, науково-технічній та інноваційній сферах;

3) залучити Україну до стратегічних міжнародних проектів і програм, які реалізуються зараз, та виключити можливість незалучення України до регіональних та континентальних освітньо-науково-інноваційних проектів у майбутньому;

4) прискорити адаптацію стандартів в системі національної освіти відповідно до критеріїв ЄС.

8. Регіоналізація інноваційної та науково-технічної політики.

Інноваційний розвиток регіонів та регіональна інноваційна політика мають вирішальне значення з точки зору практичного забезпечення модернізаційних завдань України. Стимулювання процесів інфраструктурного оновлення та комплексного соціально-економічного розвитку територій – одне з головних стратегічних завдань інноваційної стратегії України, яке, зокрема, передбачає:

1) поглиблення інтеграції регіональних освітніх і наукових інфраструктур шляхом посилення зв'язків між регіональними центрами та відділеннями НАН України та інших галузевих академій, науково-дослідницькими інститутами, академічними закладами та підприємствами;

2) стимулювання створення „академічного інноваційного поясу” навколо НАНУ та її регіональних центрів, який має складатися із підприємств, що впроваджують наукові розробки у виробництво;

3) збільшення кількості підприємств, які впроваджують інновації шляхом надання „місцевих преференцій” (стимулів, які ініціює місцева влада), посилення інноваційно-модернізаційної складової приватизаційних процесів, впровадження системи регіональних інноваційних пріоритетів;

4) запровадження „інноваційності” в якості одного із основних статистичних критеріїв оцінки регіонального розвитку, а також практики періодичних статистичних звітів за показниками регіонального інноваційного розвитку;

5) сприяння розробці та впровадженню регіональних програм інноваційної політики в Україні на основі опрацьованого досвіду регіонів-лідерів.

2. ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ

Основним механізмом поєднання науково-технічної діяльності з виробничою є трансфер технологій – процес передачі нової ідеї, технології або розробки у використання. Нормативно-правове поле у сфері трансферу технологій в Україні не є «неораною цілиною». Ще у 2006 році було прийнято Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»¹³, покликаний забезпечити ефективне використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу України, технологічність виробництва продукції, охорону майнових прав на вітчизняні технології та/або їх складові на території держав, де планується або здійснюється їх використання, розширення міжнародного науково-технічного співробітництва у цій сфері. На виконання цього Закону України було затверджено необхідні для реалізації закону підзаконні акти. Однак результативність сфери трансферу технологій в Україні все ще залишається не високою

В Україні темпи розвитку трансферу технологій невисокі. Дослідження засвідчує, що вітчизняний ринок високих технологій фактично знаходиться під контролем неурядових організацій. Наукові розробки, створені за державні кошти, здебільшого комерціалізуються без будьякого відшкодування державі. Не забезпечується захист майнових прав на

¹³ Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14 вересня 2006 р. № 143-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. № 45. – Ст. 434.

технології та їх об'єкти. Відсутні стимули для розробки пріоритетних технологій та їх впровадження у виробництво. Важливим кроком на шляху вирішення зазначених проблем має стати реалізація положень Закону України "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій", прийнятого Верховною Радою України 14 вересня 2006 р. Цей Закон визначає правові засади державного регулювання діяльності також у сфері охорони майнових прав на вітчизняні технології на території держав. В законі приводиться визначення терміну трансферу технології як передача технології, що оформляється шляхом укладення двостороннього або багатостороннього договору між фізичними та/або юридичними особами, яким устанавлюються, змінюються або припиняються майнові права і обов'язки щодо технології та/або її складових.

Головною метою державного регулювання діяльності у сфері трансферу технологій закон передбачає забезпечення розвитку національного промислового і науковотехнічного потенціалу, його ефективного використання для вирішення завдань соціально-економічного розвитку держави та забезпечення технологічності виробництва вітчизняної продукції з урахуванням світового досвіду, можливих соціально-економічних, технологічних і екологічних наслідків від застосування технологій та їх складових, сприяння розвитку виробництва, в якому використовуються новітні вітчизняні технології.

Для забезпечення реалізації положень Закону Міністерством освіти та науки України спільно з Фондом державного майна України, Національною академією наук України та іншими центральними органами виконавчої влади розроблено цілу низку підзаконних актів, які в установленому порядку були внесені на розгляд до Кабінету Міністрів України та прийняті ним. Постановою Кабінету Міністрів України "Деякі питання реалізації Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»" від 1 серпня 2007 р. № 995 затверджене Типове положення про структурний підрозділ з питань трансферу технологій, інноваційної

діяльності та інтелектуальної власності та внесені зміни до Типового положення про Головне управління освіти і науки Київської міської державної адміністрації, Управління освіти і науки обласної, Севастопольської міської державної адміністрації. Постановою доручено Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Національній та галузевим академіям наук, що виконують функції, пов'язані з розробленням технологій та їх складових частин, набуттям, ліцензуванням і захистом прав інтелектуальної власності на них, трансфером та використанням нових технологій створити у центральних органах виконавчої влади, обласних та міських державних адміністраціях, установах Національної та галузевих академій наук України та в підпорядкованих їм організаціях структурні підрозділи, діяльність яких буде спрямована на забезпечення захисту прав та економічних інтересів суб'єктів трансферу технологій відповідної сфери суспільного виробництва, регіонів, держави згідно із законодавством. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку проведення Державної акредитації фізичних та юридичних осіб на право здійснення посередницької діяльності у сфері трансферу технологій" від 26 червня 2007 р. № 861 визначає порядок акредитації осіб, які мають намір займатися посередницькою діяльністю в сфері трансферу технологій. На виконання положень постанови прийнято Накази Міністерства освіти і науки України: "Про затвердження складу Державної комісії з питань акредитації фізичних та юридичних осіб на право провадження посередницької діяльності у сфері трансферу технологій" (від 24 липня 2007 р. № 646), "Про затвердження форми заявки та переліку документів, необхідних для проведення державної акредитації фізичних та юридичних осіб на право провадження посередницької діяльності у сфері трансферу технологій" (від 25 липня 2007 р. № 654). Проведено три засідання Комісії, на яких розглянуто 8 заявок від юридичних осіб і 2 заявки від фізичних осіб на право проведення посередницької діяльності у сфері трансферу технологій. За результатами розгляду Комісії видано 10 свідоцтв

про державну акредитацію на право проведення посередницької діяльності у сфері трансферу технологій. Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України "Про передачу МОН повноважень на затвердження порядку ведення Державного реєстру договорів про трансфер технологій" від 06.02.08 № 252 Міністерство освіти і науки України забезпечує ведення державного реєстру договорів про трансфер технологій, що сприятиме систематизації та уніфікації інформації щодо трансферу технологій, забезпеченню охорони майнових прав на вітчизняні технології та розширенню міжнародного співробітництва у цій сфері. На виконання зазначеного розпорядження розроблено Порядок державної реєстрації договорів про трансфер технологій та ведення Державного реєстру договорів про трансфер технологій, який затверджено наказом МОН від 14 травня 2008 року № 409 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 травня 2008 р. № 464/15155. Постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження мінімальних ставок винагороди авторам технологій і особам, які здійснюють їх трансфер" від 04.06.08 № 520 затверджено мінімальні ставки винагороди авторам технологій і особам, які здійснюють їх трансфер, в залежності від обсягу продукції, що вироблена з її застосуванням, що сприятиме розвитку цивілізованого ринку трансферу технологій, інноваційних продуктів, товарів і послуг в Україні.

Досвід розвинених країн свідчить, що потужним каталізатором залучення суб'єктів господарювання до інноваційної діяльності виступає система установ інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності, призначених для більш швидкої та ефективної реалізації інноваційних проектів, склад якої обумовлюється економічними, культурними, політичними, соціальними та іншими особливостями країн світу. З метою створення в Україні інноваційної інфраструктури Міністерством освіти і науки України розроблено, а постановою Уряду від 14.05.2008 р. № 447 затверджено Державну цільову економічну програму "Створення в Україні інноваційної інфраструктури" на 2009—2013 рр. Програма визначає

оптимальний варіант вирішення проблеми створення організаційно-економічних умов, які дієво впливатимуть на підвищення інноваційної активності та конкурентоспроможності економіки країни, здійснення технологічного прориву і забезпечуватимуть формування постійної потреби в розробці та реалізації інновацій, ефективному використанні науковотехнічного, інноваційного та освітнього потенціалу країни в інтересах суспільства. Програмою визначено мінімальну кількість інноваційних структур, створення та діяльність яких дасть можливість забезпечити належну допомогу інноваторам на всіх рівнях. Поряд з державними коштами до фінансування її заходів залучатимуться кошти місцевих бюджетів та з позабюджетних джерел. Частка внеску держави складе біля третини загального обсягу її фінансування. Тому для успішної реалізації програмних заходів важливо, щоб держава виконала свої зобов'язання, що підтвердить іншим потенційним інвесторам важливість для неї цього напрямку діяльності.

Відповідно до завдань Національного плану дій на 2012 рік¹⁴ Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження від 10.09.2012 № 691-р «Про схвалення Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері»¹⁵. Метою цієї Концепції є удосконалення засад державного регулювання в інноваційній сфері, розбудова економічних, структурних і організаційних основ інноваційної діяльності, забезпечення взаємодії різних інституцій під час упровадження інновацій, створення системи надання державної підтримки інноваційному розвитку національної економіки, створення сучасного ринку інновацій та технологій, визначення механізму оперативного реагування на зміни в інноваційній сфері. На виконання пункту 2 цього розпорядження Держінформнауки спільно із зацікавленими центральними органами виконавчої влади, Національною академією наук

¹⁴ Про Національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»: Указ Президента України від 12.03.2012 р. № 187/2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 22. – С. 67.

¹⁵ Про схвалення Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.09.2012 р. № 691-р // Офіційний вісник України. – 2012. – № 71. – С. 199.

України та галузевими Національними академіями наук підготували проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері на період до 2014 року»¹⁶.

Заходи спрямовані на уточнення завдань і функцій органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в інноваційній сфері та надання правових засад створення місцевими державними адміністраціями структурних підрозділів з питань інноваційного розвитку. Низку заходів спрямовано на створення сприятливих умов для активізації інноваційної діяльності, упровадження інновацій, функціонування інноваційної інфраструктури, ринку інновацій та технологій шляхом удосконалення правових засад функціонування технологічних парків, сприяння створенню та забезпечення функціонування технологічних платформ, спрощення процедур утворення інноваційних кластерів, малих інноваційних підприємств.

Для спрощення та уточнення процедури державної реєстрації інноваційних проектів постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.2012р. № 573¹⁷ внесено зміни до Порядку державної реєстрації інноваційних проектів¹⁸, зокрема передбачено розгляд інноваційних проектів за принципом «єдиного вікна» та скорочено терміни проведення їхньої державної реєстрації. На створення сприятливих прозорих рамкових умов для провадження інноваційної діяльності та виконання інноваційних проектів спрямовано розроблений у 2012 році проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про інноваційну діяльність», який схвалено Урядом України та внесено на розгляд Верховної Ради України.

¹⁶ Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері на період до 2014 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2013 р. № 234-р [Електронний ресурс] // Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/234-2013-p/para9#n9>.

¹⁷ Про внесення змін до Порядку державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів : постанова Кабінету Міністрів України від 06.06.2012 р. № 573 // [Електронний ресурс] // Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/573-2012-p/para2#n2>.

¹⁸ Про затвердження Порядку державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів : постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.2003 р. № 1474 // [Електронний ресурс] // Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1474-2003-p>.

3. ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Нові закони «Про освіту» та «Про професійну освіту» орієнтовані на національні інтереси та враховують експертні оцінки з боку структур Європейського Союзу. Про це зазначив, заступник Міністра освіти і науки України Павло Полянський під час зустрічі з керівником програм Європейського фонду освіти (ЄФО) в Україні Маргаретою Ніколовською, що відбулася в МОН 17 червня 2015 року.

Павло Полянський наголосив, що для інтеграції України до Європейського Союзу, передусім – освітньої інтеграції, важливою та необхідною є спільна робота з експертами Європейського Союзу над модернізацією освітнього законодавства та імплементацією нових законів. Експерти з країн ЄС, зокрема брали участь в експертному оцінюванні обох законопроектів на предмет забезпечення рівного доступу до якісної освіти, дотримання демократичних принципів у освітній сфері, відповідності загальноєвропейській практиці і за результатами надавали свої оцінки та пропозиції.

Пріоритетом Європейського фонду освіти є розвиток професійної освіти в різних країнах світу. У 2010 році ЄФО започаткував Туринський процес для модернізації, прогнозування тенденцій та обміну досвідом у галузі професійної освіти, що є аналогом Болонського процесу у сфері вищої освіти. Сьогодні учасниками Туринського процесу є 27 країн, у тому числі й Україна¹⁹.

Законом України від 08.09.2011 р. № 3715-VI "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні"²⁰ визначено правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи пріоритетних напрямів інноваційної діяльності та їх реалізації в Україні.

Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні - науково і економічно обґрунтовані та визначені відповідно до цього Закону напрями

¹⁹ <http://www.mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/06/18/novi-zakoni-%C2%ABpro-osvitu%C2%BB-ta-%C2%ABpro-profesijnu-osvitu%C2%BB/>

²⁰ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>

провадження інноваційної діяльності, що спрямовані на забезпечення економічної безпеки держави, створення високотехнологічної конкурентоспроможної екологічно чистої продукції, надання високоякісних послуг та збільшення експортного потенціалу держави з ефективним використанням вітчизняних та світових науково-технічних досягнень.

Пріоритетні напрями інноваційної діяльності поділяються на стратегічні та середньострокові пріоритетні напрями.

Стратегічні пріоритетні напрями затверджуються Верховною Радою України на період до 10 років.

Середньострокові пріоритетні напрями визначаються на період до 5 років і спрямовані на виконання стратегічних пріоритетних напрямів.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року²¹ (далі - Національна стратегія) на основі аналізу сучасного стану розвитку освіти визначає мету, стратегічні напрями та основні завдання, на виконання яких має бути спрямована реалізація державної політики у сфері освіти.

Розроблення Національної стратегії зумовлено необхідністю кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, прискорення інтеграції України у міжнародний освітній простір.

Серед зазначених проблем актуальними є:

- невідпрацьованість ефективної системи працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, їх професійного супроводження;
- низький рівень фінансово-економічного, матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення навчальних закладів; слабка мотивація суспільства та бізнесу до інвестування освіти;
- наявність у системі освіти фактів неефективного використання фінансових і матеріальних ресурсів, нецільового використання приміщень навчальних закладів;

²¹ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

- відсутність системи мотивацій і стимулювання інноваційної діяльності в системі освіти, нівелювання ризиків у зазначеній діяльності.

Стратегічними напрямками державної політики у сфері освіти повинні стати:

- ✓ створення та забезпечення можливостей для реалізації різноманітних освітніх моделей, створення навчальних закладів різних типів і форм власності;

- ✓ розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті, підвищення якості освіти на інноваційній основі.

Зусилля органів управління освітою, науково-методичних служб за підтримки всього суспільства та держави повинні бути зосереджені на реалізації стратегічних напрямів розвитку освіти, подоланні наявних проблем, виконанні перспективних завдань, серед яких:

- забезпечення системного підвищення якості освіти на інноваційній основі, сучасного психолого-педагогічного та науково-методичного супроводження навчально-виховного процесу;

- забезпечення створення умов для розвитку індустрії сучасних засобів навчання (навчально-методичних, електронних, технічних, інформаційно-комунікаційних тощо);

- розроблення ефективного механізму фінансово-економічного забезпечення освіти, належної оплати праці педагогічних та науково-педагогічних працівників.

Для здійснення стабільного розвитку і нового якісного прориву в національній системі освіти необхідно забезпечити:

у вищій освіті:

- ❖ приведення мережі вищих навчальних закладів і системи управління вищою освітою у відповідність із потребами розвитку національної економіки та запитів ринку праці;

- ❖ створення дослідницьких університетів, розширення автономії вищих навчальних закладів;

❖ залучення роботодавців до співпраці з вищими навчальними закладами, зокрема, до участі у розробленні стандартів вищої освіти, організації проходження практики студентами, вирішенні питань надання першого робочого місця випускникам.

Підтримка наукової та інноваційної діяльності

Сучасна філософія освіти, оновлена стратегія її реформування вимагають принципово нових наукових досліджень, обґрунтованого та послідовного запровадження передових науково-педагогічних технологій, раціональних і ефективних підходів до організації наукової та інноваційної діяльності у сфері освіти. Розвиток системи освіти в зазначеному напрямі ґрунтується на:

рекомендаціях Нової стратегічної програми європейського співробітництва в галузі освіти і навчання «Освіта і навчання 2020», спрямованої на розбудову інформаційно зорієнтованих європейських суспільств та перетворення навчання протягом життя на реальність;

забезпеченні пріоритетності розвитку науки та науково-технічного потенціалу вищих навчальних закладів шляхом виділення коштів із державного бюджету на перспективні наукові проекти і скорочення кількості розпорядників бюджетних коштів у сфері науки;

створенні ефективної системи методологічного, науково-методичного супроводження модернізації національної освіти, прогнозуванні тенденцій інноваційного розвитку системи освіти з використанням результатів моніторингових досліджень; генеруванні інноваційних ідей, їх визначенні, відборі та забезпеченні впровадження; формуванні відкритої інформаційно-аналітичної бази новацій у всіх підсистемах освіти;

осучасненні тематики основних напрямів наукових досліджень у вищих навчальних закладах та наукових установах освітньої галузі, у системі післядипломної педагогічної освіти, виконанні та відборі на конкурсних засадах проектів комплексних наукових досліджень і розробок, що здійснюються за кошти державного бюджету та залучених інвестицій;

проведенні практико-орієнтованих психолого-педагогічних досліджень з актуальних проблем розвитку освіти, застосуванні нових концептуально-методологічних підходів до розроблення державних стандартів освіти;

розробленні інваріантної складової навчання з кожного предмета на основі компетентнісного підходу до навчання та норм психофізичного розвитку дитини, а також відповідних педагогічних технологій;

вивченні потреб та забезпеченні розвитку обдарованих дітей, розробленні індивідуальних методик організації їх навчання та соціалізації, проектуванні особистісно-розвивального середовища обдарованих дітей і молоді;

розробленні ефективних моделей інтеграції в суспільство дітей і молоді з особливими освітніми потребами шляхом сучасного науково-методичного забезпечення змісту корекційної та інклюзивної освіти;

створенні нормативно-правового, методологічного, науково-методичного, навчально-технічного забезпечення системи освіти, що враховує оцінювання якості і результативності навчальної та виховної діяльності навчальних закладів, системи консультування і наукових експертиз;

створенні системи мотивацій, стимулювання та заохочення інноваційної діяльності у сфері освіти, розробленні нових концептуальних моделей удосконалення окремих підсистем освіти;

розробленні системи нівелювання ризиків негативних наслідків інноваційної діяльності в системі освіти.

Крім того стратегія²² визначає фінансове та матеріально-технічне забезпечення системи освіти повинно створити передумови для надання громадянам якісної освіти відповідно до сучасних запитів кожної особистості і потреб інноваційного розвитку держави.

Освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і

²² <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013/conv>

конкурентоспроможності держави на міжнародній арені. **Національна доктрина розвитку освіти**²³ (далі - Національна доктрина) визначає систему концептуальних ідей та поглядів на стратегію і основні напрями розвитку освіти у першій чверті ХХІ століття. Пріоритетними напрямками державної політики щодо розвитку освіти є:

- ❖ запровадження освітніх інновацій, інформаційних технологій;
- ❖ створення індустрії сучасних засобів навчання і виховання, повне забезпечення ними навчальних закладів;
- ❖ інтеграція вітчизняної освіти до європейського та світового освітніх просторів.

Одне з головних питань, яке вирішує Національна доктрина – це всебічне використання інформаційних технологій в освіті. Пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують даліше удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Це досягається шляхом:

- забезпечення поступової інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу;
- запровадження дистанційного навчання із застосуванням у навчальному процесі та бібліотечній справі інформаційно-комунікаційних технологій поряд з традиційними засобами;
- розроблення індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності залежно від конкретних потреб, а також випуску електронних підручників;
- створення індустрії сучасних засобів навчання, що відповідають світовому науково-технічному рівню і є важливою передумовою реалізації ефективних стратегій досягнення цілей освіти.

²³ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>

Держава підтримує процес інформатизації освіти, застосування інформаційно-комунікаційних технологій у системі освіти; сприяє забезпеченню навчальних закладів комп'ютерами, сучасними засобами навчання, створенню глобальних інформаційно-освітніх мереж; забезпечує розвиток усеохоплюючої системи моніторингу якості освіти всіх рівнів.

Ще одним реформуючим актом у зазначеній сфері є **Програма економічних реформ на 2010-2014 рр. «Заможне суспільство конкурентноспроможна економіка, ефективна держава»**²⁴ Ситуація у сфері освіти характеризується такими проблемами: – невідповідність якості освіти сучасним вимогам.

Україна не представлена в жодному з основних міжнародних рейтингів найкращих університетів. Близько 20 % роботодавців указують на невідповідність кваліфікації працівників займаній посаді. Україна замикає першу сотню країн за використанням у навчальному процесі інформаційно-комунікаційних технологій.

Неефективність механізму державного фінансування системи освіти. Незважаючи на збільшення бюджетних видатків на освіту (з 4,2 % ВВП у 2000 р. до 7 % ВВП у 2007 р., тоді як у розвинених країнах у середньому – 5 % ВВП), ефективність використання цих коштів залишається вкрай низькою. Рівень забезпеченості загальноосвітніх шкіл сучасними засобами навчання (кабінети біології, фізики, хімії) складає 29,3 % від потреби. Схожа ситуація у ПТУ й у ВНЗ. Основні статті видатків бюджету спрямовані не на підвищення якості освіти, а на виплати зарплати й комунальні платежі (понад 70 % усього фінансування).

Причина зазначених проблем полягає в обмеженості автономності й відсутності реальних стимулів для ефективнішого використання бюджетних і залучених коштів у навчальних закладах (зокрема в умовах скорочення контингенту учнів).

²⁴ http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf

Крім того програма пропонує й кроки подолання зазначених проблем, зокрема шляхом розширення можливостей навчальних закладів залучати додаткові кошти за рахунок легалізації інституту «ендаументу» – благодійних цільових некомерційних фондів; використання грантової підтримки дослідних проектів та освітніх інновацій; розширення списку платних послуг, що надаються навчальними закладами.

Закон України «Про вищу освіту»²⁵ встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти, створює умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами на принципах автономії вищих навчальних закладів, поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях.

Закон визначає, що формування і реалізація державної політики у сфері вищої освіти забезпечуються шляхом: забезпечення розвитку наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів та їх інтеграції з виробництвом.

Одним з основних завдань вищого навчального закладу є (ст. 26) забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності.

Вищий навчальний заклад може бути засновником (співзасновником) інших юридичних осіб, які провадять свою діяльність відповідно до напрямів навчально-науково-виробничої, інноваційної діяльності вищого навчального закладу та/або забезпечують виконання його статутних завдань.

Вчена рада вищого навчального закладу:

1) визначає стратегію і перспективні напрями розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності вищого навчального закладу;

²⁵ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

11) ухвалює основні напрями проведення наукових досліджень та інноваційної діяльності;

Особливу увагу Закон приділяє соціальній функції інновацій, так наукове товариство студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених забезпечує захист прав та інтересів осіб, які навчаються або працюють у вищому навчальному закладі, зокрема щодо питань наукової діяльності, підтримки наукоємних ідей, інновацій та обміну знаннями.

Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах є невід'ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти. Провадження наукової і науково-технічної діяльності університетами, академіями, інститутами є обов'язковим.

Ст. 65 основною метою наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу.

Основними завданнями наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів є:

- 1) одержання конкурентоспроможних наукових і науково-прикладних результатів;
- 2) застосування нових наукових, науково-технічних знань під час підготовки фахівців з вищою освітою;
- 3) формування сучасного наукового кадрового потенціалу, здатного забезпечити розробку та впровадження інноваційних наукових розробок.

Крім зазначених документів, важливе місце посідає **«Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України»²⁶**, яка містить головні цілі, вказує пріоритетні напрямки та принципи державної науково-

²⁶ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/916-14>

технічної політики, механізми прискореного інноваційного розвитку, орієнтири структурного формування науково-технологічного потенціалу та його ресурсного забезпечення.

В цілому в Україні створена важлива законодавча база для здійснення і розвитку інноваційної діяльності (близько 70 документів), але все ж за кількістю і якістю нормативних законодавчих актів вона поступається подібним системам у розвинутих країнах світу. Формування в Україні інноваційної моделі економічного зростання потребує сприяння держави у створенні та ефективному функціонуванні інноваційної інфраструктури, особливо на міжгалузевому та регіональному рівнях. Створення інфраструктури інноваційної діяльності, комерціалізація результатів НДДКР, збереження розвинутої мережі малого інноваційного підприємництва є одним із шляхів відновлення економіки, розвитку науки і освіти.

4. ІННОВАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА

Кабінет Міністрів України ще в 2008 році затвердив Державну цільову економічну програму «Створення в Україні інноваційної інфраструктури» на 2009-2013 рр.²⁷ Ця Програма спрямована на створення розгалуженої інфраструктури сприяння інноваційній діяльності як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. Вона охоплює також академічну і вузівську науку, малий бізнес. Завдання та заходи Програми спрямовані на:

- розвиток інфраструктури підтримки малого інноваційного бізнесу;
- формування інформаційно-консультативної підтримки інноваційної діяльності;
- створення у вищих навчальних закладах цілісної системи інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності;

²⁷ Про затвердження Державної цільової економічної програми "Створення в Україні інноваційної інфраструктури" на 2009-2013 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2008 р. № 447 // [Електронний ресурс] // Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/447-2008-п>.

- створення розгалуженої інноваційної інфраструктури на базі наукових установ;
- створення інфраструктури фінансового забезпечення інноваційної діяльності;
- створення системи забезпечення інноваційної діяльності на рівні регіону із забезпеченням міжрегіональної координації її розвитку;
- забезпечення систематичного навчання та підвищення кваліфікації кадрів у сфері інтелектуальної власності, трансферу технологій та інноваційної діяльності;
- створення нормативно-правової та науково-методичної бази та розробка механізму підтримки і розвитку різних типів підприємств, організацій інноваційної інфраструктури.

За відсутності в 2012 році фінансування зазначеної Програми з державного бюджету, реалізація її заходів здійснювалася, головним чином, за рахунок коштів місцевих бюджетів та інших залучених фінансових ресурсів. У регіонах України в ході виконання Програми вже створені та створюються нові бізнес-інкубатори, наукові парки, бізнес-центри для підтримки малого та середнього підприємництва, центри трансферу технологій, клас-тери тощо.

Ефективність такого функціонування не є високою, чому сприяють недосконалі правові механізми та неузгодженість між актами законодавства різних галузей. Крім того, доки в Україні відсутній або є недостатнім відповідний правовий інструментарій, який би сприяв розвитку інноваційних бізнес-інкубаторів, центрів інноваційного розвитку, центрів трансферу технологій, венчурних фондів та інших організаційно-правових форм, що в цілому формують національну інфраструктуру інноваційної системи.

При цьому питання, пов'язані з визначенням кола суб'єктів інноваційних правовідносин та їх правового статусу, є ключовим при розробленні механізму правового регулювання національної інноваційної системи. Щодо питання правового аналізу прогалин у законодавчому

регулювання, узгодженості законодавчих актів та оцінки їхньої ефективності можна зазначити наступне.

З урахуванням положень ст. 1 Господарського кодексу України (ГК України)²⁸, та ст.5 Закону України «Про інноваційну діяльність», положень Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи», інших нормативно-правових актів України можна виділити таких учасників інноваційних правовідносин:

- суб'єкти інноваційної діяльності, які є учасниками інноваційно-виробничих, організаційно-інноваційних та внутрішньоінноваційних відносин;
- суб'єкти інноваційної інфраструктури;
- органи державної влади та місцевого самоврядування, а також інші суб'єкти, наділені щодо
- суб'єктів інноваційної діяльності організаційно-господарською компетенцією в інноваційній сфері;
- володільці майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, які забезпечують введення останніх господарський оборот та можливість їх реалізації як інновацій [29, с. 38].

4.1. МОН УКРАЇНИ ЯК ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОРГАН У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Міністерство освіти і науки України відповідно до чинного законодавства – це головний (провідний) центральний орган виконавчої влади у сфері науковотехнічної та інноваційної діяльності, який разом з іншими органами державної виконавчої влади повинен створювати сприятливі правові умови для здійснення інноваційної діяльності.

²⁸ Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 436–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18–22. – Ст. 144.

²⁹ Аналіз законодавства України у сфері досліджень, розробок та інноваційної діяльності та пропозиції щодо доповнень до законодавства. Проект ЄС “Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні”. - К.:Фенікс, 2011.- 349 с.

Результатом роботи у цьому напрямку на сьогодні є удосконалення нормативноправової бази регулювання діяльності інноваторів, реалізація заходів спрямованих на розвиток інноваційної інфраструктури, організація цивілізованого трансферу технологій з метою створення умов для формування та ефективного використання потенціалу держави, підвищення рівня конкурентоспроможності продукції. Удосконалення законодавчої та нормативноправової бази у сфері інноваційної діяльності та трансферу технологій є основним пріоритетним напрямком діяльності міністерства.

Разом з тим, не всі акти міністерства направлені на підтримку розвитку інноваційної інфраструктури, так, Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік»»³⁰ та деяких інших законодавчих актів України було повністю скасовано непряму державну підтримку технологічних парків для виконавців проектів, що гальмувало подальший розвиток технопарків та суттєво скорочувало кількість інноваційних проектів, які реалізуються технопарками. Наслідком такого не виваженого рішення стало невиконання затверджених бізнеспланів інноваційних та інвестиційних проектів (які, до речі, погоджувалися Комісією з організацією діяльності технологічних парків та інноваційних структур інших типів), втрата виконавцями інноваційних проектів можливості вчасно розраховуватися за придбане устаткування і виконані науководослідні та проектні роботи, втрата довіри іноземних та вітчизняних інвесторів до стабільності правової бази у сфері інноваційної діяльності і відмова від участі у фінансуванні інноваційних проектів. Зберігаючи високі темпи виробництва та реалізації інноваційної продукції, технопарки протягом 2005-2007 рр. не розпочали виконання жодного інноваційного проекту. Лише в кінці 2007 р. було зареєстровано перший від 2005 р. інноваційний проект.

³⁰ Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" та деяких інших законодавчих актів України : Закон України від 25.03.2005 № 2505-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2005. - № 17-19. - Ст. 267.

З метою виправлення ситуації, що склалася, міністерством було розроблено нову редакцію Закону України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків", яким відновлено частково податкові та митні пільги для виконавців проектів (по сплаті податку на прибуток та по відстроченню терміну сплати митних платежів при імпорті нового устаткування, обладнання і комплектуючих, а також матеріалів, які не ви робляються в Україні). Нова редакція закону прийнята Верховною Радою України 12 січня 2006 р. Закон визначив спеціальний режим інноваційної діяльності, який передбачав надання державної підтримки діяльності технологічних парків, їх учасників та спільних підприємств при реалізації проектів за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків. На сьогодні прийнята низка нормативноправових актів, спрямованих на забезпечення реалізації положень цього Закону, зокрема: — Постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.06 № 1657 «Деякі питання організації діяльності технологічних парків», якою затверджено новий порядок державної реєстрації технологічних парків та внесені зміни до порядку розгляду, експертизи та державної реєстрації проектів технологічних парків і положення про порядок розгляду та затвердження пріоритетних напрямів діяльності технологічного парку; — Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.06 № 1643 "Про затвердження Порядку зарахування сум податку на прибуток підприємств на спеціальні рахунки технологічного парку, його учасників та спільних підприємств, використання зазначених коштів і здійснення контролю за їх використанням", на виконання положень якої підготовлено спільний наказ від 10.01.07 № 3 Міністерства освіти і науки, Міністерства фінансів та Головного контрольно-ревізійного управління щодо затвердження зразків плану використання коштів сум податків, зарахованих на спеціальні рахунки технопарків, наказом МОН від 24.02.07 № 153 затверджені форми звітів про цільове використання сум податків, зарахованих на спеціальні рахунки; — Постанова Кабінету Міністрів України від 21.03.07 № 517 "Про затвердження Порядку проведення моніторингу та

здійснення контролю за реалізацією проектів технологічних парків", де визначено механізм перевірки діяльності технологічних парків шляхом контролю та моніторингу, в першу чергу — напрямів використання коштів спецрахунків технопарків та виконавців проектів згідно із Законом України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків", бюджетної ефективності проектів технопарків, відповідності задекларованих в бізнеспланах цілей фактично отриманим результатам та перевірку ефективного використання коштів цільових субсидій, зарахованих на спеціальні рахунки технопарків, їх учасників та спільних підприємств.

Серед основних проблем, які виникли під час практичного застосування спеціального режиму інноваційної діяльності, передбаченого Законом України "Про внесення змін до Закону України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" від 12.01.06 р. № 3333IV, є нечіткість його окремих положень та неоднозначне застосування його норм центральними органами виконавчої влади.

Під час реалізації проектів технологічних парків виникає необхідність внесення змін до них в зв'язку з появою нового, більш ефективного, устаткування та відповідною зміною технологічних рішень, закладених у проектах. З метою врегулювання зазначеної проблеми Кабінет Міністрів України 8 листопада 2007 р. прийняв розроблену Міністерством освіти і науки України постанову за № 1310, якою внесено зміни до Порядку розгляду, експертизи та державної реєстрації проектів технологічних парків. Постановою зокрема передбачено надання можливості внесення змін до проекту технологічного парку в разі зміни номенклатури товарів, що необхідні для його реалізації, за умови, що це не призведе до збільшення загальної вартості їх імпорту. Для визначення компетенції кожного міністерства та відомства, причетного до підготовки загального висновку до проекту діяльності та розвитку технологічного парку та до його інноваційних проектів в частині визначення доцільності державної їх реєстрації, Міністерством освіти і науки України розроблено та затверджено наказами за

погодженням з центральними органами виконавчої влади "Критерії оцінки проекту діяльності та розвитку технологічного парку" (від 10.07.07 №593) та "Критерії відбору при ухваленні проектів технологічного парку" (від 10.07.07 №594). Для забезпечення активної участі технологічних парків у розробці проектів нормативноправових актів, підготовці пропозицій щодо поліпшення умов інноваційної діяльності та механізмів реалізації інноваційних проектів при Міністерстві освіти і науки України створено громадську Раду керівників технопарків, склад якої затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 16.10.07 № 913. У своїй діяльності Рада керується Положенням про громадську Раду керівників технопарків, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 19.11.07 № 1019. Головним завданням Ради являється налагодження ефективної співпраці технопарків та міністерства в створенні сприятливих для їх діяльності умов. Створення зазначеної Ради спрямоване на забезпечення відкритості діяльності міністерства, врахування громадської думки у процесі підготовки та організації виконання його рішень у сфері інноваційної діяльності.

4.2. ТЕХНОПАРКИ

Проблема на сьогодні полягає не у збільшенні кількості технопарків, а в активізації їхньої діяльності шляхом запровадження стимулів, у тому числі і податкових, які довели свою дієвість у 2000-2004 рр. У зв'язку з чим Держінформнаукою було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків». Проект закону спрямований на активізацію діяльності технологічних парків, стимулювання реалізації інноваційних проектів, а також чітке визначення механізмів дії окремих положень цього Закону. Проект акта передбачає:

- спрощення порядку реєстрації технопарків;

- визначення підстав щодо встановлення строку дії та порядку запровадження спеціального режиму інноваційної діяльності технопарків під час виконання проектів;
- зміни механізму державної реєстрації проектів технопарків та підстав для скасування державної реєстрації;
- посилення контролю та відповідальності за реалізацію проектів технопарків, а також за використання коштів спеціального рахунку, що спрямовуються на виконання проектів технопарку;
- зміни до термінології, що використовується в Законі.

Сьогодні, перш за все, існують проблеми, пов'язані з визначенням правової природи технопарку. У науковій літературі немає єдиного погляду на те чи слід відносити технопарк до суб'єктів інноваційної діяльності (тобто до тих структур, які розробляють, виробляють і реалізують інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги), чи до суб'єктів інноваційної інфраструктури (– до тих структур, які надають послуги (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо) із забезпечення інноваційної діяльності, тобто не створюють самостійно інноваційні продукти/продукцію тощо).

Немає єдності у визначенні природи технопарку і у чинних нормативно-правових актах. Так, зокрема, в Законі України «Про інноваційну діяльність»³¹ технопарки відносять до інноваційних підприємств, тобто таких структур, які розробляють, виробляють і реалізують інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, тобто до суб'єктів інноваційної діяльності. У той самий час відповідно до Концепції розвитку національної інноваційної системи (Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи»³²)

³¹ Про інноваційну діяльність : Закон України від 04 липня 2002 р. № 40-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – Ст. 266.

³² Про схвалення Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.09.2012 р. № 691-р // Офіційний вісник України. – 2012. – № 71. – С. 199.

технопарк на ряду з науковими парками, технополісами та бізнес-інкубаторами тощо віднесено до суб'єктів інноваційної інфраструктури.

Також немає єдності і у визначенні організаційно-правової форми технопарку. Так відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність», Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків»³³, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів»³⁴ технопарк є або юридичною особою (інноваційним підприємством), або структурою, яка створюється групою юридичних осіб, що діють відповідно до договору про спільну діяльність. У той же час відповідно до ст. 403 ГК України та ст.3 Закону України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон»³⁵ технопарк взагалі позиціонується як один із типів спеціальних (вільних) економічних зон. Тобто взагалі як територія зі спеціальним режимом діяльності.

Існують проблеми, пов'язані із встановленням правоздатності технопарків. Оскільки в Законі України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» [7] цьому питанню не присвячено жодного слова, це надає підстав для визнання за технопарками загальної правоздатності згідно положень, визначених ЦК та ГК України [1, 2].

Існують проблеми, пов'язані з діяльністю такої форми технопарку як група осіб, що діє на підставі договору про спільну діяльність.

По перше, у разі вибору саме цієї форми організації діяльності технопарку, останній згідно ст. 55 ГК України [2] не може бути визнаний суб'єктом господарювання.

³³ Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків ; Закон України від 16.07.1999 р. № 991-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 40. - Ст. 363.

³⁴ Про затвердження Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 травня 1996 р. № 549 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/549-96-%D0%BF>.

³⁵ Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон : Закон України від 13.10.1992 р. № 2673-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 50. – Ст. 676.

По-друге, відповідно до положень Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» [7] договором про спільну діяльність учасників технопарку залишилася неврегульованою низка важливих для діяльності останнього питань. Серед них слід назвати відсутність закріплення правових підстав можливого припинення діяльності технопарку та його ліквідації, а також самої процедури ліквідації технопарку. Правда, останній аспект віднесений згідно з п. 2 ст. 1 Закону на розсуд самих учасників технопарку та має визначатися в договорі про спільну діяльність.

Не встановлені правові наслідки припинення дії договору про спільну діяльність, якщо такий юридичний факт настане до закінчення строку виконання зареєстрованого проекту технопарку. При цьому хотілось би відмітити, що за логікою закону це має призвести до ліквідації технопарку, однак прямо така ситуація залишається не врегульованою, що не може вважатися допустимим, враховуючи ту роль технопарків, яку покладає на них держава для стимулювання процесів науково-технічного та інноваційного розвитку

Крім того, договірні відносини між учасниками технопарку не вичерпуються лише договором про спільну діяльність – в цілому вони носять комплексний характер, оскільки доповнюються різноманітними правочинами на виконання проекту. В результаті між ними складаються „багатошарові” відносини, які, однак, взаємопов’язані та утворюють системну єдність з метою успішного виконання інноваційного проекту. Така їх взаємообумовленість вимагає приділення уваги законодавцем договірним аспектам діяльності технопарку.

Особлива форма технопарку як групи суб'єктів господарювання без наявності статусу юридичної особи викликає необхідність нормативного визначення питань, пов’язаних з відповідальністю учасників технопарку за зобов’язаннями по виконанню проекту. Крім того доцільно закріпити правило про збереження зобов’язань учасників технопарку у разі виходу учасника з технопарку (виходу з договору про спільну діяльність) до

закінчення реалізації проекту, на виконання якого такий договір був укладений.

Ще однією прогалиною у впорядкуванні діяльності технопарків виступає відсутність в Законі положень про розподіл прав на об'єкти інтелектуальної власності та інноваційні продукти між учасниками технопарку. Причому якщо щодо перших об'єктів прогалина заповнюється шляхом звернення до загальних положень про право інтелектуальної власності, встановлених ЦК України³⁶, то щодо інноваційних об'єктів, участь у створенні яких приймають декілька суб'єктів, така деталізація не завадила б у зв'язку з повною законодавчою невизначеністю щодо них з метою попередження виникнення спірних ситуацій.

Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» у своїй преамбулі говорить про те, що він визначає правові та економічні засади запровадження та функціонування спеціального режиму інноваційної діяльності технологічних парків.

Вказаний режим фактично полягає в отриманні технопарками, їх учасниками та спільними підприємствами певних пільгових умов для здійснюваної ними інноваційної діяльності. Відповідно до ч. 1 ст. 3 зазначеного Закону спеціальний режим інноваційної діяльності запроваджується для технопарку строком на 15 років і діє при виконанні його проектів.

Однак такий режим де-факто розповсюджується не на всю діяльність технопарків, їх учасників та спільних підприємств – він стосується лише умов виконання конкретного, зареєстрованого проекту технологічного парку. Іншими словами, спеціальний режим надається не інноваційній діяльності технопарку та виконавцям його проекту в цілому, а лише відповідному проекту, який пройшов експертизу та на який отримано свідоцтво про його державну реєстрацію. І таким чином фактично мову слід вести не про

³⁶ Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 1255-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

спеціальний режим інноваційної діяльності технопарку, а про спеціальний режим виконання певного інноваційного проекту останнього.

Зазначене положення не змінилося і у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України³⁷.

Також не можна не звернути уваги на наявні законодавчі неточності, прогалини та колізії, пов'язані зі встановленням спеціального режиму інноваційної діяльності для технопарків. Так, реєстрація технопарків віднесена до компетенції центрального органу виконавчої влади з питань науки, однак підставою для цього визнається їх включення до переліку технопарків, наведеному у преамбулі Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», що фактично означає необхідність внесення змін до Закону, а це вже компетенція Верховної Ради як вищого законодавчого органу держави. Тобто положення про компетенцію з реєстрації технопарків є неоднозначним. Зазначені питання частково вирішуються на рівні підзаконного нормативно-правового регулювання³⁸.

Крім того, користування умовами спеціального режиму при реалізації інноваційних проектів обмежено для технопарку 15-річним терміном. Однак при цьому свідоцтво про реєстрацію проекту технопарку, який є підставою запровадження спеціального режиму, чинне на протязі строку реалізації проекту технопарку, але не більше 5 років. Слід відзначити, що вищезгаданим Законом

України не передбачена можливість продовження дії свідоцтва або отримання нового у разі, якщо реальний строк виконання проекту перевищує п'ятирічний термін, а термін діяльності технопарку ще не вичерпаний.

Також, відповідно до положень Закону реалізація інноваційного проекту може здійснюватися не лише силами самого технопарку, але й

³⁷ Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-17. – Ст. 112.

³⁸ Про нормативно-правові акти щодо забезпечення реалізації Закону України "Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків" : постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.1999 р. № 2311 // Офіційний вісник України. – 1999. - № 52. – С. 24.

шляхом створення спільного підприємства, а також шляхом залучення співвиконавців та виробників продукції. Однак у вищезазваному Законі фактично відсутнє встановлення правового статусу для цієї категорії суб'єктів, що причетні до реалізації проекту технопарку, не визначені правові підстави їх участі у проекті.

В цілому наявність вищезазваних проблем, а також той факт, що в нормативно-правові акти, які регулюють діяльність технопарків, неодноразово вносилися численні зміни та доповнення, які то скасовували, то знову поновлювали надані цим структурам пільги, не сприяє нормальному та повноцінному функціонуванню вказаних суб'єктів.

Протягом свого існування модель технопарків зазнала певної еволюції. Особливість ранньої моделі наукових парків полягала в існуванні лише одного засновника, а основним видом діяльності було надання власних земель в оренду інноваційним компаніям. Сучасна ж модель науково-технологічних парків передбачає кілька засновників, що ускладнює механізм управління, проте є ефективнішим, особливо у сфері залучення капіталу. Наступною відмінною рисою нової моделі є наявність у технопарку умов для розміщення на його території великої кількості малих підприємств, що сприяє формуванню великої кількості малих і середніх компаній, що займаються науково-технічною діяльністю та мають доступ до користування системою колективних послуг і зв'язком із місцевим університетом або науковим центром. Так, згідно даних Міжнародної асоціації наукових парків, тісні зв'язки між клієнтськими фірмами та університетами зі створенням науково-технічних груп існує у переважній більшості технопарків світу - 72 %.

Таблиця 1

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЕТАПІВ РОЗВИТКУ ТЕХНОПАРКІВ СВІТУ¹

Характерна ознака етапу	Етапи розвитку технопарків		
	<i>1 етап</i> (1947–1970)	<i>2 етап</i> (1971–1985)	<i>3 етап</i> (1986–2011)
1. Домінуюча форма технопарку	Університетський технопарк, регіональний галузевий технопарк, наукоград	Мегатехнопарк (технополіс), технологічні інкубатори, спеціалізовані технопарки, центри трансферту технологій	Мережевий технопарк, об'єднання технопарків
2. Основні характеристики домінуючої форми технопарку	Створюються при університетах	Створюються як регіональні структури, зорієнтовані за галузями	Створюються як майданчики для комунікацій
3. Базовий процес	Ведення науково-дослідних розробок	Комерціалізація науково-дослідних розробок	Створення простору для обміну інформацією, спільні проекти
4. Ядро	Університетські лабораторії, комплексні проектні та дослідницькі бюро транснаціональних корпорацій	Офісні комплекси технологічних бізнес-інкубаторів	Віртуальні мережі, мережеві підрозділи технопарків
5. Власники парку	Університети, транснаціональні компанії	Уряди країн, регіонів, муніципалітети	Інноваційні брокери та агенти, венчурні компанії, інвестиційні фонди
6. Продукт технопарку	Інноваційний продукт	Технологічні рішення та технології	Науково-дослідний потенціал
7. Основна послуга технопарку	Доступ до джерела знань (ВНЗ) або джерела практичних завдань (компанія)	Вигідні умови (риелтєрський бізнес), розширені супутні послуги	Доступ до професійної спільноти
8. Країни-лідери	США, Велика Британія	Європа, Азія	США

4.3. НАУКОВІ ПАРКИ

Важливе місце у групі законодавчих актів, які визначають основні засади інноваційного розвитку країни, займають Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 №40-IV [5] та Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» № 3715-VI від 08.09.2011 [6]. Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності, види і джерела її фінансової підтримки, порядок створення та діяльності в цій сфері комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ, мету та принципи інноваційної політики держави. Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» визначено правові, економічні та організаційні засади формування та реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в країні. За основну мету визначено створення правової бази для концентрації ресурсів на провідних напрямках науково-технологічного оновлення виробництва та сфери послуг, забезпечення внутрішнього ринку конкурентною високотехнологічною продукцією та вихід з нею на світові ринки.

Чинними нормативним документом є Постанова Верховної Ради України "Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів" № 2632-VI від 21.10.2010 [7], зокрема, в ній наголошено на необхідності:

– створення укрупнених регіональних університетів, перетворення їх у потужні освітньо-науково-інноваційні центри;

зміни підходів до формування державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою, у тому числі кадрів вищої кваліфікації з питань інноваційної діяльності, (менеджменту, маркетингу, фінансів, комерціалізації); створення єдиного наукового та навчально-методичного механізму підготовки кадрів для інноваційної сфери;

державної підтримки молоді, яка проходить навчання та стажування у провідних зарубіжних університетах і дослідницьких центрах з напрямів інноваційної діяльності;

удосконалення освітньо-наукової інфраструктури та системи проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень у вищих навчальних закладах, впровадження наукових результатів у навчальний процес;

всебічної підтримки наукової та науково-технічної діяльності щодо подальшого розвитку науки у провідних вищих навчальних закладах, оновлення їх матеріально-технічної бази, зокрема шляхом забезпечення сучасним високотехнологічним наукоємним обладнанням, розвитку структури інноваційної діяльності та трансферу технологій для впровадження науково-технічних розробок;

розвитку інноваційної інфраструктури в Україні: інноваційних бізнес-інкубаторів, центрів інноваційного розвитку, центрів трансферу технологій та інших організаційних форм інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності, які поєднують науку, виробництво та бізнес, у тому числі шляхом надання державної підтримки.

Стан розвитку науково-технологічної та інноваційної сфери неодноразово розглядався Радою національної безпеки і оборони України. Зокрема, за результатами засідання Ради національної безпеки і оборони України від 6 квітня 2006 року Президент України видав Указ від 11 липня 2006 року N 606/2006 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 квітня 2006 року «Про стан науково-технологічної сфери та заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку України», одним із завдань, визначених в цьому документі, була розробка Концепції розвитку національної інноваційної системи та плану заходів щодо її реалізації. Концепція розвитку національної інноваційної системи була схвалена Розпорядженням Кабінету міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» від 17.06.2009 N 680-р [8].

Науково-дослідні парки визнані чи не найголовнішою структурою на шляху комерціалізації інновацій, їх діяльність регулюється законом України "Про наукові парки" [4]. Цей Закон регулює правові, економічні, організаційні відносини, пов'язані із створенням та функціонуванням наукових парків, і спрямований на інтенсифікацію процесів розроблення, впровадження, виробництва інноваційних продуктів та інноваційної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Згідно даного закону науковий парк - це юридична особа, що створюється з ініціативи вищого навчального закладу та/або наукової установи шляхом об'єднання внесків засновників для організації, координації, контролю процесу розроблення і виконання проектів наукового парку. Науковий парк створюється з метою розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності у вищому навчальному закладі та/або науковій установі, ефективного та раціонального використання наявного наукового потенціалу, матеріально-технічної бази для комерціалізації результатів наукових досліджень і їх впровадження на вітчизняному та закордонному ринках.

Основними функціями наукового парку є:

- створення нових видів інноваційного продукту, здійснення заходів щодо їх комерціалізації, організація та забезпечення виробництва наукоємної, конкурентоспроможної на внутрішніх і зовнішніх ринках інноваційної продукції;

- інформаційно-методичне, правове та консалтингове забезпечення засновників і партнерів наукового парку, надання патентно-ліцензійної допомоги;

- залучення студентів, випускників, аспірантів, науковців та працівників вищого навчального закладу та/або наукової установи до розроблення і виконання проектів наукового парку;

- сприяння розвитку та підтримка малого інноваційного підприємництва;

– організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів, необхідних для розроблення і реалізації проектів наукового парку;

залучення і використання у своїй діяльності ризикового (венчурного) капіталу, підтримка наукоємного виробництва;

– захист та представництво інтересів засновників і партнерів наукового парку в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, а також у відносинах з іншими суб'єктами господарювання під час організації та виконання проектів наукового парку в межах, визначених установчими документами наукового парку;

– розвиток міжнародного і вітчизняного співробітництва у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, сприяння залученню іноземних інвестицій;

– виконання інших функцій, не заборонених законодавством України.

Перелік пріоритетних напрямів діяльності наукового парку формується згідно із законом України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" (433-15) [6] відповідно до напрямів наукової діяльності вищого навчального закладу та/або наукової установи з урахуванням потреб регіону (території), де розташований науковий парк. За даним Законом стратегічні напрями інноваційної діяльності до 2021 року охоплюють:

1) освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії;

2) освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки;

3) освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх обробки і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів;

4) технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу;

5) впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного

обслуговування, лікування, фармацевтики;

6) широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього середовища;

7) розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки.

Згідно з цією Концепцією розвитку національної інноваційної системи— національна інноваційна система – це сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу [8].

Національна інноваційна система включає підсистеми:

1) державного регулювання, що складається із законодавчих, структурних і функціональних інституцій, які встановлюють та забезпечують дотримання норм, правил, вимог в інноваційній сфері та взаємодію всіх підсистем національної інноваційної системи;

2) освіти, що складається з вищих навчальних закладів, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів управління освітою, а також навчальних закладів, які проводять підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів;

3) генерації знань, що складається з наукових установ та організацій незалежно від форми власності, які проводять наукові дослідження і розробки та створюють нові наукові знання і технології, державні наукові центри, академічні та галузеві інститути, наукові підрозділи вищих навчальних закладів, наукові та конструкторські підрозділи підприємств;

4) інноваційної інфраструктури, що складається з виробничо-технологічної, фінансової, інформаційно-аналітичної та експертно-консалтингової складової, а також з технополісів, технологічних,

індустріальних та наукових парків, інноваційних центрів та центрів трансферу технологій, бізнес-інкубаторів та інноваційних структур інших типів; інформаційних мереж науково-технічної інформації, експертно-консалтингових та інжинірингових фірм, інституційних державних та приватних інвесторів;

5) виробництва, що складається з організацій та підприємств, які виробляють інноваційну продукцію і надають послуги та (або) є споживачами технологічних інновацій.

Метою розвитку національної інноваційної системи є створення умов для підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників шляхом технологічної модернізації національної економіки, підвищення рівня їх інноваційної активності, виробництва інноваційної продукції, застосування передових технологій, методів організації та управління господарською діяльністю для покращення добробуту людини та забезпечення стабільного економічного зростання.

Науковий парк створюється та діє відповідно до Господарського та Цивільного кодексів України [9,10], законів України "Про вищу освіту" [11], "Про інвестиційну діяльність", "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про інноваційну діяльність", "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій", інших нормативно-правових актів. Саме з Господарського кодексу України витікають можливі господарські об'єднання засновників наукового парку, а саме:

Асоціація – договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації. Асоціація не має права втручатися у господарську діяльність підприємств – учасників асоціації.

Корпорація – договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації.

Консорціум – тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проектів тощо). Консорціум використовує кошти, якими його наділяють учасники, централізовані ресурси, виділені на фінансування відповідної програми, а також кошти, що надходять з інших джерел, в порядку, визначеному його статутом. У разі досягнення мети його створення консорціум припиняє свою діяльність.

Концерн – статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності. Учасники концерну наділяють його частиною своїх повноважень, у тому числі правом представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями. Учасники концерну не можуть бути одночасно учасниками іншого концерну.

Головна мета наукових парків полягає у визначенні, розкритті та розвитку інноваційного потенціалу країни, її регіонів, забезпеченні потреб економіки в інноваційних продуктах завдяки формуванню в їх межах сприятливих умов для комерціалізації наукових розробок. Завдяки створенню в межах наукових парків відповідних фінансових і технологічних умов для реалізації інноваційних проектів, управлінського супроводу науково-технологічної розробки, забезпечення захисту інтелектуальної власності автора технічного рішення можна максимально усунути перешкоди на шляху проходження розробки від ідеї до її втілення.

4.4. ВЕНЧУРНІ ФОНДИ

В чинному законодавстві України венчурні фонди є елементами системи інститутів спільного інвестування, запровадженого Законом України «Про інститути спільного інвестування»³⁹. Згідно із Законом венчурний фонд – це недиверсифікований інститут спільного інвестування (надалі – ІСІ) закритого типу, який здійснює виключно приватне (закрите) розміщення цінних паперів ІСІ серед юридичних осіб та фізичних осіб. Наявна ситуація свідчить про те, що працюючі в Україні венчурні фонди не виконують тих функцій, які притаманні для них у міжнародній практиці.

Разом із тим для повноцінного функціонування в Україні венчурних фондів необхідно запровадити низку організаційно-правових заходів. Так, для залучення до інвестування венчурного підприємництва не тільки юридичних, але й фізичних осіб необхідно створити систему відповідних гарантій як з боку держави, так и з боку муніципальних органів та запровадити заохочувальні механізми податкових пільг, які нині чітко не прописані у Податковому кодексі України⁴⁰.

Іншим напрямом розширення кола потенційних інвесторів інноваційних проектів є створення економіко-правових та організаційно-правових умов залучення до інвестування пенсійних фондів.

Чинне в Україні законодавство не передбачає участі в венчурних фондах таких інституційних інвесторів, якими виступають страхові компанії і пенсійні фонди та й сама мережа пенсійних фондів в країні не є достатньо розвинутою, а діяльність самих приватних пенсійних фондів, як і функціонування венчурних фондів взагалі, спрямована не стільки на реалізацію інвестиційної функції цих інструментів з метою отримання інвестиційного прибутку, скільки використовується для здійснення спекулятивних схем управління власністю та оптимізації податкового тягаря їх учасників.

³⁹ Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05.07.2012 р. № 5080-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 29. – Ст. 337.

⁴⁰ Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-17. – Ст. 112.

Для забезпечення ліквідності венчурного бізнесу необхідна наявність не тільки розвинутого фондового ринку, але й інших можливостей реалізації акцій інноваційних підприємств, невідомих широкому колові покупців. З цією метою, запозичивши досвід інших держав, доцільно створити Українську асоціацію біржових дилерів із системою автоматичного котирування, що дозволить укладати угоди через систему телекомунікації по всій території країни.

Актуальним є також потреба створення дієвого механізму стимулювання венчурного інвестування коштами місцевих бюджетів із перспективою організації мережі регіональних венчурних фондів, які надавали б новим компаніям не тільки фінансову допомогу, але і здійснювали б висококваліфіковане всебічне кураторство їхньої діяльності. Реальними інвестиційними джерелами венчурного підприємництва могли б стати кошти Банку розвитку.

Цікавою формою стимулювання ризикового фінансування є можливість надання державних гарантій під інвестиції венчурними фондами малого бізнесу в малі технологічні фірми.

Діяльність венчурних структур, як принципово нової організаційної форми прискорення науково-технічного прогресу, тісно пов'язана із сукупністю правовідносин у сфері інтелектуальної власності. Фахівці наголошують на тому, що принципове значення набуває вирішення питання щодо спільного володіння правами на об'єкти інтелектуальної власності працівником і роботодавцем. У зв'язку з цим визначена ще одна підстава, яка наочно демонструє актуалізацію необхідності прийняття закону про «службові» об'єкти права інтелектуальної власності, тобто про об'єкти права інтелектуальної власності, створені при виконанні трудового договору.

4.5. ЦЕНТРИ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Правовий статус, завдання та порядок функціонування центрів трансферу технологій визначені чинним законодавством України. Базовим

законом є Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» № 143-V від 14.09.2006 р.⁴¹, та постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»⁴².

Водночас нині, у процесі формування національної інноваційної системи, необхідно і надалі створювати фактично допоки малорозповсюджені та слабодіючі центри трансферу технологій, які призначені для виявлення безпосередньо в наукових організаціях комерційно привабливих результатів досліджень та запуск їх до інноваційного циклу, на виході якого має з'явитися ринково затребуваний товар.

Слід зауважити й на те, що допоки в Україні діяльність з комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, створених в як в рамках вищих навчальних закладах, так і в рамках наукових установ, ще не набула характеру звичайної практики. Спочатку лише окремі навчальні установи з власної ініціативи впроваджували аналогічні структурні підрозділи, а з 2004 р. за наказом

Міносвіти вони стали обов'язковими для вищих навчальних закладів III та IV рівнів акредитації та для наукових установ. Зараз згідно з Наказом Міносвіти від 01.11.2005 р. в структурі вищих навчальних закладів III та IV рівнів акредитації, підпорядкованих Міністерству науки і освіти, молоді та спорту, повинні діяти підрозділи з питань інтелектуальної власності або спеціаліст чи фахівець в даній сфері⁴³ [84]. Вищим же навчальним закладам III та IV рівнів акредитації, що перебувають у підпорядкуванні інших центральних органів виконавчої влади, а також вищим навчальним закладам комунальної та приватної форми власності рекомендовано створити такі

⁴¹ 192. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14 вересня 2006 р. № 143-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. - № 45. – Ст. 434.

⁴² Деякі питання реалізації Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» : постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2007 р. № 995 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995-2007-п>.

⁴³ Про створення підрозділів з питань інтелектуальної власності : наказ МОН України від 01.11.2005 р. № 631 [Електронний ресурс] // ЛігаЗакон [сайт]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS3621.html.

підрозділи або ввести зазначені вище посади. Необхідність діяльності таких підрозділів передбачена і для наукових установ.

Діяльність з комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності припускає винайдення попиту та обґрунтованих варіантів впровадження таких нематеріальних продуктів у промисловому секторі або в соціальній сфері, а також їх випуск та обслуговування в господарському комерційному обороті як самостійного товару. Для ефективного здійснення такої роботи і отримання реальних результатів необхідне поєднання зусиль спеціалістів з різних галузей знань, яких в одному учбовому закладі (або науковій установі) навряд чи вдасться знайти. Вихід полягає лише у залученні сторонніх спеціалістів.

Але при цьому керівництву навчального закладу необхідне винайдення додаткових коштів на оплату їх праці, що за теперішніх умов не може вважатися легковиконуваним завданням. Більш того, для успішних результатів діяльності таких спеціалістів з комерціалізації результатів дослідної діяльності наукових та науково-педагогічних співробітників їх праця повинна бути висококваліфікованою, а значить й високооплатною, що зовсім важко уявити в рамках національної системи освіти. Тим більш, що підрозділ з комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності не має відповідно до змісту зазначеного наказу прав самостійного суб'єкта господарювання, а входить до складу вищого навчального закладу. Водночас на думку фахівців, наділення такого підрозділу правами самостійної юридичної особи надало б йому можливість стати комерційно привабливим та конкурентоздатним суб'єктом на ринку інноваційних послуг.

Зазначені вище обставини дають підстави вважати ідею створення в рамках вищих навчальних закладах підрозділів з комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності малоефективним заходом.

Тому серед фахівців склалася пропозиція про доцільність створення єдиного Центру інноваційних технологій, який буде мати статус юридичної особи. Це допоможе, з одного боку, не перевантажувати вищі навчальні заклади додатковими структурами та функціональними обов'язками. З

іншого ж, – стане установою, яка на професійних засадах буде надавати високоякісні послуги для державних науково-дослідних та учбових закладів.

4.6. ІНШІ ІННОВАЦІЙНІ СТРУКТУРИ

Запропоновані зміни до Законів України «Про інноваційну діяльність» та «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» в комплексі із унесенням змін до Податкового кодексу в частині запровадження стимулів для виконавців інноваційних проектів дозволять активізувати інноваційну діяльність підприємств. При цьому бюджет нічого не втрачає, навпаки – збільшаться надходження до державного бюджету та державних цільових фондів від створених у результаті виконання інноваційних проектів виробництв. З метою надання фінансової підтримки інноваційній діяльності суб'єктам господарювання постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2011 № 1396⁴⁴ утворено Державну інноваційну небанківську фінансово-кредитну установу «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу» та затверджено її Статут. Фонд має забезпечити на конкурсних засадах підтримку впровадження вітчизняних високотехнологічних наукових, науково-технічних розробок та винаходів, які відповідають пріоритетам інноваційної діяльності та спрямовані, насамперед, на реалізацію інноваційних проектів суб'єктів малого підприємництва (малого інноваційного бізнесу).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.12.2011 № 1394 в 2012 році⁴⁵ утворено публічне акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Укрсвітлолізинг», діяльність якого спрямована на впровадження сучасних світлодіодних систем освітлення. За участі компанії планується здійснювати через механізм лізингу реалізацію проектів із заміни застарілого освітлювального обладнання на світлодіодне у різних галузях

⁴⁴ Про утворення Державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної установи «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу»: постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2011 р. № 1396 // [Електронний ресурс] // Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1396-2011-п>.

⁴⁵ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1394-2011-п>

виробництва та побуті. У 2013 році за участі компанії може бути реалізовано орієнтовано 20 проектів, а також залучено для їх реалізації та започаткування нових проектів близько 70 млн грн.

Постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2012 № 701⁴⁶ засновано Премію Уряду за розробку та впровадження інноваційних технологій, яка присуджується за особливі досягнення в розробці та впровадженні інноваційних технологій у виробництво і виведення на ринок вітчизняної інноваційної продукції в рамках реалізації інноваційних проектів. Щорічно п'ять таких Премій будуть присуджуватися до Дня науки на конкурсних засадах. Премія стане додатковим стимулом для українських учених, інноваторів та підприємств.

Отже, існуюча в Україні система інноваційної інфраструктури є функціонально неповною, недостатньо розвинутою. Вона не лише не охоплює усі ланки інноваційного процесу, але в інноваційному середовищі практично відсутні такі структурні утворення, як венчурні фонди та реально функціонуючі центри трансферу технологій.

⁴⁶ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/701-2012-n>

5. НАУКОВИЙ ПАРК – ВАЖЛИВИЙ МЕХАНІЗМ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Відповідно до Закону України «Про наукові парки»⁴⁷, який регулює правові, економічні, організаційні відносини, пов'язані зі створенням та функціонуванням наукових парків, і спрямований на інтенсифікацію процесів розроблення, упровадження, виробництва інноваційних продуктів та інноваційної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках, в Україні створено 7 наукових парків. На жаль, результати їхньої діяльності ще не такі вагомі, щоб суттєво впливати на розвиток науково-технічної сфери.

Згідно із законом заснувати науковий парк може лише вищий навчальний заклад та/або наукова установа. Мета закону, по задуму розробників, створити перш за все умови для розвитку науково-технічної діяльності вищих навчальних закладів та наукових установ академічної науки. Однак згідно із діючим порядком науковою установою може бути установи підприємств, що відповідають критеріям їх віднесення до наукових. В сьогоденнішніх умовах заводська наука практично не розвивається, вона не має наробок. Головними завданнями цієї науки є технічне оновлення діючого виробництва, як правило на базі готових технологій та обладнання. Але цей статус дає можливість створювати наукові парки підприємствам, які мають такі установи, і мета їх може бути далеко не розвиток науково-технічної діяльності чи створення і впровадження науково-технічних розробок, а мінімізація податкових зобов'язань перед державним та місцевими бюджетами. Іншими засновниками можуть бути юридичні особи, що уклали засновницький договір з навчальним закладом та/або науковою установою про створення наукового парку. Тобто, це можуть бути будь-які установи, організації і підприємства, що мають можливості для проведення науково-технічної діяльності для доведення наукової чи науково-технічної розробки

⁴⁷ Про наукові парки : Закон України від 25 червня 2009 р. № 1563-VI // Відомості Верховної Ради України. № 2009. № 51. Ст. 757.

до інновації з метою її реалізації в виробництві та здійснення інноваційної діяльності, спрямованої на комерціалізацію науково-технічної розробки.

Першим законом, який встановив нормативні правила щодо порядку створення та діяльності такого типу інноваційних структур, як науковий парк, став Закон України «Про науковий парк «Київська політехніка»⁴⁸. У своїй діяльності науковий парк базується на Розпорядженнях Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 546-р «Про затвердження плану заходів з виконання Закону України «Про науковий парк «Київська політехніка» та від 19 вересня 2007р. № 760 «Про схвалення інноваційної програми наукового парку «Київська політехніка». Зокрема останнім визначені наступні пріоритетні напрями інноваційної діяльності наукового парку «Київська політехніка»:

1. Енергетика сталого розвитку.
2. Розвиток інноваційних складових інформаційного суспільства.
3. Стратегічне планування розвитку систем життєзабезпечення регіонів України.
4. Системи спеціального та подвійного призначення.
5. Біотехнічні системи і технології.

Характерною особливістю вказаних двох законів про наукові парки можна назвати те, що вперше в Україні в нормативному документі мова йде про встановлення правового режиму майнових прав на технології та об'єкти права інтелектуальної власності, створені із залученням коштів

Державного бюджету України, хоча при цьому стаття закону містить банкетну норму права, в якій визначено, що порядок обмеження використання і розпорядження такими об'єктами права інтелектуальної власності встановлюється законом, який ще має бути розроблений та прийнятий.

⁴⁸ Про науковий парк «Київська політехніка»: Закон України від 22 грудня 2006 р. № 523-V // Відомості Верховної Ради України. - 2007. - № 10. - Ст. 86.

Наразі такий закон в Україні відсутній. Не врегульовані ці питання і в чинному Бюджетному кодексі України⁴⁹.

Важливим питанням є законодавче закріплення гарантій збереження та ефективного використання ОПІВ, створених за рахунок бюджетних коштів.

Необхідно законодавче визначення правової підстава набуття та правового механізму реалізації права на використання розробок для «власних потреб» суб'єктами, чиїми зусиллями вони були здійснені, але майнові права інтелектуальної власності належать державі; умови переходу майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені із залученням бюджетних коштів, до наукового парку та його партнерів із визначенням статусу права на патентування винаходу та ін. в Україні й за кордоном; надання безвідкличної ліцензії та ліцензії на використання технологій або інших об'єктів права інтелектуальної власності, створених за бюджетні кошти, іншим комерційним структурам; розподіл отриманих доходів від ліцензійних платежів між державою, розробниками об'єктів права інтелектуальної власності, користувачами технологій й інших розробок, винахідниками; відповідальність та наслідки невикористання та незалучення у господарських обіг технологій, інших об'єктів права інтелектуальної власності, створених за бюджетні кошти, якщо права на такі об'єкти надані їх розробникам.

Не врегульованим до кінця залишається питання взаємин освітніх та наукових організацій і науковців щодо розпорядженням об'єктами наукової творчості та іншими об'єктами права інтелектуальної власності, що є результатом інтелектуальних досліджень. Їх правова природа може бути різною – такі об'єкти можуть бути створені за договором або в процесі виконання трудової функції, а так само створені не в зв'язку з основною трудовою діяльністю. Для вирішення зазначеного питання необхідно визначити режим охорони і захисту об'єктів наукової творчості. *По-перше*, мова йде про те, що такі об'єкти можуть не містити в собі об'єкти патентної

⁴⁹ Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50-51. – Ст. 572.

охорони і тоді вони будуть захищатися тільки авторським правом, що, як відомо, захищає форму.

На сьогодні ж важливим є сам зміст наукової інформації, що містять об'єкти наукової творчості і який, головним чином, ніяк не захищається. По-друге, і Закон України «Про наукові парки» і Закон України «Про науковий парк «Київська політехніка» для подолання наявної в них правової колізії, коли встановлений законом принцип визнання майнових прав на створений інтелектуальний результат ігнорує права їх авторів, вимагають приведення у відповідність до вимог цивільного законодавства щодо розподілу майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності між інвестором, виконавцем проекту творцем.

5.1. ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

За останні роки за підтримки держави проведена велика кількість заходів різного рівня, присвячених покращенню стану сучасної інноваційної політики. Зокрема, проблемам формування національної інноваційної системи за участю парламентаріїв і бізнесменів, представників державних органів, НАНУ, ВНЗ та інноваційних структур були 17 червня 2009р. присвячені парламентські слухання «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобальних викликів». Міністерством освіти і науки України проведено низьку заходів щодо адаптації світового досвіду функціонування інноваційних структур різних типів до українських реалій. Вищі навчальні заклади України залучилися до створення на їх базі інноваційних структур різних типів, зокрема наукових парків. Перший в Україні науковий парк «Київська політехніка» з урахуванням "трикутника знань" ("освіта-наука-інноватика") на базі НТУУ "КПІ". був створений згідно з Законом України № 523-V від 22 грудня 2006 р. "Про науковий парк "Київська політехніка"⁵⁰. У своїй діяльності науковий парк базується на

⁵⁰ Закон України "Про науковий парк "Київська політехніка""//Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2007. - № 10. – С. 86-87.

Розпорядженнях Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 546-р «Про затвердження плану заходів з виконання Закону України «Про науковий парк «Київська політехніка» та від 19 вересня 2007р. № 760 «Про схвалення інноваційної програми наукового парку "Київська політехніка". Останнім законом визначені наступні пріоритетні напрями інноваційної діяльності наукового парку "Київська політехніка":

1. Енергетика сталого розвитку.
2. Розвиток інноваційних складових інформаційного суспільства.
3. Стратегічне планування розвитку систем життєзабезпечення регіонів України.
4. Системи спеціального та подвійного призначення.
5. Біотехнічні системи і технології.

Схему Наукового парку "Київська політехніка" наведено на рис. 1.

У відповідності з вищевказаним законом університет, як системоутворюючий елемент наукового парку, має наступні можливості:

- університет як провідний вищий навчальний заклад може виступати засновником (учасником) юридичних осіб та/або їхніх об'єднань з метою розроблення та реалізації інноваційних продуктів та/або продукції;
- університет має право на строк виконання проектів наукового парку надавати суб'єктам господарювання, які створені науковими та науково-педагогічними працівниками університету, необхідні їм приміщення та обладнання відповідно до договорів, які укладаються між університетом та зазначеними суб'єктами господарювання;
- університет бере участь у формуванні статутного фонду наукового парку шляхом внесення до нього нематеріальних активів (майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності).

Інноваційний бізнес-інкубатор "Київська політехніка", як складова Наукового парку здійснює:

- підтримку нових ідей та сприяння комерційному використанню нових технологічних та технічних рішень;

- "виращування" нових малих підприємств, створених науковцями, аспірантами, студентами університету; підтримку діючих науково-впроваджувальних підприємств, що здійснюють комерціалізацію науково-технічних розробок університету;
- тренінг персоналу та надання інформаційно-консультаційних послуг.

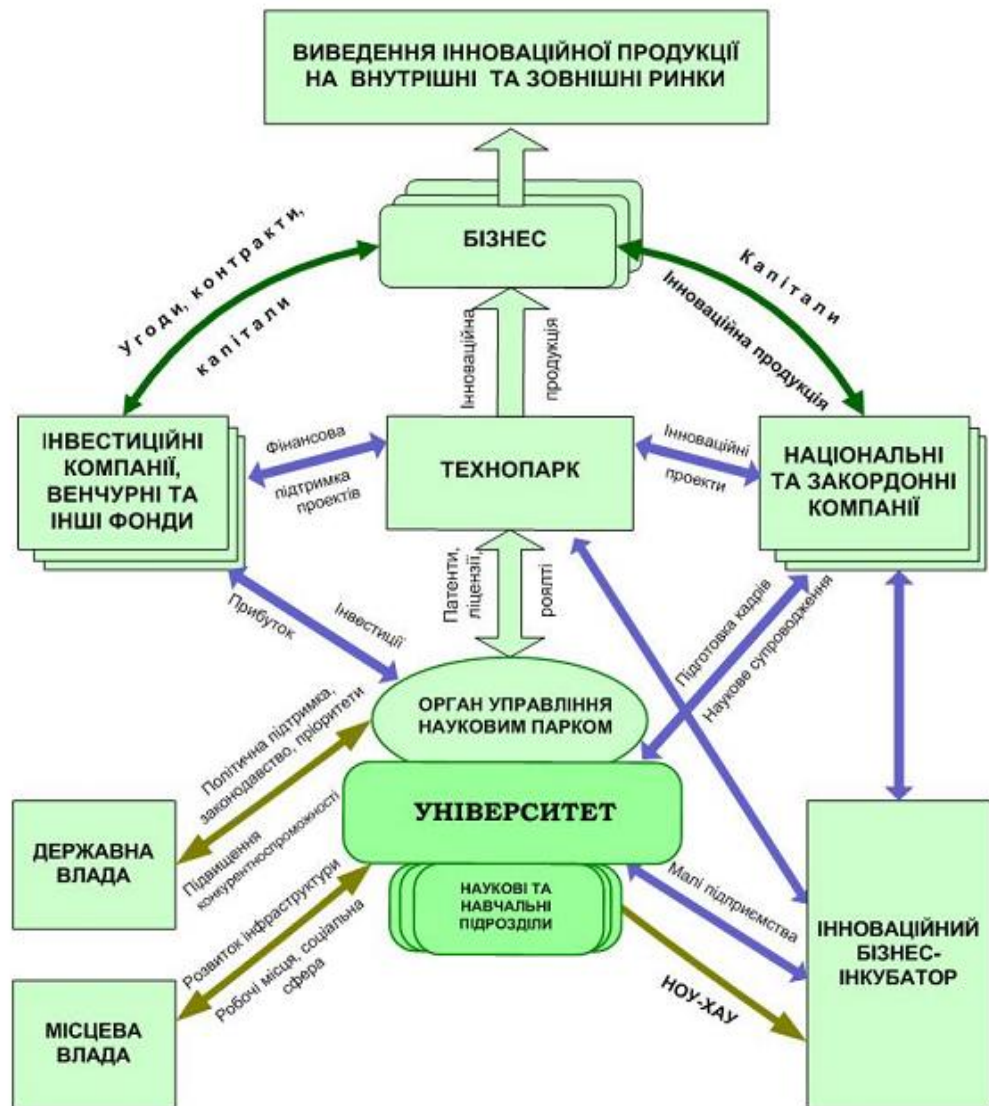

Рис.1 Схема Наукового парку "Київська політехніка"

Технопарк "Київська політехніка" виконує інноваційно-інвестиційні проекти національного масштабу спільно з провідними вітчизняними підприємствами за наступними напрямами:

- 1) Комп'ютерні та телекомунікаційні технології для навчання, наукових досліджень, мікроелектроніка і нанотехнології;
- 2) Нові та нетрадиційні технології енергозабезпечення та ресурсозбереження, технології ефективного використання низькосортних палив;
- 3) Охорона навколишнього середовища та інженерні і біотехнічні розробки по вирішенню екологічних проблем;
- 4) Удосконалення хімічних технологій промислового призначення, отримання матеріалів з новими функціональними можливостями;
- 5) Сучасні технічні комплекси і системи, в тому числі спеціального призначення.

На базі НТУУ "КПІ" виникають й інші інноваційні структури, зокрема, в рамках виконання проектів Європейського Союзу "Erasmus Mundus" і "TEMPUS" створено Центр трансферу технологій та менеджменту знань, який проводить науково-практичні семінари і ділові ігри з питань поліпшення економічного, соціального та екологічного розвитку країни, здійснює обмін досвідом у сфері створення і діяльності інноваційних структур з комерціалізацією наукоємної продукції.

Діяльність Наукового парку "Київська політехніка" ґрунтується на моделі "потрійної спіралі" (triple helix), розробленої у 1996 р. професором Стенфордського і Единбурзького університетів Генрі Іцковіцем і включає три основні елементи⁵¹:

- у суспільстві знань характерне посилення ролі університетів у взаємодії з бізнесом і державою;
- органи влади, науково-освітнє і бізнес середовище прагнуть до співпраці, при цьому інноваційна складова походить із цієї взаємодії, а не з ініціативи держави;

⁵¹ Дежина И.Г. Государство, наука и бизнес в инновационной системе России. М. Институт экономики переходного периода, 2007. - 184с.

– на додаток до традиційних функцій, кожен з трьох інститутів частково виконує функції іншого. Інститути, які виконують нетрадиційні функції вважаються найважливішим джерелом інновацій.

Так, на основі поєднання інтересів учасників Науковий парк "Київська політехніка" згуртував у своєму складі іноземні та вітчизняні високотехнологічні компанії, наукові групи і кафедри НТУ "КПІ", технопарк «Київська політехніка», інноваційний бізнес-інкубатор «Київська політехніка», наукові, освітні та виробничі організації, а також суб'єкти інноваційної інфраструктури, що здійснюють кадровий, правовий, фінансовий супровід інноваційної діяльності. Протягом 2005-2010 рр. синергетичний ефект від взаємодії учасників наукового парку дозволив вивести на ринок понад 150 нових продуктів і технологій⁵².

У рамках проекту ЄС "Підтримка наукоємних та інноваційних підприємств та трансферу технологій в Україні" на базі Національного авіаційного університету (м. Київ) створено науковий парк "Аерокосмічні інноваційні технології".

Наприкінці 2010 р. спільно науковими установами НАН України (Інститутом археології, Інститутом біоорганічної хімії та нафтохімії, Інститутом біохімії ім. О.В. Палладіна, Інститутом геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М.П. Семенкова, Інститутом електрозварювання ім. Є.О. Патона, Інститутом історії України, Інститутом металофізики ім. Г.В. Курдюмова, Інститутом мікробіології та вірусології ім. Д.К. Заболотного, Інститутом органічної хімії, Інститутом прикладної фізики, Інститутом проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича, Інститутом проблем реєстрації інформації, Інститутом теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова) і ВНЗ IV рівня акредитації (Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Національним університетом харчових технологій) створено Науковий парк "Київський університет ім. Т.Шевченка"

⁵² Дежина И.Г. Государство, наука и бизнес в инновационной системе России. М. Институт экономики переходного периода, 2007. - 184с.

На сьогоднішній день в Україні створено більше десятка Наукових парків, серед яких успішно працюють такі як НП "АГРОЕКО"⁵³, НП "Інноваційний розвиток Поділля"⁵⁴ та ряд інших.

5.2. НАУКОВІ ПАРКИ: ДОСВІД КРАЇН ВИШЕГРАДСЬКОЇ ЧЕТВІРКИ

Досвід країн Східної Європи (Чехія, Словаччина, Польща, Угорщина) доводить, що університети стають ключовим ресурсом для створення нових підприємств, заснованих на високих інноваційних технологіях, з більш високими вимогами до знань, умінь і навичок своїх співробітників.

Так, наприклад, показники наукоємності в Чехії та деяких інших країнах доводять, що університети є важливими структурними одиницями, які впливають на проведення наукових досліджень.

Наприклад, у структурі виконання наукових досліджень у 2010 р. у Чехії майже 16 % припадає на університети, 66 % – на приватний сектор, 17 % забезпечує держава. У сфері наукових досліджень в даній країні зайнято понад 26,3 тис. осіб., а обсяг фінансування – 3,49 млрд дол. США, причому левова частка належить приватному капіталу – 56,9 %, держава ж фінансує тільки 39,0 %⁵⁵.

5.2.1. ЧЕХІЯ

Зазначимо, що в Чехії і Словаччині університети є чинником підвищення конкурентоспроможності регіональної промисловості, надання можливостей для навчання впродовж життя, створення робочих місць з більш високими вимогами до знань і навичок, оскільки простежується тісний зв'язок діяльності науково-виробничих підприємств та університетів. Це, до речі, підкреслюють і положення Національної інноваційної стратегії Чехії

⁵³ Концепція Наукового парку "АГРОЕКО", Національна академія аграрних наук України, <http://www.researchclub.com.ua/lecture/24/GPLOkNeaHudKlxIThkvM.doc>

⁵⁴ С.Г.Параска, В.Р.Любчик. Концепція створення Наукового парку "Інноваційний розвиток Поділля". Вісник Хмельницького національного університету, №4, 2012р.,с.245.

⁵⁵ Oficiální stránky AIESEC Česká republika / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aiesec.cz/>

(Národní inovační strategie) (2004) [45], у якій наголошується, що забезпечення інноваційних технологій має комплексний характер і можливе за умови узгодження діяльності таких структур, як: державного і громадського управління, міністерств, регіональних та місцевих відомств, що забезпечують законодавчо-нормативне регулювання; системи освіти – безперервного навчання, в контексті якого пріоритетною є професійна вища освіта, зокрема економічна; фінансування – венчурний капітал; компаній та організацій, що беруть участь в інноваційній діяльності в широкому сенсі (наукові дослідження і розвиток нових технологій і матеріалів, розвиток людських ресурсів, дослідження і розвиток ринку тощо).

У європейських країнах, в тому числі і Чехії, на рубежі століть формуються три основні форми співробітництва між промисловістю та вищими навчальними закладами: багатонаціональні компанії і дослідницькі університети міжнародного рівня (частину дослідницької діяльності ці компанії довіряють проводити університетам, фінансуючи програми, сприяючи розвитку університету, його науковому потенціалу); малі та середні під-приємства технологічної спрямованості, які за допомогою вищих навчальних закладів та потенціалу науково-дослідних інститутів створюють дочірні компанії; регіональні університети в рамках кластерів, в яких беруть участь компанії в регіоні, а також пряме співробітництво на договірній основі для розширення інноваційної діяльності фірм [8].

Основними принципами створення таких науково-технологічних комплексів є: єдність навчального, наукового й інноваційного процесів в університеті і його зв'язок з економікою й соціальною сферою регіону та державою загалом; наявність ефективної системи керування інноваціями, включаючи комерціалізацію (збуту, трансферу) навчальної, наукової й інноваційної продукції як частини загальної системи керування; інтеграція з установами освіти й науки, промисловим комплексом регіону для вирішення стратегічних завдань розвитку інноваційного середовища й економіки регіону в цілому; випереджальна підготовка кадрів для розвитку вітчизняної

освіти, науки, а також економіки регіону; залучення в інноваційний процес переважної більшості викладачів, співробітників, аспірантів, студентів.

Діяльність науково-технологічних комплексів спрямована на досягнення основних цілей, зокрема: сприяння реалізації інноваційного потенціалу університету шляхом залучення професорсько-викладацького складу, науково-педагогічних кадрів, студентів, аспірантів і докторантів в інноваційну діяльність і поліпшення на цій основі освітньої діяльності вищого навчального закладу; підвищення інноваційної здатності університету шляхом створення умов для розвитку науково-технічного підприємництва, виробничого освоєння наукових знань і наукомістких високих технологій; забезпечення комерціалізації результатів наукових досліджень і підвищення технічного рівня й конкурентоспроможності виробництва; сприяння передачі розробок на ринок у вигляді інноваційних продуктів, технологій і послуг для задоволення потреб суспільства; підвищення ролі університету як центру розвитку інноваційних процесів у регіоні [33].

Варто відмітити, що в Чехії підтримка таких інноваційних центрів, об'єднань забезпечується державою незалежно від форми власності університету, оскільки «суспільство знань вимагає диференціювання ролей у системах і закладах вищої освіти з центрами і мережами дослідницької відмінності, інновацій у навчанні/викладанні й нових підходів до соціального забезпечення».

Науково-інноваційні комплекси створюються на конкурсних засадах в окремих університетах Чехії, зокрема у тих, що займаються потужними науковими дослідженнями й науково-технічною діяльністю, а також мають у своєму складі інноваційні структури (технопарк, інноваційно-технічні центри, бізнес- центри, інкубатори бізнесу), що пройшли у встановленому порядку державну акредитацію.

Реалізація Національної інноваційної стратегії буде сприяти, зокрема, реалізації інноваційного потенціалу ВНЗ шляхом їх перетворення в науково-

освітньо-інноваційні комплекси, посиленню значення їх як центрів зростання інноваційної активності в регіонах Чехії. Найбільші інноваційно-технологічні об'єднання Чехії розташовані в промислових регіонах: Південно-Моравський інноваційний центр у Брно разом з Чеським технічним університетом; технопарк та бізнес-інкубатор в Університеті Палацького в Оломоуці тощо. Особливу роль в розвитку інноваційних технологій відіграє Центральний європейський центр інноваційного менеджменту (Central European Center of Management Innovation – СЕСМІ). Основним у діяльності такого центру є проведення консультацій, наукових досліджень, передача знань і здійснення проектів у сфері інноваційного менеджменту. СЕСМІ є мережею, що координує, керує і встановлює стратегічні форми роботи з фізичними особами та організаціями за конкретними проектами, активно проводить обмін досвідом між провідними європейськими установами, наприклад, з Копенгагенською школою бізнесу, Лабораторією Лондонської школи бізнесу і ВІС у Чеському технічному університеті [36].

Важливе завдання щодо розвитку науково-освітнього потенціалу в Чехії здійснюють господарюючі суб'єкти, які беруть участь в інноваційних процесах: Асоціація інноваційного підприємництва ЧР; Асоціація науково-дослідних організацій; Чехінвест (CzechInvest); Чеська асоціація розвитку суспільства, нових матеріалів і технологій; Чесько-Моравська конфедерація профспілок; Департамент досліджень і розробок Академії наук, Міжнародний інноваційний центр та ін. Ефективному розвитку інноваційних технологій, а разом з тим розширенню освітніх послуг, особливо у вищій економічній освіті, сприяють прямі іноземні інвестиції у створення науково-технологічних центрів, парків, консорціумів тощо. Такі науково-технологічні об'єднання націлені на створення робочих місць, служать для координації наукових і технологічних досліджень і передачі передових технологій, для підтримки комерціалізації результатів наукових досліджень в університетах і для надання підтримки підприємцям у реалізації цікавих та перспективних ідей.

Так, у Центрі стратегічних послуг, центрі для аутсорсингу інформаційних технологій у Брно працюють близько 2000 фахівців з інформаційних технологій, фінансів, обліку, менеджменту. Південно-Моравський інноваційний центр (СІК), що відкрив Microsoft у м. Брно, основним завданням має заохочення перспективних стартових починань компаній, переважним чином у сфері ІТ, і тим самим сприяння розвитку інноваційної діяльності та інноваційного підприємництва в Чехії. Інноваційний центр Microsoft (MIC) у співпраці з Університетом м. Градец Краловий та професійною школою прикладної кібернетики пропонує цікаві можливості для розвитку та підтримки інноваційного підприємництва в Чехії. Представникам ділових кіл, студентам та ІТ-спеціалістам надаються можливості для технологічного розвитку та створення унікального середовища для передачі знань і співпраці [38].

У європейських країнах, зокрема в Чехії, в останнє десятиліття успішно розвиваються науково-технологічні парки, завданням яких є взаємодія університетів і підприємств, що передбачає професіоналізацію молодих фахівців з вищою освітою; практичну підготовку кадрів у контексті реального підприємства, ринкової економіки та нових технологій; трансфер результатів фундаментальних і прикладних досліджень; підвищення кваліфікації керівників підприємств і фахівців. Найбільш успішними в Чехії є Науково-технологічний парк (НТП) в Оставі, Чеський технологічний парк (ЧТП) у Брно, Технологічний парк (ТП) у м. Пльзень, Науково-технологічний парк у Зліні. Науково-технологічний парк (НТП) в Оставі (1997) заснований муніципальною владою м. Острава, Агентством регіонального розвитку, Вищою гірничо-металургійною школою – Оставським технічним університетом і Сілезьким університетом в Опаві. Основна мета цього проекту полягає у створенні в Оставсько-Опавському регіоні Чехії робочих місць, координація науково-технічних досліджень і передачі передових технологій, сприяння розвитку сучасних експортно-

орієнтованих технологій, а також комерціалізація наукових досліджень у цих університетах [44].

Чеський технологічний парк (ЧТП) (1999) у Брно є інвестиційним проектом м. Брно і Британської міжнародної компанії, що функціонує як акціонерне товариство у тісній співпраці з Технічним університетом у Брно. Основною метою є проведення наукових досліджень у галузі легкої промисловості, управління підприємством, рекреаційної діяльності. ЧТП активно співпрацює з Університетом ім. Т. Масарика. Спільно створено бізнес-інкубатор, призначений для компаній-початківців на чеському ринку, який одночасно є науково-педагогічною лабораторією для навчання студентів економічних спеціальностей [42]. Технологічний парк (ТП) в м.Пльзень (2001) є спільним проектом Підприємницького та інноваційного центру м. Пльзень, Західночеського університету за фінансової підтримки підприємницько-економічної ради при Міністерстві промисловості і торгівлі Чехії. Метою ТП є сприяння створенню і розвитку інноваційних компаній у Західній Чехії, створення умов для локалізації високотехнологічних компаній, а також з метою створення нових робочих місць. Основним завданням ТП є надання допомоги новим технологічно орієнтованим малим і середнім підприємствам на ранній стадії їх розвитку [41].

На сьогоднішній день економічний та освітній інтерес становить Науково-технологічний парк у Зліні, який має повну інфраструктуру для підтримки інноваційного підприємництва в регіоні Злін та його околицях. Підприємцям, інноваційним компаніям, ученим і дослідникам пропонуються в оренду обладнані офіси та лабораторії, технічні та соціальні об'єкти, приміщення для проведення семінарів і конференцій. Консультації та рекомендації про розробку та перевірки нових технологій, технологічних рішень і обробки завдань в Науково-технологічному парку в Зліні можна одержати від всесвітньо відомих вчених і дослідників, експертів у галузі аналізу, вимірювань, випробувань матеріалів і виробів і т. д.

Керівники проектів можуть надати допомогу компаніям у плануванні інноваційних проектів, в оцінці можливості використання зовнішніх джерел фінансування, проведенні технологічних випробувань з управління проектами тощо. З НТП можуть співпрацювати фізичні та юридичні особи з питань оренди офісу або приміщення лабораторії (на комерційній основі), використання інформаційних технологій, підготовки та вирішення питань інноваційного або науково-дослідного проекту (на основі партнерства), користування послугами Центру трансферу технологій, участі в конференціях, семінарах та інших ділових заходах.

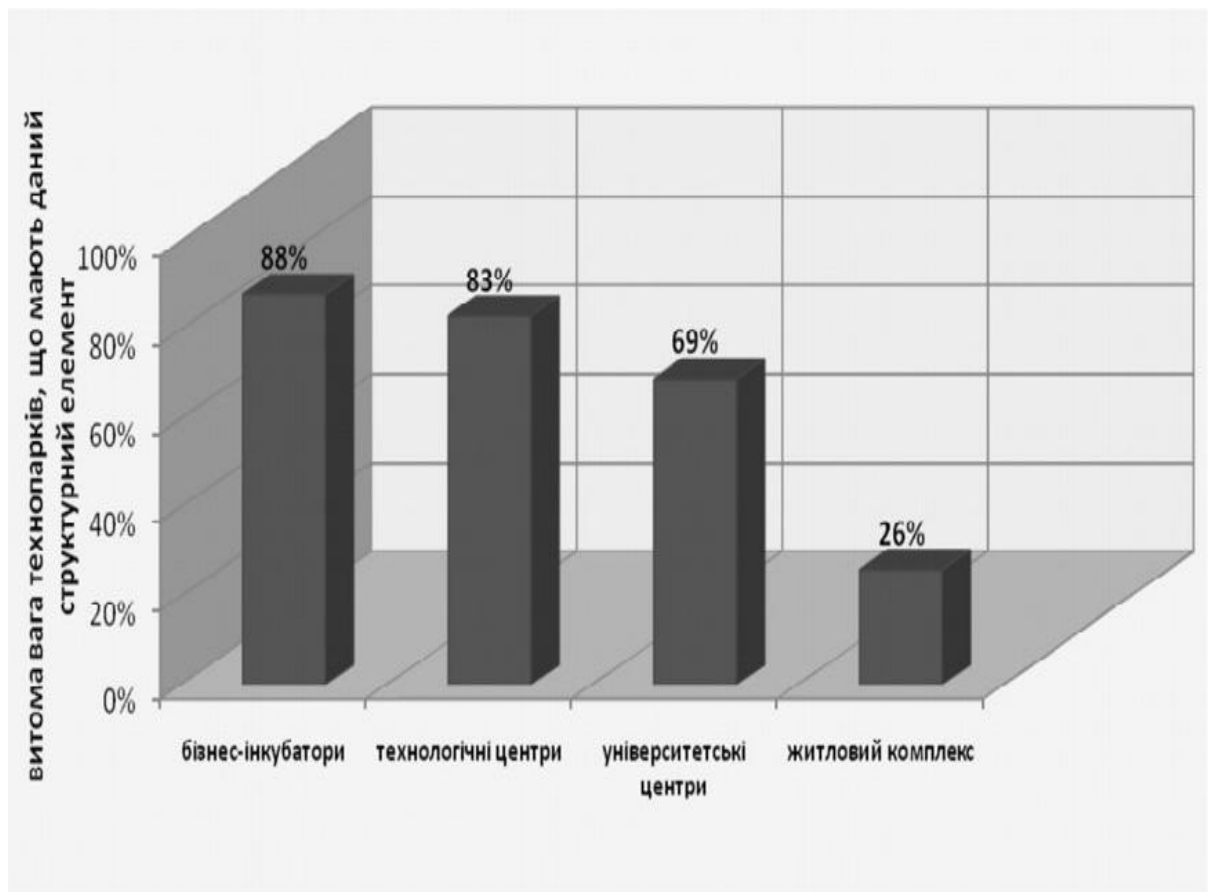

Рис. 5.2.1.1. Основні структурні елементи технологічних парків

Окрім бізнес-інкубаторів, до складових науково-технологічного парку входять технологічні та університетські центри та житловий комплекс. Як видно з рис. 5.1., бізнес-інкубатор є однією з головних структурних одиниць, яка присутня у 88 % технопарків, другою за значенням складовою є

технологічний центр, його наявність відзначається у 83 % технопарків.

Аналізуючи діяльність науково-технологічних парків, необхідно відмітити той факт, що вони є переважно міським (або напівміським) явищем. Так, 66 % технопарків знаходяться в межах міст, і ще 27 % – на відстані, меншій за 25 км. від міст. Причому 40 % технопарків знаходяться у великих містах (із населенням більше 1 млн чол.), 39 % – у малих містах (менше 0,5 млн чол.), і 18 % – середні міста (0,5 – 1 млн чол.) [35].

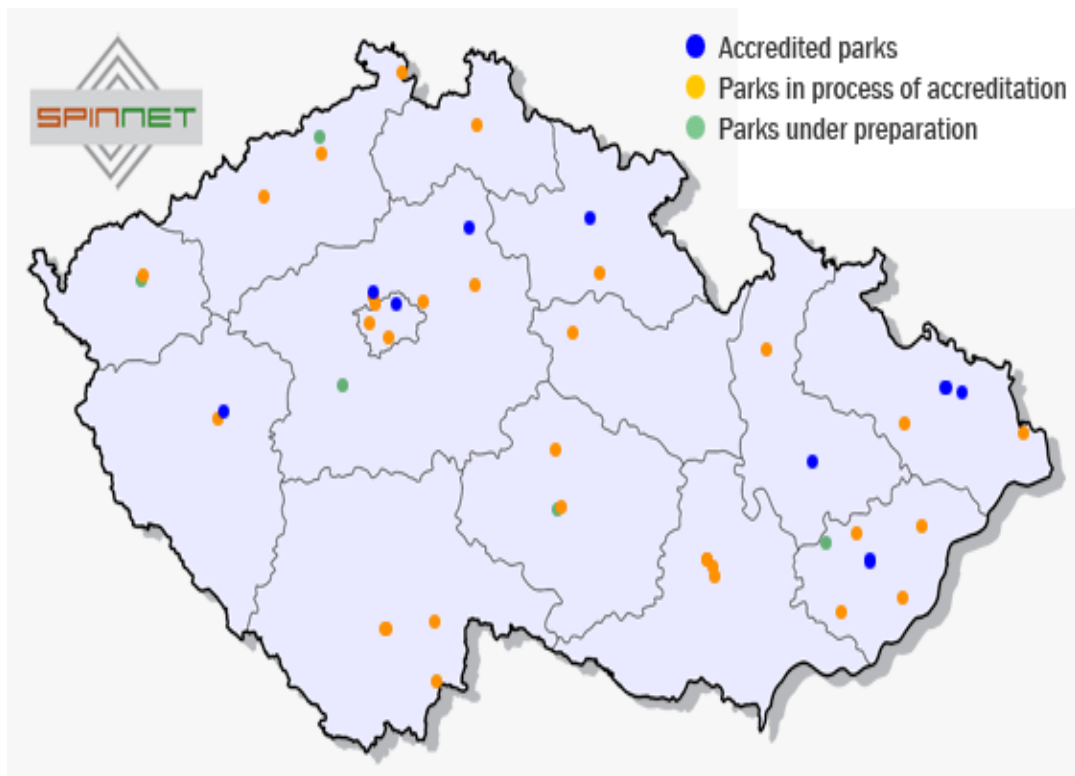

Рис.5.2.1.2. Місцезнаходження наукових парків у Чехії

Асоціація технопарків Чехії

Асоціація технопарків Чеської Республіки (ЧР) STPA належить до організацій-засновників технопарків Асоціації інноваційного підприємництва Чеської Республіки (АІП ЧР). Асоціація розпочала свою діяльність 27 липня 1990 р. і з цього часу активно бере участь у встановленні підготовчої роботи

та сприяє у діяльності ряду чеських наукових і технологічних парків (НТП) CR.

Асоціація технопарків Чехії є об'єднанням фізичних та юридичних осіб, які підтримують ефективний хід інноваційного процесу, беруть участь в успішному створенні малих і середніх інноваційних фірм, передачі технологій, і серед інших забезпечують допоміжні послуги, що використовують доступну інфраструктуру.

Важливою базою для створення наукових і технологічних парків є науково-технічний потенціал науково-дослідних інститутів. Їх людські ресурси, матеріально-технічне оснащення може представляти дуже потужні первинні активи для формування Асоціації технопарків Чехії.

Зазвичай парки виникають у процесі трансформації досліджень інститутів розвитку, іноді вони є продуктами власної ініціативи осіб або творчих груп, таких, як науково-дослідні відділи або проектні команди, які утворюються довкола великих організацій (державних підприємств або дослідних інститутів). Вони у своїй діяльності є незалежними некомерційними або комерційно спрямованими компаніями, іноді забезпеченими корисними будівлями, офісами, виробничими площами, лабораторіями, приладами та обладнанням з боку материнських структур.

Асоціація технопарків Чехії є установою, орієнтованою в галузі досліджень, технологій та інноваційного підприємництва. Вона використовує свої ноу-хау для створення передумов для динамічного розвитку інноваційних компаній, для передачі технологій та освіти для інноваційного підприємництва. STP є міжнародно визнаним способом швидкого подолання технологічної відсталості та неконкурентоспроможності на ринку і створення нових можливостей в активізації політики зайнятості.

Технопарк університету Палацкого в м. Оломоуц (Чеська Республіка)

Науково-технологічний парк Палацкого університету в Оломоуці (ВТП) є центром розвитку бізнесу та ідей. Це міст між науковим і діловим світом з 2000 року.

Парк надає виробничі площі, консультаційні послуги і обладнання та ноу-хау Палацкого університету за вигідних умов. Парк, очолюваний директором, при здійсненні своїх функцій контролюється віце-президентом із трансферу технологій Університету Палацкого. Організаційно парк ділиться на два департаменти: підтримки підприємництва та трансферу технологій.

Послуги для компаній:

- Оренда офісу
- Оренда виробничих площ
- Оренда конференц-залів
- Аналіз і виміри на замовлення
- Контрактні дослідження
- Підготовка заявок на гранти
- Консультації з реалізації грантів
- Підготовка бізнес-плану
- Захист інтелектуальної власності
- Підготовка патентів і ліцензійних угод

5.2.2. СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА

У Словаччині кількість науково-технологічних об'єднань, порівняно з Чехією, є незначною. Зосереджені вони переважно в районі м. Братислави, наприклад СЕРІТ (Central european park for innovative Technologies Bratislava)– Центральний європейський парк інноваційних технологій (ЦЄПІТ). Словацький технічний університет здійснює підготовку до відкриття університетського наукового парку в Братиславі і Трнаві. Шість словацьких університетів отримали фінансову підтримку з Єврофонду в 300 млн євро для створення науково-технологічних парків [43].

Науковий парк, будучи частиною засновницького університету, який є державним університетом, піддається певному правовому регулюванню

згідно із Законом № 131/2002 Coll. про вищу освіту та про внесення змін до деяких законодавчих актів з внесеними поправками (Закон про вищу освіту), Закон № 176/2004 Зб. про управління майном державних установ та про внесення змін до Закону про національний парламент 259/1993 Coll, Законом № 552/2003 Coll про виконання робіт в інтересах суспільства в новій редакції (Закон про виконання робіт у громадських інтересах), і т.д. Крім того, вузи прийняли свій власний набір правил, що регулюють «життя» самого університету. Ці правила повинні відповідати державному регулюванню і відображати потреби, історичний розвиток і орієнтацію засновницького університету.

Науковий парк є невід'ємною частиною засновницького університету, тому необхідно підкреслити, що внутрішні правила засновницького університету, природно, не пристосовані до нових правових аспектів, які виникають при створенні наукового парку.

Описаний вище набір правил матиме вплив на модель управління науковим парком як на модель, що сама по собі має відповідати цим правилам. Важливо мати на увазі, що науковий парк буде певною частиною засновницького університету, з фінансовою автономією, людськими ресурсами, трансфером технологій і дослідженням, розвитком та інноваціями. Автономія дозволить домогтися очікуваних результатів створення наукового парку.

Через високу вартість початкових інвестицій в науковий парк, особистих і накладних витрат потрібно включити модель управління з урахуванням принципів належного корпоративного управління в науковому парку, щоб досягти кращого функціонування та очікуваних наслідків діяльності наукового парку:

По-друге, для того, щоб досягти описаних результатів, науковому парку необхідно вирішувати проблеми трансферу технологій за допомогою ліцензування об'єктів інтелектуальної власності, продажу таких об'єктів і створення спін-офф компаній. Правове регулювання цієї області в

основному базується на таких документах: Закон № 513/1991 Зб. Комерційний кодекс з поправками і різне законодавство, що стосується питань IPRs - Закон № 435/2001 Coll. на патенти, свідоцтва додаткового захисту та про внесення змін до деяких законодавчих актів з унесеними поправками (Закон про патенти), Закон № 618/2003, Зб. на авторські права і права, пов'язані з авторськими правами з поправками (Закон про авторські права), Закон № 444/2002, Зб. про конструкції з поправками (Закон про конструкції), Закон № 506/2009 Зб. про товарні знаки зі змінами, внесеними до Закону (про товарні знаки), Закон № 517/2007, Зб. про комунальні конструкції та про внесення змін до деяких законодавчих актів з внесеними поправками (Закон про комунальні конструкції), і т.д. В області трансферу технологій основний регулюючий вплив на комерціалізацію здійснює Закон про вищу освіту, Закон про управління майном державних установ та внутрішню регуляцію об'єктів інтелектуальної власності.

Створення спін-офф компаній як один з основних механізмів трансферу технологій серед ліцензування та продажу об'єктів інтелектуальної власності ускладнюється специфічним набором правил, застосовуваних для об'єктів інтелектуальної власності. Науковий парк не має самостійної правосуб'єктності, і тільки засновницький університет є юридичною особою.

Закон про управління майном державних установ передбачає, що засновницький університет має право робити внески у вигляді грошових або негрошових внесків у нові компанії, що розвиваються, якщо це дозволено актом, який встановлює засновницький університет. Закон про вищу освіту передбачає, що внесок засновницького університету спін-офф компаніям схвалюється безпосередньо Вченою радою, а також наглядовою радою ВНЗ. Такий ретельний підхід обумовлений високим порогом первинних внесків у спін-офф компанії, що може бути загрозою для засновницького університету і наукового парку, що є його частиною. Таким чином, можна очікувати, що створення спін-офф компаній засновницького університету буде заморожено

самим засновницьким університетом – Академічним сенатом та адміністративним органом засновницького університету – за рахунок природного протиріччя між корпоративним та академічним підходом. Це призводить до складності створення спін-офф компаній.

Рішення можна побачити в поправці до Господарського кодексу, термін дії якого заплановано до 1 січня 2015р. Ця поправка спрямована на те, щоб полегшити регулювання створення нових компаній – як старт-апів і спін-оффів. Також вона особливо стосується зниження статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю (в даний час мінімальна частка капіталу 5000 євро), і зниження мінімального внеску акціонера (нині частка мінімального внеску становить 750 євро).

Через необхідність підтримки створення спін-офф компаній, які будуть, за своєю природою, включати бізнес-ризик, важливо переосмислити і реформу фінансування капіталу компанії. Таким чином, для створення спін-офф компаній у середовищі наукового парку описана вище поправка важлива, оскільки вона дозволить усунути можливі бізнес-ризик, пов'язані з традиційними високими внесками у спін-офф компанії із засновницьким університетом.

Для того, щоб домогтися розвитку платформи трансферу технологій, потрібно розробити ефективну стратегію захисту об'єктів інтелектуальної власності. Це буде сприяти комерціалізації та ефективній співпраці між науковим парком та іншими окретами і створенню ефективно функціонуючих інкубаторів з ефективним інвестиційним форумом та договірною спін-офф платформою. Тим не менш, багато з контрактів, необхідних для досягнення цих цілей, не кодифіковані в Комерційному кодексі, Законі № 40/1964 Coll (Цивільний кодекс) чив будь-якому іншому законодавстві.

Таким чином, необхідно створити своєрідні контракти, які повинні бути складені своєчасно і ретельно, щоб не втратити значення інтелектуальної власності. Ці договори відображають стандартні угоди

відповідно до Комерційного кодексу, Цивільного кодексу, Закону про патенти, Закону про авторські права, Закону про конструкції, Закону про товарні знаки, Закону про комунальні конструкції тощо з метою адаптувати контракти на конкретні потреби інноваційних досліджень.

Наукові парки у Словаччині відрізняються складною організаційною структурою. Так, наприклад, НП Техніком заснований трьома вишами: Технічним університетом у м. Кошице, Університетом ім. П.Й. Шафарика та Пряшівським університетом. Таким самим чином організований і науковий парк Словацького університету технологій у Братиславі, до складу якого входять два регіональні відділення, розташовані в Братиславі та Трнаві, загальною вартістю 42 млн €, з яких університетська підтримка складає 2 млн € для кожного відділення, а решта фінансується за рахунок європейських структурних фондів та Фонду згуртування [40].

Міністерство освіти зацікавлено в підтримці цих двох проектів в рамках комплексного пакету з 11 проектів словацьких вузів і Словацької академії наук (SAV), державної наукової установи. Ці проекти пов'язані зі створенням університетських наукових парків та науково-дослідних центрів по всій Словаччині, а саме в Братиславі, Трнаві і Нітрі в західній Словаччині, Жиліні на півночі і Кошице у східній частині країни.

Науково-дослідний центр Університету Жиліни (науково-дослідний центр; RC) є унікальним робочим місцем для досліджень і розвитку. Створений в університеті міста Жиліна у червні 2013 року відповідно до розпорядчих документів Міністерства освіти, науки, досліджень і спорту Словацької Республіки, наступником якого є Міністерство освіти.

Науково-дослідний центр включає до свого складу 5 важливих факультетів університету Жиліни, 13 департаментів та установ. Існує також тісний зв'язок з промисловим партнером – Транспортним науково-дослідним інститутом.

Робота науково-дослідного центру Жиліни відіграє велику роль не лише в рамках ЄС, а й у світовому масштабі.

Науковий парк Технічного університету в м. Кошице (TUKE)

Ключовим стимулом для підготовки проекту зі створення університетського наукового парку було створення Університетського центру інновацій, трансферу технологій та захисту інтелектуальної власності (UCITT). У 2010 році було розпочата реалізація початкового плану відкритого парку науки і технологій TechniCom, за пропозицією проекту, який був підготовлений у цивільній асоціації UNICOM в 2000-2001 роках. Після укладення угоди між TUKE і університетами-партнерами концепція науки і технологій парку TechniCom послужила основою для формування проектної пропозиції із створення вузівської науки і технологічного парку TechniCom.

Проект створення USP TechniCom повною мірою відповідає засадам європейської науки, техніки та інноваційної політики, проголошеної, зокрема, в Європейській Стратегії 2020 [4]. Результати проекту будуть сприяти активізації співробітництва між науково-дослідними суб'єктами на міжрегіональному та міжнародному рівні в рамках заявленої мети формування ЄС як інноваційного союзу. Стратегічною метою проекту є «побудова USP TechniCom як міжнародно визнаного центру наукових досліджень і трансферу технологій у галузі інновацій».

5.2.3. ПОЛЬЩА

Ринкова комерціалізація нового знання у формі нових продуктів чи технологій є досить складним процесом, з великим ризиком. Цей процес вимагає високих і різноманітних повноважень, що, як правило, перевищують можливості наукового середовища та бізнесменів. Водночас діяльність об'єднання «наука-економіка» стримується низкою бар'єрів, що ускладнюють спільну роботу над комерційними проектами. У цих умовах сформувалися спеціалізовані суб'єкти, які діють з метою трансферу технологій з науки до економіки. **Такі суб'єкти можуть називатися: центр**

трансферу технологій, технологічний центр, технологічне агентство, інкубатори інновацій, технологічний парк тощо. Для цієї категорії установ з відмінними в багатьох аспектах цілями, організаційно-правовою формою, структурою тощо прийнято вживати загальне визначення – центри інновацій, інституції-посередники, інфраструктура трансферу технологій.

Тому на практиці центри інновацій та підприємництва вважаються суб'єктами, що реалізують програми підтримки у сфері інноваційності та підприємництва в широкому розумінні цих слів.

Така діяльність відбувається у формах:

- **поширення знань і вмінь** шляхом надання консультацій і проведення навчань, збирання й поширення інформації, надання допомоги у трансфері технологій у рамках діяльності центрів трансферу технологій;
- **надання підтримки** під час створення нових підприємств у рамках наукових організацій і ВНЗ, що заснуються студентами, випускниками, аспірантами й науковими працівниками в так званих пре-інкубаторах та академічних інкубаторах підприємництва;
- **надання комплексних послуг** у певному місці за визначеним стандартом, в оточенні наукових інституцій, з метою підтримки започаткування інноваційної господарчої діяльності (інноваційні інкубатори, інкубатори підприємництва, технологічні центри);
- **створення місць концентрації** підприємств (кластерів) та інноваційного середовища шляхом об'єднання в рамках визначеної території послуг для бізнесу та різноманітних форм допомоги для технологічних фірм у рамках технологічних, наукових і промислово-технологічних парків;
- **надання початкової фінансової підтримки** (*seed i start-up*) у формі пара-банкових позичкових і гарантійних фондів; важливим

ринковим доповненням цієї категорії є комерційно орієнтовані фонди венчурного капіталу (*venture capital*).

Центри інновацій є суттєвим елементом кожної сучасної інноваційної системи країни, яка розбудовує основи економіки, базовані на знаннях. Вони відповідають за побудову платформи діалогу та співпраці світу науки й бізнесу, створюючи умови для ефективного трансферу інформації, знань і технологій. **Їх активність включає:**

- ✓ **ініціювання та організацію співпраці** всіх партнерів, необхідних для ефективного реалізації інноваційного процесу;
- ✓ **визначення інноваційних потреб** фірм і комерційних можливостей у рамках наукових організацій;
- ✓ **удосконалення механізмів трансферу технологій;**
- ✓ **створення необхідних для економічного розвитку партнерства** різних приватних і публічних суб'єктів;
- ✓ **реалізацію програм підтримки в регіонах.**

На основі предмета діяльності, місії, цілей і неприбуткового характеру (*non-profit*), у польських умовах до організацій підтримки можна віднести такі види суб'єктів:

- організаційно та фінансово самостійні суб'єкти науково-дослідних організацій, активні в сфері комерціалізації нових технологій, такі, що надають підтримку розвитку місцевої (регіональної) економіки.

Спроможність системи підтримки є функцією визначення потреб для розвитку та будування на її основі програм, що створюють можливість оптимального використання обмежених ресурсів. Це зокрема:

- **фонди та асоціації**, а також створені ними суб'єкти, що реалізують програми розвитку підприємництва та трансферу технологій;

- **суспільно-приватні товариства**, засновані з ініціативи та при великій організаційній та фінансовій участі державної й місцевої влади, що виконують діяльність, спрямовану на підтримку розвитку, не зобов'язані до генерування прибутків з метою розподілу останніх між пайовиками (агентствами місцевого й регіонального розвитку);

- організаційно та фінансово самостійні суб'єкти місцевої адміністрації, націлені на підтримку інноваційності та розвиток місцевої економіки.

Роль центрів інновацій у сучасних економіках динамічно зростає. Це пов'язано з відходом від лінійної моделі інноваційного процесу, де домінували акти купівлі-продажу технологічних рішень. Сьогодні трансфер технологій є інтерактивним процесом, у якому присутні різноманітні петлі зворотних зв'язків між передавачами та приймачами інформації. Це виняткова форма процесу спілкування, яка включає різноманітні форми поширення інновацій та технічної освіти. Сьогодні традиційні форми трансферу доповнюються такими аспектами: створення малих технологічних фірм та підтримка інноваційних заходів у МСП; технологічний консалтинг і посередництво, інформування про нові технології; ініціювання мереж підтримки, співпраці та кооперації.

Зазвичай ініціатори змін, особи, які пробують упровадити будь-які нові рішення до суспільного й господарського життя, зіштовхуються з різноманітними перешкодами – ментальними, фінансовими, політичними, організаційними.

Одним з очевидних ефектів було створення Польської асоціації організаторів бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів, яка розпочала інформаційну, пропагандистську, консалтингову, навчальну діяльність та лобіювання.

Сьогодні, після 15-ти років набуття досвіду, відбувається повільна консолідація польської моделі інституційної підтримки інноваційної

діяльності. Роль центрів інновацій знайшла своє втілення в *Національному плані розвитку* та в інших програмних документах щодо господарського розвитку країни.

Центри інновацій є пріоритетним інструментом реалізації Секторної операційної програми (СОП) – зростання конкурентоспроможності економіки.

Розвиток технологічних парків та інкубаторів безпосередньо записаний у пріоритеті 1, дії 3: «Створення сприятливих умов для розвитку підприємств». Як підтримку аналізованих ініціатив можемо розглядати інші дії. Наприклад, (1) «Зміцнення організацій, що підтримують діяльність підприємств» і (4) «Зміцнення співпраці між науково-дослідницькою сферою та економікою». Тут, передусім, ідеться про розвиток послуг підтримки бізнесу. Проекти можуть бути фінансованими з таких джерел: СОП «Розвиток людських ресурсів», пріоритет 2 – «Розвиток суспільства, що базується на знаннях», дія 3 – «Розвиток кадрів сучасної економіки та підприємництва»; з «Інтегрованої операційної програми регіонального розвитку» (ІОППР), наприклад, пріоритет 1 – «Розбудова та модернізація інфраструктури, що служить зміцненню конкурентоспроможності регіонів», дія 5 – «Інфраструктура інформаційного суспільства», пріоритет 2 – «Зміцнення регіональної економічної бази та людських ресурсів», дія 3 – «Розвиток кадрів регіональної економіки», дія 4 – «Регіональні інноваційні стратегії», пріоритет 3 – «Місцевий розвиток» [30].

У другій половині 2005 року кількість активних центрів інновацій становила 77, натомість кількість реалізованих ініціатив – 86. У порівнянні з 2004 роком відбулося 60-відсоткове збільшення кількості суб'єктів цього типу. Так, висока динаміка має кілька джерел:

- розвиток нової категорії центрів – академічних інкубаторів підприємництва, більшість з яких почала свою діяльність наприкінці 2004 – на початку 2005 років;

- у сфері підтримки інноваційності почали діяти Наукові одиниці розвитку (*НОР*) та професійні об'єднання (Вища технічна організація та воєводські клуби техніки та раціоналізації);
- зростання активності недержавних ВНЗ;
- реалізація проектів пріоритету 1, дії 3 – «Створення сприятливих умов для розвитку підприємств» у рамках Секторної операційної програми *«Зростання конкурентоспроможності економіки»*.

Більшість нових центрів були створені в результаті реалізації нових завдань суб'єктами, ринкове становище яких стало стабільним. Нові інституції є винятками. Ряд аналізованих центрів діють у формі проектів з обмеженою організаційною та технологічною самостійністю. У кількох випадках стикаємося зі специфічною ситуацією дублювання центрів, наприклад, у технологічному парку, що розвивається, діє технологічний інкубатор або ж академічний інкубатор підприємництва діє в центрі трансферу технологій.

Протягом останніх років важливим елементом підтримки розвитку інфраструктури трансферу технологій була діяльність Польського агентства розвитку підприємництва (*ПАРП*), а саме:

- опрацювання аналітичних звітів щодо можливості впровадження, звітів про вплив на середовище та бізнес-планів для 13-ти промислових і промислово-технологічних парків (завдання, реалізовані спільно з Агентством розвитку промисловості);
- допомога у створенні й керуванні 23-ма центрами трансферу технологій, технологічними парками та інкубаторами.

Таблиця 5.2.3.1.

№ п/п	Типи центрів інновацій у Польщі	Діючі	У процесі створення (оціночні дані)
1	Центри трансферу технологій	44	40
2	Технологічні інкубатори	7	15
3	Академічні інкубатори підприємництва	18	22
4	Технологічні парки (в тому числі науково- та промислово-технологічні парки)	8	19
	Загалом	77	86

Джерело:[9].

У результаті доопрацьовано ряд проектів: технологічних і промислово-технологічних парків, технологічних та академічних інкубаторів. Важливою формою діяльності, що об'єднує середовища інституцій підтримки в окремих воєводствах, є розроблення регіональних інноваційних стратегій. У майбутньому на регіональному рівні, який координується Маршалківськими управліннями, очікується зростання ролі механізмів підтримки та числа авторитетних осіб, котрі приймають рішення.

Польські центри інновацій функціонують у різних організаційно-правових формах. Найчастіше стикаємося із суб'єктами сектора *R&D* (43,2%), звідси 72% становлять академічні загальноузівські, міжфакультетні центри або центри факультетів.

Протягом найближчих років очікується збереження динаміки створення нових центрів у зв'язку з такими передумовами:

- 1) записані в Ліссабонській стратегії пріоритети країн ЄС ведуть до того, що використання Структурних Фондів дедалі

більше націлене на побудову економіки, базовану на знаннях, у тому числі на розвиток організацій та механізмів трансферу знань і технологій до малих і середніх підприємств;

2) розвиток нових форм активності ВНЗ; зростання конкуренції змушує їх до розширення сфери традиційних функцій ВНЗ (дослідницької і дидактичної), включаючи до них діяльність у сфері підприємництва й трансферу технологій;

3) реструктуризація Польської академії наук і наукових одиниць розвитку.

4) пошук академічними установами додаткових джерел фінансування, розширення сфери завдань бюро патентів, мереж контактних пунктів і центрів кар'єри;

5) розширення сфери завдань і поступова модифікація частини діючих центрів підприємництва в технологічні центри, що реалізують програми підтримки інновацій та трансферу технологій до МСП.

Для зміцнення діючих і створення нових організацій підтримки та розвитку підприємництва ключове значення має діяльність у таких сферах:

1. Створення програм підтримки інноваційності, підприємництва та розвитку МСП на національному, регіональному й районному рівнях, усюди, де для найефективніших інституцій є кошти (що виділяються в рамках конкурсів).

2. Поліпшення управління та участі в діючих програмах підтримки.

3. Розвиток освіти для консультантів бізнесу й експертів трансферу технологій; навчання й удосконалення колективів у сфері організації трансферу технологій та охорони інтелектуальної власності: післядипломне навчання, аспірантура, навчальні поїздки та стажування за кордоном у відомих ВНЗ

США та Європи (а також китайських, тайванських та ізраїльських).

4. Підвищення рівня вмінь опрацювання й управління програмами трансферу та комерціалізації технологій.

5. Розвиток інфраструктури лобювання в регіонах, на національному рівні, а також при європейських комісіях; опрацювання та інформування про «історії успіху».

6. Розвиток таких регіональних систем інновацій, як мережі співпраці адміністрацій, науково-дослідних інституцій, центрів інновацій та підприємництва.

7. Допомога в підготовці аналітичних звітів про можливість виконання і складання бізнес-планів для нових центрів та забезпечення їх рівномірного розвитку по всій країні.

8. Розвиток міжнародних контактів і співпраці.

9. Розробка системи моніторингу діяльності організацій та програм підтримки.

Успішна діяльність гравців інноваційного поля на регіональному рівні передбачає:

- значну роль у втіленні на місцях плану національної інноваційної політики;
- активну участь у розвитку регіону;
- важливу роль у реалізації регіональної інноваційної стратегії;
- співробітництво та кооперацію регіональних технологічних та індустріальних кластерів;
- участь у спільних технологічних і наукових проектах;
- оптимальне використання центрального й місцевого бюджету для економічного розвитку;

- узгоджену роботу державних органів влади, відповідальних за розвиток і реалізацію національної наукової та інноваційної політики (міністерств, національних агентств, місцевих адміністрацій тощо);
- участь у виконанні національних програм розвитку;
- участь у пошукових наукових дослідженнях.

У Польщі, у Гданському інституті ринкової економіки було проведено дослідження регіональних інноваційних систем (РІС). Згідно з ним, можна виділити такі їх сильні сторони:

- діяльність, спрямована на фінансову (в основному зі структурних фондів) підтримку інноваційної діяльності;
- наявність фінансових інструментів для підтримки НДДКР;
- зростаючу обізнаність та інноваційну культуру підприємств, установ та місцевих органів влади;
- зростання кількості інноваційно-активних підприємств (збільшується рівень витрат на НДДКР та рівень зайнятості в цій сфері);
- зростання кількості установ з підтримки інновацій та установ з підтримки бізнесу;
- високий конкурентний потенціал фірм у деяких (традиційних для Польщі) галузях: харчовій промисловості, галузі машинобудування та деревообробної промисловості;
- збільшення кількості товарів і послуг інноваційного характеру;
- високий рівень активності бізнес-середовища;
- поліпшення доступу фірм до трансферу технологій на регіональному, національному та міжнародному рівнях;
- зростання частки експорту з високим ступенем переробки товарів;

- реалізація європейських проектів, пов'язаних з інноваційним розвитком;
- динамічний розвиток сектора малого і середнього бізнесу.

Між тим необхідно також окреслити деякі слабкі сторони РІС Польщі:

- ✓ кваліфікація деяких співробітників установ НДДКР є занадто низькою з точки зору їх здатності брати участь у підвищенні ефективності інноваційної діяльності;
- ✓ обмежені можливості співпраці з науково-дослідними установами та іншими підприємствами; застарілі технології та технічне обладнання багатьох підприємств;
- ✓ обмежена кількість стимулів для інноваційної діяльності (без значних податкових пільг або інвестиційної підтримки);
- ✓ обмеженість власних коштів підприємств для інвестування в інноваційну діяльність.

5.2.4. УГОРЩИНА

Інфопарк Будапешт

Інфопарк є першим інноваційним і технологічним парком Центральної та Східної Європи. Це інноваційний центр в першу чергу для ІТ, телекомунікацій та програмного забезпечення розвитку компанії, де знаходяться головні офіси таких транснаціональних компаній, як Lufhansa систем, Угорщина Telekom, ІТ-послуг Угорщини, а також молоді інноваційні компанії знайшли місце для їх головний офіс Європейського інституту інновацій та технологій (ЕІТ). Загальна площа парку складає більше 100м² простору в оренду, пропонуючи робоче середовище для 7000 співробітників.

На момент початку розробки Інфопарк ІДК пожертвував 1 мільйон німецьких марок, щоб сформувати засновницький капітал Інфопарк. Мета Фонду є підтримка, з урахуванням цілей реалізації Інфопарку, прикладних

досліджень і розробки (у тому числі його використання) внесок у розвиток суспільства та економіки, зокрема, і спрямований на створення мережі зв'язків між наукою і економікою⁵⁶.

⁵⁶ <http://www.infopark.hu/lang/en/>

5.3. НАУКОВИЙ ПАРК «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» ТА ЙОГО ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ

В Ужгородському національному університеті проведена значна робота по розбудові інноваційної інфраструктури університету та Закарпатської області в цілому⁵⁷⁵⁸. На сьогоднішній день в УжНУ завершується процес створення наукового парку "Ужгородський національний університет" (далі - НП "УжНУ") відповідно до:

- Закону України "Про наукові парки";
- Розпорядження голови Закарпатської обласної державної адміністрації від 04.11.10р. № 747 "Про програму підтримки малого підприємництва області на 2011-2012 рр."⁵⁹;
- Розпорядження голови Закарпатської обласної ради № 683 від 21.03.13 р. "Про Програму створення Наукового парку" Ужгородський національний університет"⁶⁰.

Діяльність Наукового парку спрямована на впровадження інновацій як однієї з найважливіших стратегічних складових державної політики соціально-економічного розвитку не тільки Закарпаття, а і країни в цілому. Пріоритетні напрямки діяльності НП "УжНУ" формуються відповідно до Закону України "Про пріоритетні напрями діяльності інноваційної діяльності в Україні" (433-15) відповідно до напрямів наукової діяльності УжНУ та учасників НП з урахуванням першочергових потреб регіону і країни.

Метою створення НП "УжНУ" є:

⁵⁷ Ф. Г. Ващук, Ю. М. Височанський, Й. Й. Головач. НП "УжНУ" – центр інноваційної діяльності в Закарпатській обл. Зб. наук. праць Міжнар. наук-практ. конференції "Науковий парк та інноваційна інфраструктура університетів як основа розвитку освіти та науки." Луцьк, 4-5 жовтня 2013р., ст.41-42.

⁵⁸ Головач Й.Й., Студеняк І.П., Кормош В.В., Мотильчак М.А. Програма створення в Закарпатті наукового парку "УжНУ". Матеріали V Міжнар.форуму "Трансфер технологій та інновацій : бізнес, влада, регіони", м. Київ, 15-16 грудня 2011 р. ст. 28-31.

⁵⁹ Розпорядження голови Закарпатської обласної державної адміністрації від 04.11.10 р. № 747 " Про програму підтримки малого підприємництва області на 2011-2012 рр.".

⁶⁰ Розпорядження голови Закарпатської обласної державної адміністрації № 683 від 21.03.13 р. "Про Програму створення Наукового парку "Ужгородський національний університет"".

1. Стимулювання інноваційної діяльності в УжНУ, інших вузах і науково-дослідних організаціях, спрямованої на активізацію структурної перебудови економіки регіону.

2. Створення сприятливих стартових умов для вчених, аспірантів, студентів та молодих спеціалістів по створенню підприємницьких структур (малих і середніх підприємств - МСП) з напрямком діяльності у сфері наукомістких виробництв і високих технологій.

3. Створення сприятливого середовища для існуючих і створюваних МСП, зацікавлених у взаємовигідній співпраці з науково-освітніми організаціями з метою використання їх наукового і кадрового потенціалу.

4. Формування інноваційної інфраструктури, що забезпечує:

– зв'язок адміністрації НП з органами державної та регіональної влади, фінансовими, виробничими та бізнес-структурами, необхідний для пошуку джерел фінансування інноваційних проектів, виробників і споживачів високотехнологічної, наукоємної продукції;

– підготовка та експертиза (попередня, технічна та комерційна) інноваційних пропозицій та проектів;

– супровід інноваційних пропозицій, проектів, а також технічної та технологічної документації на етапах розробки, впровадження і серійного виробництва;

– сервісні послуги, необхідні для ефективного виконання інноваційних проектів, а саме, ведення бухгалтерського обліку, аудиту, проведення маркетингових досліджень, надання юридичних послуг тощо;

– створення інфраструктури, що складається з будівель та споруд, комунікацій та інших систем для створюваних і діючих високотехнологічних, наукомістких МСП - учасників НП;

– сприяння міжнародним науково-технічним зв'язкам високотехнологічних МСП в науковій та інноваційній діяльності;

– створення нових робочих місць в наукоміській та високотехнологічній галузях регіону.

Пріоритетні напрями інноваційної діяльності Наукового парку визначені відповідно до законів України "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки" (2623-14) та "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" (433-15) і спрямовані на реалізацію Програми "Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області до 2015 р"⁶¹, і будуть реалізовуватися в наступних напрямках:

– освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії;

– машинобудування та приладобудування як основа високотехнологічного оновлення всіх галузей виробництва;

– освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх обробки і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій;

– широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього середовища;

– технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу;

– впровадження нових технологій та обладнання для високоякісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики.

Структура Наукового парку "УжНУ", представлена на Рис .4.

Ужгородський національний університет є засновником Наукового парку та здійснює координуючі функції при взаємодії НП з органами державної та регіональної влади, виступає гарантом при наданні фізичної інфраструктури учасникам наукового парку, забезпечує передачу в рамках чинного законодавства наявних науково-технічних розробок і ноу-хау для їх реалізації в рамках НП, здійснює підготовку кадрів.

⁶¹ Програма "Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області до 2015 року." Рішення сесії Закарпатської обласної ради №6 від 26 грудня 2006р.

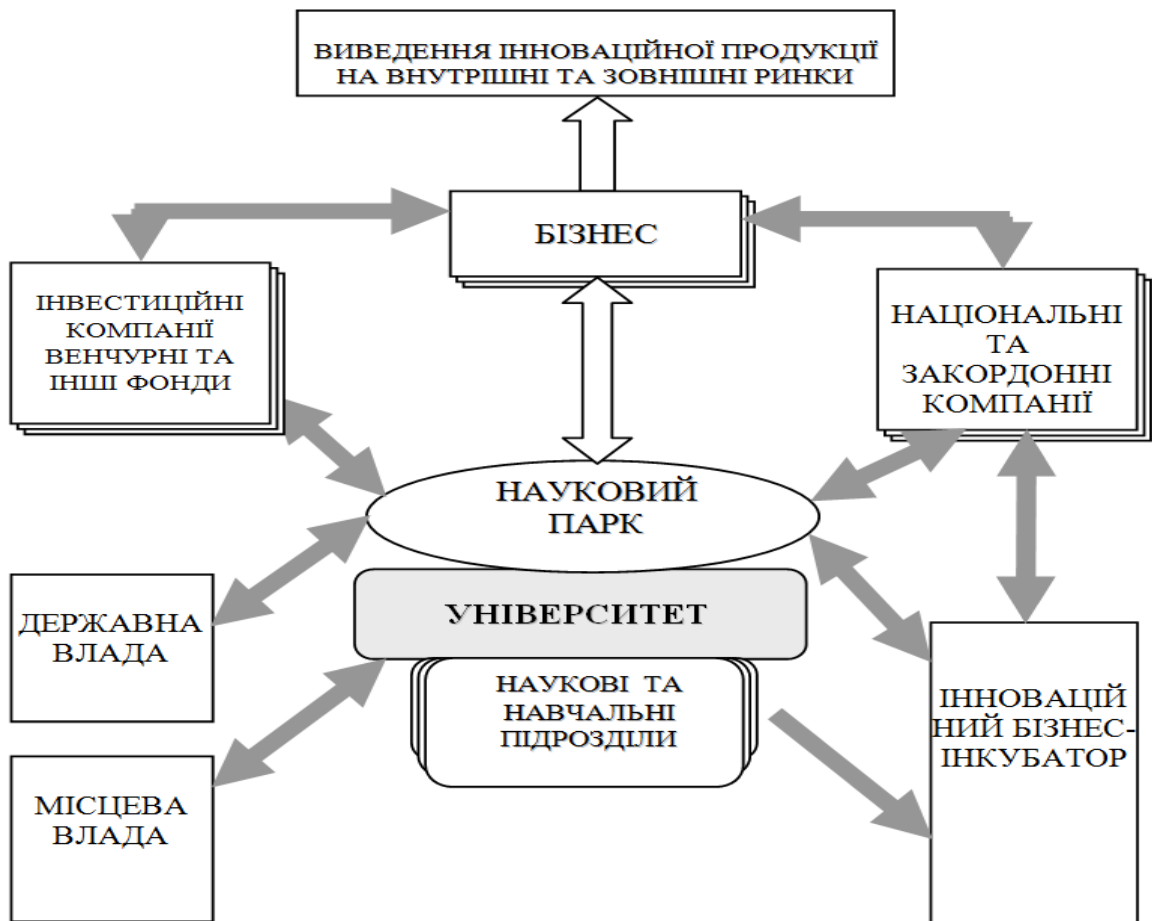

Рис. 4. Структура Наукового парку "УжНУ"

Адміністрація Наукового парку здійснює зв'язок з органами державної та місцевої влади, фінансовими та інвестиційними структурами, бізнесом, що забезпечує виробництво науково-технічного продукту та його просування на внутрішній і зовнішній ринки.

Інноваційний бізнес-інкубатор забезпечує реалізацію нових науково-технічних розробок, їх комерціалізацію, організацію дрібносерійного виробництва, організацію нових і підтримку діючих МСП, що здійснюють комерціалізацію науково-технічних розробок університету, проводять заходи по захисту інтелектуальної власності та її капіталізації.

Державна влада здійснює політичну підтримку діяльності НП шляхом створення необхідної законодавчої бази і контроль її виконання, визначення пріоритетних напрямів розвитку країни, для виконання яких може залучатися НП, здійснює фінансову підтримку шляхом розміщення державних замовлень на розробку і впровадження науково-технічної продукції.

Місцева влада використовує діяльність НП в якості інноваційної інфраструктури, спрямованої на поліпшення соціально-економічного розвитку регіону, використання місцевого науково-технічного, кадрового та сировинного потенціалу, здійснює фінансову підтримку інноваційних проектів, реалізація яких має першорядне значення для поліпшення життєвого рівня населення.

Розроблена інноваційна програма Наукового парку "УжНУ"⁶² спрямована на забезпечення стійкого поліпшення соціально-економічної збалансованості розвитку області шляхом впровадження нових ефективних форм інноваційно-інвестиційного співробітництва науково-технічної еліти, бізнес-фінансових кіл, регіональної влади та місцевих громад з використанням власних енергетичних, природно-сировинних, технологічних, матеріально-технічних та кадрових ресурсів, а також науково-технічного потенціалу учасників наукового парку.

Питання розвитку енергетики та впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій та альтернативних джерел енергії вирішуватимуться одночасно за кількома напрямками. При цьому передбачається реалізація проектів, спрямованих на:

- ефективне впровадження енергозберігаючих технологій в народно-господарському, комунальному та приватному секторах Закарпатської області;
- впровадження альтернативних джерел енергії;
- розвиток відновлюваних джерел енергії;
- впровадження екологічно ефективних технологій переробки побутових і промислових відходів;
- впровадження технології отримання теплоізоляційних матеріалів на основі місцевих сировинних матеріалів і твердих побутових відходів.

У галузі машинобудування та приладобудування передбачається

⁶² Напрямки діяльності та інноваційна програма Наукового парку "Ужгородський національний університет", Ужгород – 2011. <http://www.univ.uzhgorod.ua>.

виконання комплексу робіт, спрямованих на розробку конкурентоспроможного обладнання та новітніх технологій за наступними напрямками:

- об'єднання інженерно-конструкторського потенціалу вчених і підприємств приладобудівного і машинобудівного профілю області для розробки і впровадження в серійне виробництво високотехнологічної продукції та новітніх технологій;

- розробка елементної бази приладо- та машинобудування (напівпровідникових газових сенсорів, хімічних сенсорів, волоконно-оптичних біосенсорів, дифракційних структур і т.п.);

- створення нового покоління приладів газового аналізу для медицини і забезпечення техніки безпеки в промисловості та побуті.

Інноваційна діяльність в області медичного обслуговування та лікування буде здійснюватися за такими напрямками:

- впровадження в Закарпатській області заходів для ранньої діагностики, ургентного лікування, реабілітації та профілактики деяких поширених захворювань (гострий інфаркт міокарда, стан після перенесеного ішемічного інсульту, епілепсія, ВІЛ-інфекція та ін.);

- дієва профілактика та корекція йододефіциту, зниження йодної ендемії серед населення Закарпаття;

- профілактика ендоекологічних захворювань в умовах паводків та інших екзоекологічних несприятливих впливів з використанням розроблених в Ужгороді та впроваджених у практику фіточаїв очисного імуностимулюючої, кардіопротекторної і загальнозміцнюючої дії;

- реалізація концепції раціональної антибіотикотерапії в області шляхом швидкої (експрес) діагностики збудників захворювання, його чутливості до антибіотиків і відповідно необхідності їх використання (експрес-чіпи);

- розробка технології та впровадження у виробництво нових видів функціональних продуктів та напоїв з різного місцевої сировини (та іншого)

з біологічно активними компонентами рослинного і мікробного походження, що характеризуються здатністю попереджати (і регулювати) захворювання, пов'язані з порушеним обміном речовин - насамперед харчові алергії, ожиріння і серцево-судинні розлади.

Особлива увага приділяється виконанню робіт, спрямованих на вирішення проблем Карпатського регіону (охорона навколишнього середовища, технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу), у тому числі за такими напрямками:

- створення систем прийняття рішень в умовах виникнення техногенних і природних катастроф;
- дослідження рівня забруднення канцерогенними речовинами атмосферного повітря в містах Закарпатської області;
- вивчення впливу полігонів твердих побутових відходів та сміттєзвалищ на екологічний стан об'єктів навколишнього середовища;
- боротьба з утворенням селевих потоків;
- поліпшення екологічного стану малих річок Закарпаття;
- збереження і відтворення верхньої межі лісу;
- боротьба з поширенням особливо небезпечних неаборигенних рослин;
- впровадження (випуск і реалізація) розроблених в Ужгороді біопрепаратів у фермерських господарствах області з метою забезпечення відповідності м'ясної продукції за якістю відповідним стандартам ЄС (без використання антибіотиків, гормонів - м'ясо поліпшеної якості);
- біотехнологічна обробка сільськогосподарської сировини для продовження терміну зберігання без консервантів з поліпшеними органолептичними якостями (кормове виробництво);
- збереження генофонду коней гуцульської породи;
- розвиток садівництва і виноградарства.

Інноваційна програма сприятиме виявленню та початку реалізації найбільш значущих проектів, що мають першочергове значення для поліпшення

соціально-економічного розвитку області, поліпшенню інноваційної діяльності в промисловому комплексі регіону. Вже розпочалася робота з реалізації низки проектів, включених в Інноваційну програму Наукового парку "УжНУ".

Проектом "Впровадження інноваційних енергозберігаючих нагрівальних елементів нового покоління (проект "конфорка") в організаціях бюджетної сфери Закарпатської області", що виконується в рамках Розпорядження голови Закарпатської обласної державної адміністрації від 04.11.10 р № 747 "Про програму підтримки малого підприємництва області на 2011- 2012 рр."⁶³ передбачається перехід на енергозберігаючі нагрівальні елементи в бюджетних установах області (шкільні та дошкільні навчальні заклади, заклади охорони здоров'я та соціального захисту).

У рамках виконання Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2012-2015 р.р. в Ужгородському національному університеті розроблена Програма енергозбереження УжНУ. Пілотним проектом цієї програми є проект з впровадження системи сонячних вакуумних колекторів ТМ "Стар Енержі" (м. Одеса) на енергоємних об'єктах УжНУ, зокрема університетському спорткомплексі "Буревісник" для підігріву води в басейні та підтримки системи опалення приміщень спорткомплексу, окупність якого складе 3,5 - 4,0 роки.

Проекти Наукового парку інтегровані в освітній процес університету шляхом читання спецкурсів, виконання курсових, дипломних та магістерських робіт, проходження виробничої практики студентами фізичного, інженерно-технічного, хімічного, біологічного та економічного факультетів УжНУ.

⁶³ Розпорядження голови Закарпатської обласної державної адміністрації від 04.11.10 р. № 747 " Про програму підтримки малого підприємництва області на 2011-2012 рр."

Впровадження системи сонячних вакуумних колекторів в спорткомплексі УжНУ

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ
ТОВ "Стар Енержі", м. Одеса

Пропонується впровадити системи сонячних вакуумних колекторів ТМ "Стар Енержі" на енергозатратних об'єктах УжНУ, зокрема університетському спорткомплексу "Буревісник" для підігріву води в басейні та підтримки системи опалення приміщень спорткомплексу.

В основу системи покладено сонячний вакуумний колектор на основі теплової трубки з інертним газом всередині, який забезпечує мінімальну кількість теплоносія СВК та високі температури протягом всього року. Тришарове селективне покриття вакуумних трубок забезпечує поглинання

прямого, розсіяного і ультрафіолетового сонячного випромінювання. Скляна серцевина, зменшуючи об'єм вакуумної трубки, забезпечує інтенсивнішу природну циркуляцію і прискорює нагрів води.

Тип колектора - СВК-30, кількість елементів (трубок) - 30 шт.

ПЕРЕВАГИ СОНЯЧНИХ ВАКУМНИХ КОЛЕКТОРІВ

- висока екологічна безпека – не виділяються в атмосферу забруднюючі речовини
- тривалий термін експлуатації – не менше 15 років
- мінімальні витрати на утримання установок у процесі їх використання
- термін служби більше 15 років;
- окупність пристроїв за 2-5 років
- забезпечують економію на гарячій воді та опаленні відповідно на 90 % і 40 %;

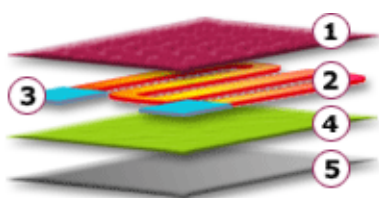
Впровадження системи в спорткомплексі УжНУ дозволить економити орієнтовно 540 тис. грн. в рік при окупності проекту 4 роки.

Впровадження енергоощадних електронагрівальних елементів нового покоління в бюджетній сфері

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ
ТОВ "ТОЛИМАН КОМПАНИ", м. Київ

Пропонується використовувати в закладах бюджетної сфери області (школах, лікарнях, та інш.) енергоощадні електронагрівальні елементи, щоб знизити витрати електроенергії та збільшити термін експлуатації енергоощадних електричних плит.

Нагрівачі являють собою металеву з діелектричним покриттям або керамічну основу товщиною 1-5 мм практично будь-якої геометричної конфігурації. На основі друкарським способом наноситься струмопровідною, резистивною пастою малюнок (також будь-якої конфігурації), що представляє собою розвинений контур електричного кола опору, який надійно ізолюваний як від основи, так і від навколишнього середовища.

- 1 – захисний діелектричний шар
- 2 – резистивний шар
- 3 – контактна паста
- 4 – діелектричний шар
- 5 – сталевий (керамічна) підкладка

Енергоощадна електрична плита

Технічний опис:

- тип (технологія «econic»)
- робоча температура - 400 ° C
- напруга живлення - 220 ± 20В
- режим роботи - тривалий
- споживана потужність - 1900 Вт
- Габаритні розміри - 415-295x30 мм

Переваги:

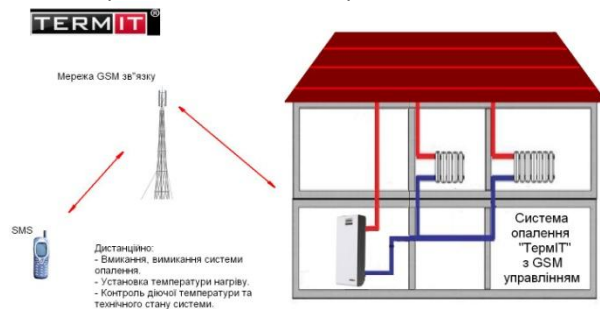
- висока економічна ефективність - зниження витрати електроенергії більш ніж на 30%;
- розігріваються в два рази швидше традиційних на ТЕНах, не деформуються і не розтріскуються;

- мають властивість саморегулювання робочої температури за рахунок технології «econic»;
- строк експлуатації не менше 20000 годин;
- гарантія - 12 місяців.

Впровадження електронагрівних приладів з програмованим режимом роботи

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ
ТОВ "РЕНОМЕ", м. Хмельницький

Пропонується впровадити для опалення закладів бюджетної сфери області (шкіл, лікарень тощо) електронагрівні прилади з програмованим режимом роботи – електричних котлів "ТерміТ".

Котли можуть використовуватись:

- Приватні будинки;
- Заміські будинки дачного типу;
- Офіси;
- Виробничі приміщення
- Школи, лікарні;
- СТО, автомийки;
- Сільськогосподарські приміщення, ферми, теплиці, склади

Будова та схема підключення котла тенового:

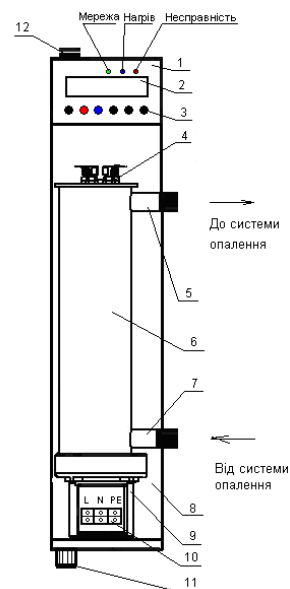
- 1 – Блок управління
- 2 – Рідкокристалічний індикатор температура системи)
- 3 – Панель кнопок
- 4 – Блок ТЕНів
- 5 – Вихідний патрубок
- 6 – Теплообмінник
- 7 – Вхідний патрубок
- 8 – Корпус котла
- 9 – Циркуляційний насос
- 10 – Клемна колодка підключення
- 11 – Герметичний ввід кабелю
- 12 – Автоматичний вимикач електроживлення

Технічні характеристики електричних

- Напруга живлення мережі - 220 В (380
- Номінальна споживана потужність – від
- Габарити однофазних котлів (Вис х Шир х Глиб), мм – 585х135х130
 - Габарити трифазних котлів (Вис х Шир х Глиб), мм – 620х226х135

Переваги від впровадження:

- Економія коштів споживачем на потреби опалення.
- Відкриваються можливості для розвитку електромереж енергопостачальних компаній, підвищується рентабельність роботи електромереж, особливо розподільчих, від яких отримує населення невеликих населених пунктів.
- Розвиток вітчизняного виробництва, вітчизняних ІТ-технологій, можливість збільшення експорту високотехнологічної продукції вітчизняного виробника, створення нових робочих місць, розвиток машинобудівної галузі.
- Рішення основної проблеми - зменшення залежності від дорогого імпортного енергоносія.

електричного

(відображається
ВОДИ В

електроживлення

котлів

В).
3,0 до 24,0 Квт.

Впровадження в Закарпатті єдиної оперативно-диспетчерської служби з використанням сучасних GPS-технологій

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
 НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ
 Науково-навчальний інститут інформаційних технологій УжНУ
 ТОВ "РЕНОМЕ", м. Хмельницький

Мета проекту – запровадження в Закарпатській області сучасних систем GPS контролю за переміщенням наземного транспорту в наступних службах:

- Комунальний пасажирський транспорт;
- Служба швидкої допомоги 103;
- Служби ДАІ, МНС;
- Служби таксі;
- Служба вивозу побутових відходів.

В системі буде використано вітчизняний GPS трекер "Орієнт-Т", який являє собою електронний пристрій, що виконує функції передачі координат місцезнаходження об'єкта наземного транспорту на віддалений сервер по GPRS каналу.

Короткий опис схеми роботи:

- Оброблена в пристрої "Орієнт-Т" інформація від супутників GPS в реальному режимі часу передається по GPRS каналу на сервер, де накопичується і зберігається.
- Диспетчер може користуватися системою через локальне програмне забезпечення, або використовуючи Web інтерфейс.

Очікуваний результат:

Впровадження систем GPS-моніторингу автомобільного транспорту дасть змогу користувачам здійснювати контроль за рухом транспорту, запобігати крадіжки паливно-мастильних матеріалів, виявляти та ліквідувати випадки нецільового використання техніки, запобігати її поломки та значно підвищити ефективність роботи транспортних підрозділів.

Впровадження технології плантаційного вирощування енергетичної верби

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Кафедра плодоовочівництва і виноградарства УжНУ
Асоціація фермерів Закарпаття
ДП "Голланд Планта Україна"

Проект спрямований на виконання Законів України „Про альтернативні джерела енергії”, „Про альтернативні види палива” та Програми переведення у 2012-2015 роках котелень бюджетних установ на альтернативні види палива відповідно до Рішення Закарпатської обласної ради 10-ї сесії VI скликання від 8.06.2012р. № 470.

Мета - створення промислових плантацій енергетичної верби для використання її деревини на паливо, економії традиційних

паливно-енергетичних ресурсів і зменшення негативного впливу на стан довкілля.

Переваги верби енергетичної

- відновлювальне тверде біопаливо органічного походження;
- екологічно чиста сировина для виробництва паливних гранул;
- біопаливо, яке придатне до спалювання безпосередньо в котлах для біомаси;
- джерело енергії, яке при згорянні в котлах не порушує баланс вуглецю в атмосфері;
- різновид твердого

біопалива, промислове виробництво теплової та електричної енергії з якого у двічі дешевше порівняно з використанням газу;

- сільськогосподарська культура, урожайність якої в перерахунку на калориметричні показники найбільша серед інших енергетичних рослин, і досягає 20 тон сухої маси з 1 гектара.

Впровадження технології утилізації та переробки гумовотехнічних виробів (відпрацьованих автомобільних шин)

**Науковий парк "Ужгородський національний університет"
НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ, Україна
ЗАТ «АСКАДА», Литовська республіка**

Пропонується надійний і високоефективний спосіб радикального вирішення проблеми утилізації ГТВ (гумотехнічних відходів), зокрема використаних автомобільних покришок, в висококалорійні енергоносії (горючий газ і високоякісний мазут) і корисні продукти (технічний вуглець і сталевий дріт).

Пропонована установка дозволяє паралельно здійснити три корисних процеси:

- **утилізацію** гумових шин екологічним чистим способом;
- **виробництво високоякісних енергоносіїв** (зокрема, світлих сортів мазуту);
- **генерацію корисних хімічних продуктів** (зокрема, високоякісних вугільних сорбентів і сталевого дроту).

Вимоги щодо забезпечення виробництва:

- підведення електрики з розрахунку пікової потужності 150 кВт трифазної напруги,
- 1 категорії;
- наявність мобільного точки трифазного напруги;
- джерело пари;
- джерело холодної води для технічних потреб;
- кран-балка по всій довжині установки з вантажопідйомністю не менше 3 тонн;
- ділянка підготовки ГТВ;
- ділянка прийому рідкої фракції, вуглецевого залишку та металу;
- забезпечення протипожежних умов;
- виконання всього комплексу вимог з техніки безпеки

Параметри установки

- Потужність переробки за 1 рік – 14400 тонн
- Вироблення мазуту за 1 рік – 5760 тонн
- Вироблення технічного вуглецю за 1 рік – 5760 тонн
- Вироблення металокорду за 1 рік – 1440 тонн
- Вироблення газу за 1 рік - 1296 тонн
- Ширина, довжина, висота установки – 20 x 57,5 x 11 м
- Займана площа - 1150 м²
- Площі приміщення / складу – 2100 / 7000 м²
- Вага – 350 тонн

Напівпровідникові газові сенсори нового покоління на широку номенклатуру газів

Науковий парк "Ужгородський національний університет"

НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ

НДІ фізико-хімічних проблем Білоруського державного університету,

Мінськ, Республіка Білорусь

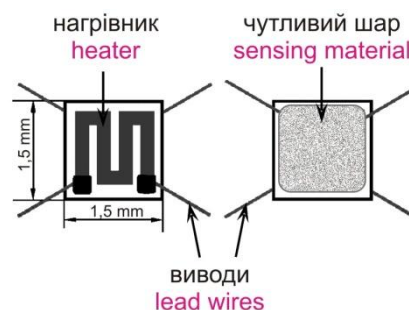
ТОВ "РЕНОМЕ", м. Хмельницький

Мета проекту – розробка напівпровідникових газових сенсорів нового покоління для визначення в повітрі до вибухонебезпечних концентрацій горючих азів, мікроконцентрацій токсичних газів, парів органічних розчинників та інших газів.

Напівпровідникові газові сенсори призначені для перетворення концентрації аналізованих газів у пропорційну зміну опору напівпровідникового газочутливого матеріалу. Принцип роботи – оборотна адсорбція та десорбція газів.

Особливості:

- висока чутливість ;
- великий вихідний сигнал;
- тривалий термін служби ;
- стабільність;
- стійкість до значних перевантажень по концентрації;
- стійкість до агресивних газів;
- стабільність;
- низька ціна.

Сенсори є елементною базою для створення на їх основі приладів і систем контролю стану навколишнього середовища і техніки безпеки, побутової техніки.

На основі розроблених в НДІ ЗАТ сенсорів вже розроблено і впроваджено у виробництво серію приладів (представлені на фото): побутові сигналізатори метану та чадного газу, багатоканальні сигналізатори концентрації парів аміаку та інших газів, алкотестер, течошукачі.

Розробка нових типів напівпровідникових

газових сенсорів та покращення характеристик існуючих сенсорів сприятиме розробці і впровадженню у виробництво нових видів приладів газового аналізу та систем безпеки в побуті та на виробництві.

Зусилля розробників будуть направлені на підвищення чутливості, селективності, довготривалої стабільності, швидкодії, зниження енергоспоживання сенсорів. Для розробки сенсорів будуть використані новітні досягнення в галузі нанотехнології виготовлення газочутливих матеріалів із заданими властивостями. Методами нанотехнології будуть синтезовані складно-оксидні композити, що відрізняються хімічним складом, структурно-фазовим станом і адсорбційно-каталітичними властивостями по відношенню до кожного з газів, які детектуються.

Регулювання функціональних параметрів сенсорів буде досягнуто за рахунок зміни складу і структури газочутливого матеріалу та оптимізації температурно-часових режимів експлуатації.

Розробка дистанційного датчика мікроконцентрацій оксиду вуглецю в повітрі робочої зони

Науковий парк "Ужгородський національний університет"

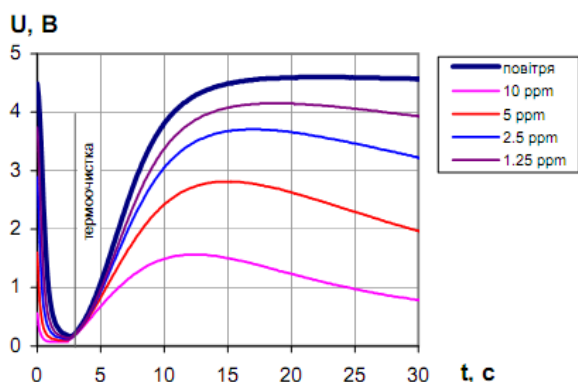
НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ

НДІ фізико-хімічних проблем Білоруського державного університету,

Мінськ, Республіка Білорусь

ТОВ "РЕНОМЕ", м. Хмельницький

Мета проекту – розробка та впровадження у виробництво дистанційного датчика фонових значень оксиду вуглецю (СО), призначеного для визначення мікро-концентрацій оксиду вуглецю в атмосферному повітрі робочих зон промислових підприємств, в комунальних підприємствах або житлових приміщеннях, в яких є небезпека появи СО. Датчик зможе не тільки визначати поточні та усереднені за певний проміжок часу значення концентрації СО в атмосферному повітрі, але й, у разі необхідності, зберігати результати вимірювань в енергонезалежній пам'яті.

Склад датчика СО: напівпровідниково-вий газочутливий сенсор для визначення мікроконцентрацій СО в діапазоні від 1,5 до 50 $\text{мг}/\text{м}^3$; схема вимірювання.

Особливістю газового сенсора на СО є робота в режимі періодичної зміни температури, при якому робоча температура змінюється періодично між двома специфічними станами: високою температурою (В) – для очищення поверхні напівпровідникового газочутливого шару елемента і низькою температурою (Н) – для детектування певного газу.

При використанні цього режиму роботи можна досягти високої чутливості газового сенсора до того чи іншого газу з хорошою селективністю і відтворюваністю сигналу завдяки тому, що поверхня чутливого елемента очищується при високій температурі в кожному циклі.

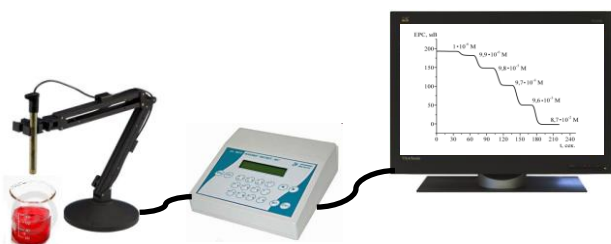
Характерною особливістю сенсорів, що працюють в режимі циклічної зміни температури, є використання їх разом з мікропроцесорами, які керують їх роботою: забезпечують режим роботи нагрівника, враховують вплив оточуючого середовища, перш за все температури, формують керуючі вихідні сигнали тощо

Застосування:

- гаражі закритого типу: згідно державних будівельних норм України ДБН В.2.3-15:2007 "Споруди транспорту. Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів" потрібно передбачати встановлення приладів для виміру концентрації СО;
- контроль атмосферного повітря населених місць масового відпочинку та оздоровлення населення: згідно державних санітарних правил по охороні атмосферного повітря населених пунктів (від забруднення хімічними та біологічними речовинами) ДСП 201-97 встановлюються більш жорсткі вимоги до концентрації СО в повітрі: разова – 5 $\text{мг}/\text{м}^3$, середньодобова – 3 $\text{мг}/\text{м}^3$);
- датчики основної системи розумного будинку: контроль появи чадного газу в місцях, в яких є небезпека появи СО та його скупчення (гараж, вітальні з камінами, кімнати з пічками, бойлерні тощо);
- газові пожежні сповіщувачі для виявлення пожежі на ранній стадії.

Хімічні сенсори для визначення біогенних елементів та важливіших забруднювачів довкілля

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Кафедра технології аналітичної хімії УжНУ

Автоматизовані системи контролю за участю хімічних сенсорів дають змогу постійно визначати вміст цільових компонентів чи забруднювачів, як в стаціонарних умовах так і в потоці (в течії), що дозволяє керувати процесами та уникати негативних наслідків.

Наприклад:

1. При очистці розчинів (вод, соків, технологічних розчинів) шляхом фільтрування через хімічні та механічні фільтри, що регенеруються, внаслідок їх засмічення та деградації настає момент, коли фільтруючі елементи перестають виконувати покладене на них завдання і самі починають інтенсивно забруднювати середовище, що очищається, причому, досягнення такого моменту залежить від ряду не завжди контрольованих факторів.

Автоматична фіксація якості фільтрату за одним чи декількома фізико-хімічними параметрами дозволить уникнути такої ситуації і вчасно попередити про необхідність запуску процесу регенерації фільтруючих елементів.

2. Визначення поживних та мікроелементів у рослинному соку дозволяє на ранньому етапі встановлювати потреби їх внесення у ґрунти, регулювати якість та обсяги врожаїв (виноград-вина, фрукти-соки, тощо).

Основні проблеми:

1. Відсутність селективних і чутливих до важливіших речовин хімічних сенсорів.
2. Інтеграція різних за принципом роботи хімічних сенсорів у системи автоматизованого контролю, попереджень та керувань.

Наявні доробки:

1. Розроблені хімічні сенсори чутливі до форм бору, синтетичних поверхнево-активних речовин (мил, та миючих засобів), лікарських засобів (Патенти України: № 87633, №90769 та чисельні публікації)
2. Присудження першості винаходу «Спосіб іонометричного визначення бору» в номінації «Кращий винахід регіону» Всеукраїнського конкурсу «Винахід 2010»

Межовий магніторезонансний ідентифікатор положення координат

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Кафедра технології машинобудування УжНУ

Межовий магніторезонансний ідентифікатор положення координат – це вдосконалена конструкція межового знаку, яка дозволяє швидко і з високою точністю встановити положення якоря межового ідентифікатора положення координат при відсутності його ознак на поверхні землі і встановити на місці відсутнього новий межовий знак. Ця особливість знаку досягається тим, що у межовому магніторезонансному ідентифікаторі положення координат на поверхні землі використовується магніторезонансний якор, який не піддається, за рахунок своєї конструкції, несанкціонованому переміщенню і при відсутності зовнішньої частини корпусу на поверхні землі і дозволяє провести його ідентифікацію і точне місцезнаходження.

Конструкція межового знаку у розібраному виді

Різні види конструкцій межового знаку у зібраному виді

Межовий магніторезонансний ідентифікатор положення координат можна використовувати в геодезії, а саме як пристрій для визначення положення точних координат меж земельних ділянок, пунктів спостереження у геодезії, топографії, картографії та будівництві.

Використання такого знаку дає можливість проводити точне встановлення координат без залучення дорогого обладнання і бригади спеціалістів. Фактично пошук якоря магніторезонансного ідентифікатора може провести людина без геодезичної або землевпорядної освіти. Відсутність же потреби у повторних топографо-геодезичних та землевпорядних роботах, а саме супутниковому визначенні координат, рекогносцируванні та обстеженні вихідних пунктів, опрацюванні матеріалів супутникових спостережень, камеральних роботах, при відсутності витрат на внутрішній та зовнішній транспорт дозволяє економити за самими попередніми розрахунками 4,5 тис. грн. на один виклик геодезичної служби. Фактична економія на території України складе не менше 5 млн. грн. в рік.

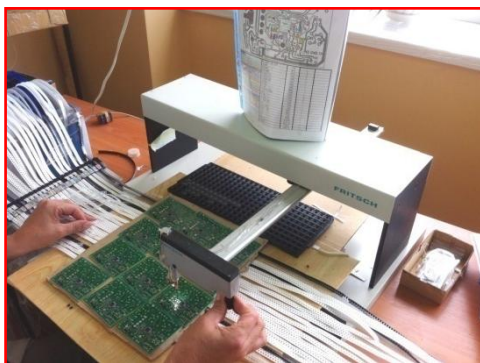
Побутові газосигналізатори нового покоління для неперервного контролю концентрації метану і чадного газу

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ
ТОВ "РЕНОМЕ", м. Хмельницький

Сигналізатори газу побутові призначені для безперервного контролю концентрації природного побутового паливного газу ГОСТ 5542 (метан, CH_4) та/або чадного газу (CO) у повітрі побутових і комунальних приміщень та видачі попереджувальних звукових та світлових сигналів при досягненні цими газами концентрацій, які можуть виявитися небезпечними для здоров'я та життя людей.

Мета проекту - створення та налагодження серійного виробництва нового покоління побутових газосигналізаторів з покращеними техніко-економічними показниками:

- зниження енергоспоживання;
- підвищенням рівнем надійності за рахунок повного контролю усіх підсистем приладу та контролю дієздатності зовнішнього відсікаючого клапана;
- стійкістю до перепадів вхідної напруги в межах від ~ 100 до ~ 250 В;
- можливістю інтеграції в систему пожежної безпеки за рахунок автоматичного переходу на живлення від -12 В та можливості комутації електричних ланцюгів управління зовнішніми пристроями;
- розробка нових моделей з дворівневим контролем загазованості, можливістю підключення декількох датчиків, з голосовим інформатором, з передачею сигналу тривоги по GSM-каналу.

Застосування (згідно з чинними санітарними нормами та правилами):

- в житлових будинках і громадських будинках і спорудах, які розташовані в газифікованих населених пунктах;
- в кухнях та інших приміщеннях, обладнаних проточними та ємкісними газовими водонагрівачами, малометражними опалювальними котлами і іншими опалювальними апаратами, що працюють на газовому паливі;
- приміщення громадського призначення, де допускається застосування газу;
- дахові і існуючі вбудовані і прибудовані котельні, що працюють на газовому паливі, для теплопостачання житлових і громадських будинків.
- в різноманітних приміщеннях, де можлива присутність людей, і де можливе виникнення пожежі (тління, горіння) – з метою виявлення та запобігання небезпеки на самих ранніх стадіях шляхом визначення критичної концентрації чадного газу в приміщенні.

Газоаналітична техніка індивідуального користування на базі напівпровідникових та електрохімічних сенсорів

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ
ПП "Аналізер"

Проектом передбачається розробка та впровадження комплекту простих, надійних і зручних вітчизняних автоматичних газоаналізаторів індивідуального користування для забезпечення оперативного чи короточасного сталого вимірювання вмісту токсичних (сірководень H_2S , оксид вуглецю CO , аміак NH_3 , хлор Cl_2 , діоксид азоту NO_2 , діоксид сірки SO_2 , діоксид вуглецю CO_2 , кисень O_2) і горючих газів та подачі звукової і світлової сигналізації про перевищення їх нормованих значень у повітряному виробничому середовищі робочих зон. Це поліпшить стан безпеки і гігієни праці промислових підприємств.

Сфери застосування:

- атестація та інспекція робочих місць;
- періодичний, профілактичний, доаварійний і післяаварійний контроль повітряного середовища у виробничих приміщеннях, на технологічних дільницях, складах і сховищах;
- забезпечення безпечних умов праці персоналу промислових підприємств.

Технічні характеристики	Значення								
	горючі газы	H_2S	CO	NH_3	Cl_2	NO_2	SO_2	CO_2	O_2
Живлення кожного газоаналізатора з комплекту	автономне від 2-х гальванічних елементів типу LR6 ALKALINE по 1,5 В або акумулятора								
Діапазони вимірювань	0 - 50 % НКГР	0 - 50 мг/м ³	0 - 200 мг/м ³	0 - 150 мг/м ³	0 - 10 мг/м ³	0 - 15 мг/м ³	0 - 50 мг/м ³	0 - 5 мг/м ³	0 - 25 мг/м ³
Час встановлення показів, T_{90} , с	15	30	40	90	60	40	40	90	15
Габаритні розміри	130 x 70 x 35 мм								
Маса	280 г								

Ефективність:

- поліпшення умов праці;
- поліпшення стану навколишнього середовища.

Комбінований пожежний газовий та температурний сповіщувач

Науковий парк "Ужгородський національний університет"

НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ

ПП "Артон", м. Чернівці

Комбінований пожежний сповіщувач (газовий та температурний) створений на базі електрохімічного напівпровідникового газочутливого елемента і призначений для неперервного контролю небезпечної концентрації оксиду вуглецю (чадного газу) у повітрі газифікованих побутових, комунальних і виробничих приміщень, а також для виявлення пожежі на ранній стадії.

Хімічний склад повітря різко змінюється через термічне розкладання (піроліз) перегрітих горючих матеріалів і матеріалів, що почали тліти, - це дає достовірний спосіб попередження пожежі на ранній стадії, що передуює загорянню.

Саме на стадії, що передуює загорянню, можна вжити адекватних заходів для локалізації, гасіння та ліквідації пожежі. Датчик тепла дає змогу виявити пожежу по істотній зміні температури в приміщенні. Пожежна небезпека завдяки цьому усувається на самій ранній стадії її розвитку, і ситуація не доводиться до незворотного стану. А у випадку миттєвого загорання спрацьовує датчик тепла.

Параметр	Значення		
Номінальна напруга живлення	від 10 до 14 В.		
Потужність споживання, не більше	0,6 В*А		
Режим роботи	неперервний		
Номінальне значення порогу спрацьовування сигналізації, об'ємна частка оксиду вуглецю	перший поріг 0,005%	другий поріг 0,01%	третій поріг 0,015%
Час спрацьовування сигналізації	перший поріг 25 хв.	другий поріг 5 хв.	третій поріг 30 с
Границі допустимої абсолютної похибки в умовах експлуатації	± 0,0025 об. %		
Індикація електроживлення	Короткочасні спалахи з періодом 30 с		
Час прогріву (технічної готовності)	30 хв.		
Температура спрацювання відповідає ДСТУ EN54-5:2003	клас А2		
Габаритні розміри, не більше:	Ø 100 * 55 мм		
Маса, не більше :	300 г		
Спосіб підключення до ППКП	4-провідний		
Час безперервної роботи без технічної обслуги	6 місяців		
Повний середній строк служби	10 років		

Прилади для визначення концентрації парів спирту етилового у повітрі, що видихається людиною, для діагностики стану сп'яніння

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ
ТОВ "РЕНОМЕ", м. Хмельницький

Проектом передбачаються розробка та впровадження у виробництво малогабаритного переносного приладу для аналізу наявності алкоголю у повітрі, що видихається людиною, для діагностики стану сп'яніння.

У зв'язку стрімким ростом у останні роки кількості транспортних засобів в Україні значно погіршився стан безпеки руху. Число аварій з людськими жертвами швидко збільшується. Однією з основних причин такого стану є керування транспортними засобами у стані сп'яніння.

Пропонується налагодити серійний випуск алкотестерів на базі напівпровідникових сенсорів етанолу.

Напівпровідникові сенсори набагато дешевші від інших типів сенсорів і підбором складу напівпровідникового шару, температури його підігріву, використанням газових фільтрів можна покращити метрологічні параметри – стабільність, селективність, лінійність. Це відкриває можливість створення засобів вимірювання з хорошими метрологічними параметрами, суттєвого зменшення вартості приладу і відповідно дозволить обладнати цими приладами органи ДАІ, автопарки, медустанови.

Прилад буде мати такі технічні параметри:

- діапазон вимірюваних концентрацій у повітрі $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}$ – (0 – 3000) мг/м³
 - відносна похибка вимірювань в реальних умовах експлуатації – $\pm 10\%$
 - відносна похибка вимірювань в реальних умовах експлуатації – $\pm 10\%$
 - живлення – вмонтований акумулятор, постійна напруга 12 В
 - маса – не більше 1 кг
 - цифрова індикація концентрації, вихід на ПК
 - збереження у пам'яті приладу результатів 100 останніх вимірів
 - можливість переводу мг/м³ в об. %
- склад приладу – вимірювальний блок, зарядний пристрій

Сфери застосування:

- контроль тверезості водіїв, що здійснюється працівниками ДАІ;
- профілактичний контроль тверезості водіїв медичними працівниками на автотранспортних підприємствах залізничному та повітряному транспорті;
- медичні установи.

Ефективність:

- поліпшення ефективності діагностики сп'яніння;
- збільшення безпеки дорожньо-транспортного руху;
- доступна ціна алкотестерів.

Мініатюрні газові модулі для контролю стану довкілля

Науковий парк "Ужгородський національний університет"

НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ

ТОВ "РЕНОМЕ", м. Хмельницький

Проектом передбачається розробка та впровадження у серійне виробництво мініатюрних газових модулів, призначених для контролю пріоритетних газових компонентів (CO_2 , CH_4 , O_2 , CO) в повітрі закритих приміщень.

Принцип роботи модулів базується на поглинанні інфрачервоного випромінювання лазерного світлодіода з довжиною хвилі $\lambda=4.26$ мкм., адсорбції на поверхні напівпровідникового сенсора, електрохімічній реакції в згущеному електроліті.

Застосування:

- в комунальних приміщеннях та офісах, де можливе велике скупчення людей
- теплицях для контролю технологічного процесу
- в медицині для контролю CO_2 в повітрі, яке видихає людина
- в приладах газового аналізу для контролю довибухонебезпечних горючих газів
- в приладах пожежної безпеки
- регулювання технологічних процесів згорання палива

Зовнішній вигляд сенсора CO_2

Плата приладу

Технічні характеристики

Живлення газоаналізатора	від мережі або/і акумуляторів
Діапазон вимірюваних концентрацій CO_2	0 - 1,0 %
O_2	0 - 30 % об.
CO	0 - 100 ppm
CH_4	0 - 1,0 %
Точність	± 10 %
Робочий діапазон температур	від мінус 10 °C до плюс 55 °C
Максимальна вологість, не більше	95 % без конденсації
Час прогріву, не більше: робочий режим для максимальної точності	3 хв. 30 хв.
Вага з акумуляторним живленням, не більше	1,0 кг

Впровадження мобільних локальних утилізаторів медичних відходів у закладах охорони здоров'я

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
НДІ засобів аналітичної техніки УжНУ, Україна
ЗАТ "ЛИТЕМ", Литовська республіка

Пропонується використовувати в закладах охорони здоров'я мобільні локальні утилізатори медичних відходів, що забезпечують повну утилізацію відходів і виключають необхідність щоденного їх вивезення з місць утворення.

Установка дозволяє паралельно здійснювати корисні процеси:

- утилізацію медичних відходів безпосередньо на місці їх утворення;
- зниження фінансових витрат на транспортування і утилізацію відходів;
- забезпечення екологічної та бактеріологічної безпеки;
- можливість отримання додаткової теплової енергії.

Застосування:

- організації охорони здоров'я;
- установи шкірних і венеричних хвороб;
- центри наркології, СНІД лабораторії, ізолятори;
- ветеринарні клініки.

Утилізації підлягають:

- інфіковані біологічні відходи (відходи хірургії рідкої і твердої фракції, анатомічного розділу і т. п.);
- використані медичні препарати (пластикові шприци, системи, катетери, рукавички, трубки, вакуумні системи, фартухи, паперові і тканинні серветки тощо).

Ефективність:

- енергія, що витрачається на утилізацію медичних відходів, компенсується одержаною енергією, що може використовуватись як додаткове джерело теплової енергії;
- не утилізовані залишки (метал, кераміка, вуглець), що складають у середньому 2 - 7 % від утилізованої маси, є безпечні в соціальному плані і можуть накопичуватися на місцях і вивозитися при накопиченні звичайним транспортом на полігони по захороненню відходів.

Технології виробництва матеріалів з новими властивостями із застосуванням металотермії

**Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Кафедра технології машинобудування УжНУ**

Пропонується до впровадження технологія металотермічного приварювання швидкорізальної сталеві інструментальної пластини до основи інструменту, заснована на процесі проведення металотермічної реакції і отримання рідкого сплаву при додатковому використанні порошкових оксиду вольфраму, лігатури, вуглецю.

Технологія застосовується в інструментальному виробництві, а саме при виготовленні заготовок інструментів зварюванням та литвом за допомогою металотермічної суміші і може бути використана при терміновому виготовленні заготовок інструментів (наприклад різців), а також при термітному наплавленні інструментальних матеріалів на поверхні заготовок у ремонтних цехах.

Різні види і типорозміри різців, отриманих за технологією металотермічного приварювання інструментальної пластини

Переваги запропонованого способу приварювання у тому, що синтезований металотермічний сплав вміщує підвищену кількість кремнію, марганцю, молібдену і кобальту, які поступають з лігатури, і деяку кількість алюмінію, що попадає у метал із фероалюмінієвого терміту. Це сприяє переходу частини кремнію і алюмінію у проміжкову зону часткового оплавлення основи інструменту та запобігає випаданню в ній евтектичного цементиту при твердінні, тобто зона приварювання отримується міцнішою, ніж основний метал.

Дані дослідно-промислового випробовування свідчать, що технологія отримання сплаву, умови твердіння і особливості синтезованого сплаву позитивно впливають на властивості синтезованих сплавів. Литі термітні швидкорізальні сталі можуть застосовуватися для процесу різання, демонструючи властивості кращі, ніж у сплавів, отриманих промисловими технологіями. Не зважаючи на підвищену вартість синтезованого інструментального сплаву, враховуючи автономність процесу синтезу, незалежність від складного обладнання для синтезу, крупних джерел енергії та висока швидкість і продуктивність процесу (час горіння суміші триває 20–30 с), відкриваються широкі можливості для використання наплавлення термітних швидкорізальних сталей.

Високоєфективні машини для подрібнення деревних відходів

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
ПП Левринець В.М.

Рис. 1. Мобільна модифікація
подрібнювача
(привод від ВВП трактора)

Рис. 2. Стационарна модифікація
(привод від електричного двигуна)

Проектом передбачається розробка та впровадження у виробництво рубальної машини, яка призначена для подрібнення деревних відходів (вершин дерев, некондиційних шматків, великих сучків та ін.) діаметром до 100 мм в технологічну щепу згідно ГОСТ 15815-83.

Машини може використовуватися під час проведення промислових або санітарних вирубок, а також для переробки відходів деревообробного виробництва. Переробка гілок при проведенні вирубок у містах дозволяє суттєво зменшити розходи на перевезення зрізаних дерев.

Рубальна машина може бути виготовлена з ручною або механічною подачею перероблюваного матеріалу та у декількох модифікаціях в залежності від приводу, що використовується:

- мобільна модифікація з приводом від валу відбору потужності трактора (рис. 1);
- стаціонарна модифікація з приводом від асинхронного електричного двигуна змінного струму (рис. 2);
- модифікація з приводом від двигуна внутрішнього згорання.

Щепа може використовуватись:

- як біопаливо в мобільних теплових станціях, газогенераторах, водогрійних котлах, в лініях для виробництва паливних брикетів, гранул;
- для виробництва ДСП, ДВП, цементно-стружкових плит, деревно-полімерних матеріалів; для виробництва целюлози;

**для копчення; для отримання біологічно-активних речовин; декорування садів та парків;
для додавання у родючі ґрунти; для отримання компосту та ін.**

Інтродукція та акліматизація рослинних ресурсів різних регіонів до умов Закарпаття

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Кафедра плодоовочівництва і виноградарства УЖНУ
Асоціація фермерів Закарпаття

Мета проекту — збагатити біорізноманіття рослинних ресурсів Закарпаття цінними видами плодових, ягідних, лікарських та декоративних культур, таких як, наприклад, шифердія, хурма, інжир, ірга, актинідія, лимонник китайський, йошта, вейгела, магнолія та інші. Перевага буде надаватися культурам, які мають смачні плоди з високими смаковими якостями, а також підвищеною біологічною цінністю внаслідок високого вмісту вітамінів і біологічно активних речовин. Також важливим є гарний декоративний вигляд. Разом з тим, обрані нами інтродуценти володіють значною стійкістю до хвороб і шкідників, що дозволяє вирощувати їх без обробок хімічними засобами захисту рослин і призводить до значного зменшення пестицидного навантаження на ґрунти. Це дасть можливість отримати нові екологічно чисті джерела харчової і лікарської сировини. Високі декоративні якості інтродуцентів дозволять покращити естетичний вигляд міст і сіл Закарпаття.

Однією із цілей проекту є також, інтродукувавши ці види в умовах Закарпаття, сприяти їх поширенню в інших областях України.

Очікувані результати:

- Отримання нових екологічно чистих джерел харчової і лікарської сировини
- Зменшення пестицидного навантаження на ґрунти
- Покращення естетичного вигляду міст і сіл Закарпаття.
- Поширення нових культур в інших областях України.

Впровадження в Закарпатській області новітніх методик застосування регуляторів росту овочевих, плодово-ягідних, лісових, лікарських та декоративних культур

Науковий парк "Ужгородський національний університет"

Кафедра плодоовочівництва і виноградарства УжНУ

Асоціація фермерів Закарпаття

Мета проекту — впровадження у виробництво новітніх методик застосування розроблених науковцями УжНУ натуральних регуляторів росту рослин для:

- стимуляції проростання насіння шляхом передпосівної обробки насіння;
- обробки живців для кращого вкорінення;
- обприскування рослин під час вегетації сумісно з пестицидами для прискорення росту, збільшення продуктивності і стійкості;
- обробки кореневої системи саджанців при пересадці.

Очікувані результати:

- збільшення виходу кореневласних саджанців важковкорінюваних культур в 2-4 рази;
- стимуляція регенерації кореневої системи саджанців шляхом їх обробки перед посадкою;
- підвищення схожості і енергії проростання насіння;
- прискорення росту, збільшення продуктивності і урожайності культурних рослин в умовах Закарпаття;
- підвищення стійкості рослин до уражень хворобами і фітопатогенними мікроорганізмами;
- зменшення залежності від використання імпорتنих фізіологічно-активних стимуляторів росту, шляхом впровадження біопрепаратів вітчизняного виробництва;
- підвищення рентабельності сільськогосподарського виробництва на Закарпатті;
- покращення екологічного стану навколишнього середовища.

Реалізація ветеринарних біопрепаратів: Моноспорин-ПК

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Проблемна Лабораторія молекулярної мікробіології та імунології
слизових оболонок УЖНУ

Моноспорин-ПК (протиклебсієльозний) – монокомпонентний ветеринарний біопрепарат вибіркової дії з пробіотичними та імуномодуляторними властивостями; характеризується високою антагоністичною активністю по відношенню до збудників опортуністичних кишкових інфекцій: грам-негативних – представників родів *Klebsiella spp.*, ентеропатогенних *Escherichia spp.*, *Salmonella spp.*; грам-позитивних – *Staphylococcus spp.*, *Streptococcus spp.*, стрептококів групи Б (ГБС) – *Streptococcus agalactiae*. Моноспорин-ПК сконструйований на основі промислово-цінного штаму *Bacillus subtilis* 090 (ВКПМ № В-5225), ізольованого із ШКТ здорового теляти. Біопрепарат Моноспорин-ПК пройшов державну реєстрацію в ДНДКІ ветеринарних препаратів і кормових добавок (ТУ У 24.4-25.13.15.13-001:2005); з 2005 року згідно підписаного ліцензійного договору між УЖНУ і ТЗОВ "Нива", здійснюється виробництво і продаж (реалізація) Моноспорину-ПК в Україні.

Виробництво Моноспорину-ПК налагоджено на Сакській біофабриці з 2005 року

Застосування:

- Державні і приватні птахоферми
- Свиноферми
- Ветеринарні комплекси для вирощування молодняку с/г тварин (телят)

Технологія виготовлення:

Технологія виготовлення Моноспорину-ПК у вигляді гелю (гель-подібна, ГПФ) є оригінальною і захищена патентом.

Основними перевагами нової запропонованої ГПФ біопрепарату є:

- сумарна (кінцева) схоронність непошкоджених клітин ГПФ біопрепарату у порівнянні з його ліофільно-висушеною формою (ЛВФ) протягом періоду зберігання значно вища - 88% проти 63%;
- підвищення ефективності застосування біопрепарату у ГПФ формі забезпечується більшим відсотком вегетативних клітин;
- ГПФ економічно вигідніша, більш дешева для виробництва, оскільки не потребує затрат на ліофільне висушування культури.

Ефективність:

Попит на Моноспорин-ПК забезпечується високою ефективністю дії та економічною ефективністю використання. Пробиотики (дешеві біологічні препарати, розроблені на основі живих бактеріальних культур, як правило, представників нормальної мікрофлори організму) становлять альтернативу хіміотерапевтичним засобам (в тому числі антибіотикам) при профілактиці і лікуванні інфекційних хвороб молодняку сільськогосподарських тварин і птиці.

Реалізація ветеринарних біопрепаратів: кормова добавка Бацелл

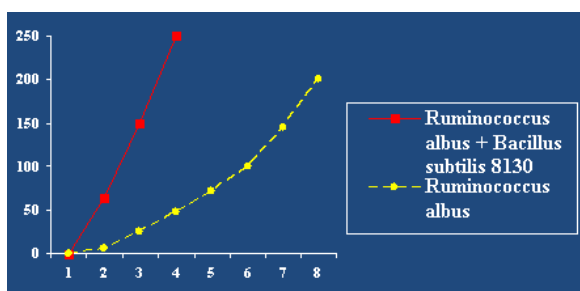
Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Проблемна Лабораторія молекулярної мікробіології та імунології
слизових оболонок УЖНУ

Якісний та кількісний склад нової кормової
добавки

штами мікроорганізмів *Ruminococcus albus*,
Lactobacillus sp., *Bacillus subtilis* 8130, наявність
життєздатних клітин не менше $1 \cdot 10^8$ КУО/г

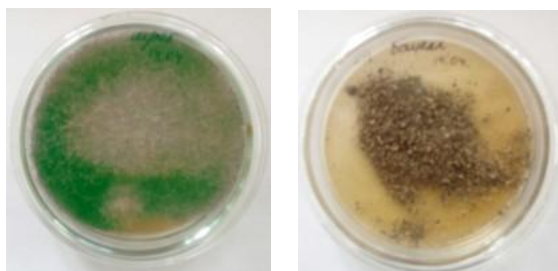
Фармацевтична форма

ферментно-пробіотичний препарат

Синергійна взаємодія штамів бактерій, що
входять до складу Бацеллу

Виробництво Бацеллу налагоджено на
Сакській біофабриці з 2010 року
(ТУ У 24.4 – 25131513-007: 2006/2010)

Покращення якості кормів забезпечується
в тому числі виразною протигрибковою
ефективністю Бацеллу: зліва – корми без
додавання, справа – з додаванням
Бацеллу

Ефективність за рахунок:

- стимуляції розвитку целюлозолітичних *Ruminococcus albus*, за рахунок виділення штамом *Bacillus subtilis* 8130 ферменту ендоглюканази, що деполімеризує целюлозу на початкових стадіях травлення клітковини та руйнує стінки рослинних клітин з подальшим звільненням з них цінних висококалорійних вуглеводів, протеїнів, жирів;
- усунення впливу негативних чинників на корми, підвищення їх перетравлення і засвоєння на всьому протязі шлунково-кишкового тракту тварин і птиці;

Застосування:

- Державні і приватні птахоферми (курчата 1-49 днів, в т.ч. бройлери, кури-несучки, качки, гуси, індики)
- Свиноферми (поросята)
- Ветеринарні комплекси для вирощування молодняку с/г тварин (телята)
- Рибальство: риба
- стимулювання перетравлення поживних речовин у випадку, коли синтез ферментів в організмі тварин і птиці обмежений;
- зниження концентрації мікотоксинів корму за рахунок біотрансформації шляхом руйнування окремих функціональних груп з утворенням нешкідливих метаболітів;
- попередження інфекційних захворювань, що викликаються патогенною мікрофлорою; формування нормальної, корисної мікрофлори кишечника, в першу чергу за рахунок підвищення імунного статусу; стимулювання продуктивності за рахунок поліпшення засвоюваності з кормів амінокислот, цукрів, вітамінів, мікроелементів.

Реалізація ветеринарних біопрепаратів: Кормова добавка пробіотичної дії «Ентеронормін»

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Проблемна Лабораторія молекулярної мікробіології та імунології
слизових оболонок УЖНУ

Кормова добавка пробіотичної дії «Ентеронормін» – це водорозчинна кормова добавка для сільськогосподарських і домашніх тварин та птиці, яка випоюється з водою у кількості від 1 до 10 г на 100 кг їх живої ваги в день. «Ентеронормін» – наноконпозиційна суміш синергійної дії, до складу якої входять відібрані штами бактерій родів *Enterococcus spp.* (10^9 КУО), *Lactobacillus spp.* і *Bacillus spp.* ($1-5 \cdot 10^8$ КУО), а також хітозан водорозчинний і ферментативний пептон. «Ентеронормін» застосовують для швидкого і направлено формування нормальної (коменсальної) мікробіоти кишечника тварин і

птиці і стимулювання їх місцевої імунної відповіді. Використання «Ентеронорміну» призводить до нормалізації обміну речовин, а відповідно і до зростання продуктивності тварин та птиці через збільшення у них апетиту, покращання засвоєння вітамінів і поживних речовин в кормах з одночасним зменшенням їх витрат на одиницю приросту.

Виробництво «Ентеронорміну»

налагоджено на ТЗОВ «СГП МБС» з 2012 року

Застосування:

- Державні і приватні птахоферми
- Свиноферми
- Ветеринарні комплекси для вирощування молодняку с/г тварин (телят)

Технологія виготовлення:

Технологія виготовлення «Ентеронорміну» у вигляді порошку є оригінальною і захищена патентом. Штами, що входять до його складу депоновано в Депозитарії Інституту мікробіології і вірусології НАНУ. У листопаді 2012 року підписано ліцензійний договір між УЖНУ і ТЗОВ «СГП МБС» на право виробництва і продажу препарату Ентеронормін-Детокс в Україні.

Основними перевагами порошкоподібної форми біопрепарату є можливість його застосування у вигляді суспензії для орального випоювання, у вигляді 6% розчину для аерозольної обробки та розпилення з метою дезінфекції приміщень і кормів, а також для зовнішнього застосування – для профілактики і лікування маститів, вагінітів і ендометритів тварин.

Ефективність:

Попит на «Ентеронормін» забезпечується високою ефективністю дії та економічною ефективністю використання. Пробиотики (дешеві біологічні препарати, розроблені на основі живих бактеріальних культур, як правило, представників нормальної мікрофлори організму) становлять альтернативу хіміотерапевтичним засобам при профілактиці і лікуванні інфекційних хвороб молодняку сільськогосподарських тварин і птиці. Сьогодні близько сотні компаній центральної і східної України є постійними споживачами біопрепарату.

Реалізація ветеринарних біопрепаратів: синбіотик «Ентеронормін-Детокс»

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Проблемна Лабораторія молекулярної мікробіології та імунології
слизових оболонок УжНУ

«Ентеронормін-детокс» – це синбіотик, розроблений на основі пробіотичного композиційного біологічного препарату «Ентеронормін» шляхом додавання до нього автолізу дріжджів (клітинні стінки одержані з живих культур *Saccharomyces cerevisiae*), екстрактів гірчиці білої, часнику, кориці та каоліно-алюмосилікату як матричного носія всіх компонентів. Пробиотична складова препарату представлена відібраними штамми бактерій родів *Enterococcus spp.*, *Lactobacillus spp.* і *Bacillus spp.*, вміст яких у кількості не менше, ніж 10^7 КУО/г забезпечує профілактику найбільш поширених інфекційних захворювань сільськогосподарських та домашніх тварин і птиці. Клітинні стінки *Saccharomyces cerevisiae* і цеолітовий наповнювач є хорошими сорбентами для неспецифічної нейтралізації цілого ряду токсичних продуктів метаболізму. Рослинні компоненти є пребіотичною складовою даного біопрепарату і як джерело фруктоолігосахаридів стимулюють ріст в першу чергу біфідобактерій. В той же час вони здатні до специфічного виведення з організму ендо-, екзотоксинів та мікотоксинів і важких металів.

Виробництво «Ентеронорміну-Детокс» налагоджено на ТзОВ «СГП МБС» з 2012 року

Застосування:

- Державні і приватні птахоферми
- Свиноферми
- Ветеринарні комплекси для вирощування молодняку с/г тварин (телят)

Технологія виготовлення:

Технологія виготовлення Ентеронорміну-Детокс є оригінальною і захищена патентом. Штами, що входять до його складу депоновано в Депозитарії Інституту мікробіології і вірусології НАНУ. Препарат випускається у вигляді порошку. У листопаді 2012 року підписано ліцензійний договір між УжНУ і ТзОВ «СГП МБС» на право виробництва і продажу препарату Ентеронормін-Детокс в Україні.

Ефективність:

Економічна привабливість препарату забезпечується простотою і комплексністю його використання. Вся інформація про препарат наведено на веб-сторінці компанії виробника (<http://sgpmbs.com>). «Ентеронормін-Детокс» задають із комбікормом після їх рівномірного змішування із розрахунку 0,5-3 кг біопрепарату на 1 тону корму. Дози можуть бути збільшені в залежності від якості корму. Вживання «Ентеронормін-Детоксу» призводить до збільшення апетиту у тварин, прискорення засвоєння поживних речовин у кормах із одночасним збагаченням їх вітамінами, нейтралізації (дезінфекції, очищення від токсичних речовин кишечника тварин і кормів) та стимулювання/регулювання обміну речовин. Препарат характеризується виразною імуномодуляторною дією через підтримку мікробного ценозу і модулювання імунної стійкості – несприйнятливості до цілого ряду інфекційних захворювань.

Запровадження в Закарпатській області ранньої реваскуляризації коронарних артерій у хворих з гострим інфарктом міокарда

Науковий парк "Ужгородський національний університет"

Кафедра госпітальної терапії УжНУ

Обласний клінічний кардіологічний диспансер, м. Ужгород

Мета проекту – запровадження в Закарпатській області ранньої реваскуляризації коронарних артерій для надання швидкої та ефективної допомоги пацієнтам з гострим інфарктом міокарда.

Щороку в Україні реєструють близько 50000 випадків гострого інфаркту міокарда (у Закарпатській області близько 1000). Смертність від цього захворювання залишається високою: до 10% пацієнтів помирають у стаціонарах, ще стільки ж – протягом першого року. Більше половини смертей при гострому інфаркті міокарда виникають у перші години захворювання, тобто до надходження у стаціонар. Доведено, що раннє (у межах 6 годин) відновлення прохідності інфаркт-залежної артерії істотно знижує показники госпітальної летальності та сприятливо впливає на віддалені наслідки захворювання. Разом з тим , в Україні у 2010 році тільки 12% пацієнтів з гострим інфарктом міокарда отримали реперфузійну терапію, причому переважно методом фармакологічного тромболізису. Реваскуляризація методом первинної ангіопластики є найбільш ефективним сучасним методом лікування гострого інфаркту міокарда .

Єдиним закладом охорони здоров 'я в Закарпатській області, у якому доступні технології ангіопластики, є Закарпатський обласний клінічний кардіологічний диспансер. Запровадження в області ранньої реваскуляризації коронарних артерій у хворих з гострим інфарктом міокарда сприятиме зниженню показників серцево-судинної смертності, скороченню термінів госпіталізації, покращенню якості життя пацієнтів.

Очікуваний результат:

- обмеження зони некрозу при інфаркті міокарда;
- суттєве зменшення часу перебування пацієнта у стаціонарі (до 4-6 днів).

Створення мобільної бригади для діагностики і лікування епілепсії, захворювань нервово-м'язевого апарату та ком незрозумілої етіології

Науковий парк "Ужгородський національний університет"

НДІ мозку УжНУ

Обласний клінічний центр нейрохірургії та неврології, м. Ужгород

Мета проекту:

- надання швидкої та ефективної допомоги пацієнтам з епілепсією, патологією нервово-м'язевого апарату та комами незрозумілої етіології у периферичних медичних закладах, які не мають відповідного обладнання;
- виявлення та лікування маскованих форм епілепсії.

Поширеність епілепсії становить від 0,4 до 0,8% населення. Захворюваність близько 70 випадків на сто тисяч населення в рік. Підводячи до Закарпаття ці цифри становлять близько 8 тисяч пацієнтів. Щорічно в Закарпатті з'являється близько 700 нових хворих. Враховуючи ще більшу кількість інших пацієнтів з тимчасовими розладами свідомості ця цифра буде більш високою. Не менш частою патологією є захворювання нервово-м'язевого апарату, при ураженні якого проведення нейроміографії, дозволяє максимально точно встановити ділянку патологічного враження.

Створення мобільного комплексу для нейрофізіологічних досліджень, дозволить максимально покращити якість надання медичної допомоги пацієнтам з епілепсією та патологією нервово-м'язевого апарату і сприятиме ранньому виявленню патології.

Портативні нейрофізіологічні комплекси для проведення нейроміографії та електроенцефалографії.

Проведення електроенцефалографії пацієнтам в коматозному стані дозволяє підтвердити або спростувати такий важливий діагноз, як смерть мозку. На сьогодні більшість районних центрів не забезпечені відповідним обладнанням та спеціалістами.

Впровадження розробок ранньої реабілітації (перші доби) та нейропсихологічного обстеження у пацієнтів після ішемічного інсульту

Науковий парк "Ужгородський національний університет"

НДІ мозку УЖНУ

Обласний клінічний центр нейрохірургії та неврології, м. Ужгород

Мета проекту:

- Покращення відновлення втрачених функцій у пацієнтів, що перенесли ішемічний інсульт;
- Впровадження в практику методик по ранній реабілітації пацієнтів, що перенесли ішемічний інсульт;
- Проведення комплексного нейропсихологічного тестування пацієнтів;

Кожна шоста існуюча на даний момент людина захворіє на інсульт. Тільки десять відсотків людей, що перенесли інсульт повертаються до попередньої роботи. Єдиним високоефективним медикаментозним заходом, для відновлення функції нервової системи у пацієнтів після ішемічного інсульту є проведення тромболізу. Однак через ряд технічних складностей його проведення можливе тільки у дуже незначної групи хворих.

На сьогодні найбільш ефективним засобом для покращення стану пацієнтів після ішемічного інсульту є рання реабілітація. Незважаючи на це, рання реабілітація пацієнтів в перші доби після початку захворювання практично не проводиться.

Теоретична розробка та впровадження в практику ранньої реабілітації пацієнтів після перенесеного ішемічного інсульту, дозволить збільшити кількість пацієнтів, які повернуться до попереднього життя та роботи.

Проведення нейропсихологічного тестування цих пацієнтів, дозволить ефективно оцінити якість надання медичної допомоги.

Впровадження первинної профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу серед окремих верств населення Закарпаття

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Закарпатський обласний центр з профілактики та боротьби із СНІДом

Мета проекту:

- впровадження моделей первинної профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу серед окремих, вразливих до інфікування ВІЛ, груп населення (трудові мігранти, національні меншини, учнівська та студентська молодь);
- підвищення рівня обізнаності з питань ВІЛ/СНІДу окремих груп населення, мотивована зміна їх ризикованої поведінки на більш безпечну, що призведе до зменшення темпів поширення епідемії в Закарпатській області.

За даними Українського центру профілактики і боротьби зі СНІДом (2010) з часу виявлення у 1987 році першого випадку ВІЛ-інфекції і до 2009 року включно, в Україні офіційно зареєстровано 161 119 випадків ВІЛ-інфекції, у тому числі 31 241 випадок захворювання на СНІД та 17 791 випадок смерті від захворювань, зумовлених СНІДом. Станом на 01.03.2011 року з моменту реєстрації першого випадку інфікування ВІЛ в Закарпатській області зареєстровано з вперше в житті встановленим діагнозом ВІЛ-інфекції 387 випадків, в т.ч. 89 дітей, народжених ВІЛ-інфікованими жінками та 80 особам в області встановлено діагноз СНІД.

Впровадження первинної профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу серед окремих верств населення Закарпаття, в рамках Загальнодержавної цільової програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки, **передбачає:**

- впровадження розробленої моделі первинної профілактики ВІЛ/СНІДу серед окремих верств населення в Закарпатському обласному Центрі з профілактики та боротьби із СНІДом та лікувально-профілактичних закладах області;
- розробку та впровадження розширеної програми профілактичних заходів для окремих верств населення Закарпатської області з врахуванням рівня освіченості, соціального менталітету, умов та способу життя;
- підтримка постійної реалізації елементів структури інформаційного забезпечення первинної профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу серед різних категорій населення;
- внесення змін до програми та навчального плану регіональних навчальних медичних закладів всіх рівнів акредитації з висвітленням питань організації боротьби з ВІЛ-інфекцією/СНІДом, особливостей консультування та проведення первинної профілактики серед окремих верств населення.

Ліквідація йодної ендемії за рахунок виробництва хлібобулочних виробів, збагачених йодованим білком

Науковий парк "Ужгородський національний університет"

ПП "Олімпія Трейдінггруп", Україна

Інноваційна компанія "Медбіофарм", Росія

Інститут післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки УЖНУ

Наслідки дефіциту йоду в організмі людини

- Збільшення обсягів і порушення функції щитовидної залози (на фото)
- Низькорослість
- Погіршення пам'яті
- Зниження фізичних і розумових здібностей
- Уповільнення обмінних процесів
- Сухість шкіри
- Функціональні розлади
- Хронічна втома, дратівливість
- У жінок - порушення репродуктивної функції
- У вагітних жінок - викидні і мертвонародження
- Вроджений кретинізм у новонароджених (при нестачі йоду у плоду)

Розроблена обласна цільова Програма "Йодовані булочки – дітям Закарпаття" на період 2011-2015 рр.", метою якої є ліквідація йодної ендемії у населення Закарпатської області та подальша профілактика йоддефіцитних станів за рахунок введення в раціон харчування хлібобулочних виробів, збагачених йодованим білком «Йодказеїном» (згідно ТУ У 15.8-20438106.003-2002).

Програмою передбачається вирішення таких основних завдань:

- організаційне забезпечення щоденного споживання дітьми дошкільних і шкільних закладів йодованої булочки;
- налагодження виробництва хлібобулочних виробів, збагачених йодованим білком;
- створення ефективної системи контролю

над вмістом йоду в продуктах;

- забезпечення медичного та наукового супроводу Програми; систематизація та оцінка отриманих результатів;
- розробка господарсько-економічного механізму фінансового забезпечення Програми;
- інформаційна підтримка в засобах масової інформації Програми та просвітницька робота з населенням в інформаційному просторі.

Підвищення конкурентоздатності санаторно-курортного комплексу Закарпаття

- Науковий парк "Ужгородський національний університет"
- Кафедра туризму УжНУ
- Управління туризму, курортів та євроінтеграції Закарпатської ОДА

Мета програми: стабілізація та розвиток конкурентного санаторно-курортного продукту Закарпаття на міжнародному ринку послуг. Конкурентоздатність санаторно-курортного продукту Закарпаття на ринку послуг лікування та оздоровлення в Україні знижена через застарілі системи менеджменту, зношеність матеріально-технічної бази, високу вартість пакету послуг, недосконалість політики маркетингу.

Завдання:

- створення конкурентного санаторно-курортного продукту Закарпаття по термінам та спектру лікування, вартості послуг, гнучкості маркетингової політики
- позиціонування на ринку туристичних послуг Східної Європи нового продукту для європейського туриста
- корпоративне просування послуг та формування бренду унікальних властивостей оздоровлення на базі санаторних комплексів Закарпаття

Очікувані результати:

- Створення туристичних кластерів підприємств індустрії туризму з

сучасними діагностичними центрами на базі у зонах розташування санаторних підприємств:

Свалявський та Мукачівський райони – у селі Поляна

Рахівський та Тячівський район – у селі Кваси

Міжгірський район – у селі Сойми

Виноградівський та Берегівський райони – у м. Берегово

- Підвищення якості санаторних, курортних та туристичних послуг, відповідно до міжнародних стандартів, з відповідною конкурентною політикою ціноутворення;
- Зниження енерговитрат санаторно-курортних комплексів Закарпаття за рахунок впровадження сучасних технологій ;
- Підвищення привабливості територій у яких розташовані комплекси, розширення спектру послуг за рахунок наявних ресурсів;
- Реорганізація системи управління санаторно-курортними комплексами до міжнародних вимог якості турпродуктів та системне просування на ринку нового продукту;
- Інтеграція нового конкурентного продукту в існуючі тур пакети на ринках послуг оздоровлення та лікування.

Створення Центру підготовки фахівців індустрії туризму Закарпаття

Науковий парк "Ужгородський національний університет"

Кафедра туризму УжНУ

Кошіцький технологічний університет, Словаччина

Мета проекту:

- підготовка та підвищення кваліфікації працівників індустрії туризму Закарпаття через впровадження в дію сучасних інноваційних технологій використання наявного та перспективного потенціалу індустрії туризму;
- забезпечення вимог безпеки під час надання туристичних послуг з підвищеним ризиком.

Завдання:

- Створення центру навчання та перепідготовки спеціалістів індустрії туризму Закарпаття
- Забезпечення практичної частини навчання фахівців галузі туризму через сучасні інтерактивні технології, Інтернет, та моделювання бізнес-стратегій
- Створення науково методичної бази по запровадженню модульних навчальних проектів навчання, підвищення кваліфікації фахівців індустрії туризму Закарпаття

Очікувані результати:

- підготовка інструкторів гірського туризму та походів вихідного дня;
- підготовка інструкторів гірськолижного туризму та початкової гірськолижної підготовки безпосередньо на гірськолижних базах;
- підготовка екскурсіводів;
- підготовка спеціалістів для забезпечення вимог безпеки під час надання туристичних послуг з підвищеним ризиком.

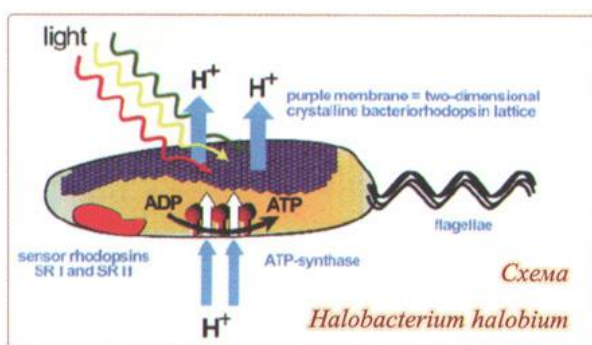

Бальнеології для лікування шкірних захворювань та косметології

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
НДІ фізики і хімії твердого тіла УЖНУ

Мета проекту:

- повне відтворення природних умов терапії хронічних дерматозів, зокрема, псоріазу, в штучних умовах з використанням всіх складових та їх корекцією для досягнення максимально ефективних результатів лікування;
- організація виробництва препаратів на основі галофільних бактерій для підвищення фотосенсибілізації шкіри в 1,5 рази в ультрафіолетовій фототерапії хворих на псоріаз.

Класичні бальнеологічні властивості грязей та ропної води Солотвинських озер доповнюють унікальні мікроорганізми – галофільні бактерії, що живуть в них. В умовах ропи вони справляють на шкіру специфічний фотосенсибілізуючий вплив та вносять свою "корекцію", підсилюючи цілющу дію ультрафіолету. Терапевтична ефективність бактерій забезпечується їх білковою складовою – бактеріородопсином, а також за рахунок природнього антиоксидантного впливу, адаптогенної дії та вмісту ряду вітамінів.

Природні грязі Солотвинських озер відносяться до пелоїдів типу мулових сульфідних. Це ефективний натуральний продукт з наявністю лізату галофільних бактерій, виділених із солених озер та вирощених в штучних умовах. Після з тіла грязі чи ропи галобактерії залишаються на шкірі і в умовах УФ опромінення дають специфічний фотохімефект, сприяють нормалізації запальних процесів у шкірі внаслідок зниження секреції прозапальних цитокінів та регуляції ліпідного обміну.

Фототерапія – використання неіонізуючого випромінювання у терапевтичних цілях, ефективний та безпечний метод лікування хронічних дерматозів. В комбінації із бальнеотерапією досягається підвищення терапевтичної ефективності та скорочення термінів лікування.

Застосування ропи з живими, вирощеними в штучних умовах, галобактеріями у вигляді аерозолію на уражену шкіру безпосередньо перед фототерапією дає можливість використання методу в клініках та домашніх умовах із збереженням всіх складових та терапевтичної цінності.

Впровадження методу і технологічної схеми збереження і відтворення верхньої межі лісу

**Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Міжвідомча науково-дослідна лабораторія охорони природних екосистем УжНУ
Кафедра лісового та садово-паркового господарства УжНУ**

Ліси є одним з найважливіших складових компонентів карпатської гірської системи. Вони по праву належать до спільної європейської спадщини і створюють основу фундаментальної сфери економічного та культурного життя народів даного регіону.

Приполонинні ліси розташовані переважно на висоті понад 1000 м над рівнем моря у зоні максимальних опадів, сума яких досягає 1400-1600 мм в рік. Саме тут формуються паводки, селеві потоки, снігові лавини, сильні повітряні течії. Крім того, на екотоні "верхня межа лісу – полонина" зосереджене надзвичайно багате біорізноманіття. У зв'язку з цим регіон приполонинних лісів розглядають як один з останніх депозитаріїв дикої природи. Отже, приполонинні ліси і криволісся мають дуже важливе водоохоронне, водорегулююче, ґрунтозахисне і кліматоутворююче значення. На жаль, внаслідок наростаючого антропогенного навантаження екосистеми приполонинних лісів інтенсивно деградують. Однією з найактуальніших проблем приполонинних лісів є відновлення верхньої межі лісу та створення умов для відтворення та збереження біорізноманіття. Це потребує комплексної програми збереження, ревіталізації та сталого використання для забезпечення екологічного балансу в довіллі не тільки Українських Карпат, але і всієї карпатської гірської системи, змушує шукати шляхи переорієнтації економіки регіону в бік розвитку екологічно безпечних видів господарювання та підвищення водоохоронно-захисних функцій гірських лісів.

Основна мета проекту полягає в розробці і впровадженні методу збереження і відтворення верхньої межі лісу, а також пропаганді наукових засад збереження біорізноманіття, ренатуралізації верхньої межі лісу та підвищення водо- і ґрунтозахисних функцій приполонинних лісів для забезпечення сталого розвитку регіону.

За результатами проведених на полонині Рівна досліджень розроблені науково обґрунтовані рекомендації щодо підвищення стійкості приполонинних лісів до антропогенних навантажень. Буде запропонована технологія відновлення верхньої межі лісу та сприяння її природному розширенню шляхом лункових посадок дерев і чагарників та здійснення біологічного оздоровлення компонентів криволісся в приполонинській зоні.

Впровадження технологічної схеми боротьби з поширенням особливо небезпечних фітозабруднювачів

- Науковий парк "Ужгородський національний університет"
- Міжвідомча науково-дослідна лабораторія охорони природних екосистем УжНУ

Кафедра лісового та садово-паркового господарства УжНУ

- **Держуправління охорони навколишнього природного середовища в Закарпатській області**

Фітозабруднювачі (неаборигенні види рослин) – це види, які поширені в місцях або регіонах за межами їх природного ареалу і можуть стати інвазійними або експансивними, тобто становити загрозу екосистемам, аборигенним видам або довкіллю. В Україні процес адвентизації флори прогресує. Чітко простежуються тенденції збільшення кількості фітозабруднювачів і розширення спектру їх місцезростань.

Адвентивні рослини забруднюють генофонд аборигенної флори, сприяють послабленню її природних зональних рис та зменшенню продуктивності рослинного покриву. Деякі зміни рослинного покриву мають незворотній характер.

Основна мета проекту - здійснення оцінки сучасного стану популяцій особливо небезпечних фітозабруднювачів та розробка повної технологічної схеми боротьби з їх поширенням.

У результаті виконання проекту буде запропоновано повну технологічну схему ліквідації осередків особливо небезпечних фітозабруднювачів, а також буде напрацьовано і реалізовано рекомендації щодо унеможливлення подальшого поширення особливо небезпечних фітозабруднювачів.

Дослідження рівня забруднення атмосферного повітря канцерогенними речовинами у містах Закарпатської області

Науковий парк "Ужгородський національний університет"

Кафедра екології та охорони навколишнього середовища УжНУ

Закарпатський регіон традиційно вважався рекреаційною зоною, екологічний стан якої не викликав занепокоєнь. Однак, динаміка стану забруднення атмосферного повітря та показників захворюваності населення є тривожною. Винуватцем фахівці називають автотранспорт, кількість якого щороку зростає, особливо на вулицях міст. Головним забруднювачем атмосферного повітря Закарпатської області є автотранспорт, викиди від якого в 2008 році склали 74,1% від загального обсягу газоподібних викидів у атмосферу. Серед речовин, які надходять у приземний шар від автотранспорту містяться і канцерогенні, такі як: важкі метали, без/а/пірен та формальдегід. Тому систематичні визначення та аналіз середніх добових доз впливу (LADD) та рівнів канцерогенного ризику (iCR) для здоров'я населення у містах та районах Закарпаття області є актуальним.

Систематичний контроль за рівнем забруднення повітря здійснюється тільки у м. Ужгород. У інших містах Закарпаття, рівень забруднення повітря не контролюється. Про кількість викидів забруднюючих речовин від автотранспорту судять за статистичними даними про кількості проданого автопалива. Ця методика може бути застосована для розрахунків об'ємів викидів у цілому районі чи області, але аж ніяк не для окремого міста чи району міста, оскільки кількість проданого у місті палива не пропорційна до кількості викидів у цьому місті. Більш досконалими є методики, що розроблені для індустріально розвинутих країн, що зіштовхнулися з проблемою підрахунку викидів в умовах великого міста значно раніше.

Мета проекту:

- Статистичне дослідження інтенсивності руху автотранспорту у містах Закарпатської області з урахуванням видів палива і категорій транспортних засобів.
- Визначення об'ємів викидів автотранспорту на основі сучасних методик і стандартів.
- Визначення рівня забруднення повітря автотранспортом у містах Закарпаття, де відсутні стаціонарні пости спостереження (всі міста Закарпаття, крім Ужгорода).
- Розрахунки полів концентрацій небезпечних речовин методами математичного моделювання у містах Закарпаття.
- Визначення середніх добових доз впливу (LADD) та рівнів канцерогенного ризику (iCR) для здоров'я населення в окремих містах та районах області.

Збереження генофонду коней гуцульської породи шляхом їх використання в сільському та лісовому господарствах, гірському туризмі та терапевтичній верховій їзді (гіпотерапії)

Науковий парк "Ужгородський національний університет"
 Державна сільськогосподарська станція
 Науково-виробнича асоціація «Племконецентр»
 Санаторій «Квітка полонини» (ТОВ «Сузір`я»)

Коні гуцульської породи належать до найстарших, існуючих сьогодні в Україні порід, тому становлять цінний вид генетичної різноманітності та потребують спеціальної програми по збереженню, вдосконаленню їх генофонду.

Мета проекту – впровадження надійного, ефективного методу збереження та вдосконалення популяції коней гуцульської породи шляхом їх використання:

- в сільському та лісовому господарствах;
- в гірському туризмі;
- в терапевтичній верховій їзді (гіпотерапії).

Очікуваний результат:

- розширення можливостей екологічного сільськогосподарського виробництва;
- збереження навколишнього середовища при лісозаготівлях та аграрному виробництві;
- підвищення ефективності курортного лікування в оздоровницях (лікування захворювань опорно-рухового апарату, центральної нервової системи, серцево-судинних захворювань, органів дихальної і травної систем).

Оцінка екологічного стану малих річок Закарпаття та шляхи його покращення

**Науковий парк "Ужгородський національний університет"
Кафедра екології та охорони навколишнього середовища УжНУ**

Малі річки Закарпаття зазнають значного антропогенного навантаження внаслідок нераціонального водокористування та водовідведення. Малі річки Закарпатської області відносяться до гірських і, внаслідок відсутності мулу або біоплівки на уламковому матеріалі дна річок, у малих річках відсутні редуценти, що здатні очищати природні води від органічних забруднювальних речовин. Тому малі річки Закарпаття вразливі до забруднення і саме вони формують екологічний стан великих річок, таких як Тиса, Латориця, Уж та Боржава, а також водних горизонтів, які є джерелами питної води. Крім того, екологічний стан малих річок практично не контролюється жодною державною структурою, яка реалізує свої повноваження в сфері екологічного менеджменту.

Метою проекту є комплексна оцінка екологічного стану малих річок Закарпаття, а також виявлення джерел антропогенного навантаження на них.

Очікувані результати проекту:

Дані про реальний екологічний стан малих річок Закарпаття;

Виявлення джерел антропогенного впливу на стан малих річок та можливі шляхи їх усунення;

Картографування території малих річок та оцінка рекреаційної привабливості цих територій;

Рекомендації по покращенню екологічного стану малих річок Закарпаття, оптимізації господар-

ської діяльності людини щодо впливу на малі річки, в тому числі туризму та рекреації

Результати проекту плануються до використання в системі екологічного менеджменту, в реалізації туристично-рекреаційної галузі Закарпаття, освітньої сфери тощо.

ВИСНОВКИ

Узагальнення світового та наявного українського досвіду дозволило визначити перспективи розвитку наукових парків в Україні. Так, в національних умовах найбільш прийнятним визначено ініціативний метод створення наукових парків на базі крупних наукових центрів для впровадження результатів їх досліджень і розробок у виробничу діяльність. Така модель наукових парків не потребує значних фінансових вкладень, пов'язаних із формуванням нових інноваційних міст. Реальним шляхом прискорення інноваційного розвитку регіонів є раціональне використання можливостей і ресурсів провідних наукових установ і університетів шляхом формування на їх базі інноваційно сприйнятливих середовищ за принципом інтеграції науки, освіти, виробництва і бізнесу.

ДОДАТКИ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вищу освіту

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004)

Цей Закон встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти, створює умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами на принципах автономії вищих навчальних закладів, поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях.

Розділ XI

НАУКОВА, НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Стаття 65. Мета і завдання наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності у вищих навчальних закладах

1. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах є невід'ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти. Провадження наукової і науково-технічної діяльності університетами, академіями, інститутами є обов'язковим.

2. Суб'єктами наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є наукові, науково-педагогічні працівники, особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, інші працівники вищих навчальних закладів, а також працівники підприємств, які спільно з вищими навчальними закладами провадять наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність.

3. Основною метою наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу.

4. Основними завданнями наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів є:

1) одержання конкурентоспроможних наукових і науково-прикладних результатів;

2) застосування нових наукових, науково-технічних знань під час підготовки фахівців з вищою освітою;

3) формування сучасного наукового кадрового потенціалу, здатного забезпечити розробку та впровадження інноваційних наукових розробок.

Стаття 66. Інтеграція наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ Національної академії наук України, національних галузевих академій наук

1. Інтеграція наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ Національної академії наук України, національних галузевих академій наук здійснюється з метою розроблення та виконання пріоритетних наукових програм, проведення наукових досліджень, експериментальних розробок тощо на засадах поєднання кадрових, фінансових, технічних та організаційних ресурсів відповідно до законодавства.

2. Основними напрямками інтеграції наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ Національної академії наук України, національних галузевих академій наук є:

1) участь у розробленні та виконання державних цільових програм економічного і соціального розвитку;

2) проведення спільних наукових досліджень, експериментальних та інноваційних розробок тощо, у тому числі за рахунок державного бюджету та власних надходжень;

3) участь у створенні науково-навчальних, науково-дослідних об'єднань, інноваційних структур та інших організаційних форм кооперації;

4) впровадження спільно створених інноваційних продуктів у виробництво, інші галузі економіки тощо;

5) забезпечення набуття, охорони та захисту прав інтелектуальної власності на результати наукової та науково-технічної діяльності;

6) провадження спільної видавничої та інформаційно-ресурсної діяльності;

7) залучення вищими навчальними закладами наукових працівників з наукових установ і організацій Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та науковими установами і організаціями академій науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів на основі трудового договору (контракту) для провадження освітньої і наукової діяльності, зокрема до підготовки аспірантів і докторантів, підготовки та експертизи підручників, навчальних посібників, освітніх програм та стандартів вищої освіти для забезпечення навчального процесу у вищій школі;

8) організація на базі наукових установ і організацій Національної академії наук України, національних галузевих академій наук наукових досліджень молодих вчених, докторантів та аспірантів, систематичної виробничої практики студентів вищих навчальних закладів із забезпеченням їх безпосередньої участі у проведенні наукових досліджень.

Стаття 67. Організація наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності

1. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах провадиться відповідно до законодавства про освітню, наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність. Державні органи, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, формують політику наукової і інноваційної діяльності, яка здійснюється безпосередньо вищими навчальними закладами на засадах автономії.

2. Центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки:

1) розробляє відповідно до законодавства пропозиції щодо обсягу бюджетного фінансування наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів, інших підприємств, установ та організацій, що діють у системі вищої освіти, а також щодо обсягу капітального будівництва зазначених підприємств, установ та організацій з урахуванням їхніх запитів;

2) погоджує рішення про утворення науково-навчальних і науково-дослідних об'єднань, що провадять наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність спільно з науковими установами і організаціями Національної академії наук України, національних галузевих академій, наукових і науково-технологічних парків, бізнес-інкубаторів, мистецьких творчих майстерень тощо;

3) розробляє державні цільові програми, спрямовані на обладнання вищих навчальних закладів сучасними приладами, науковим обладнанням, навчальними лабораторіями, інформаційно-телекомунікаційними мережами тощо, з урахуванням їхніх запитів.

3. Наукові дослідження, що проводяться за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, фінансуються державними органами та органами місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, незалежно від фінансування освітньої діяльності. У першочерговому порядку фінансуються фундаментальні дослідження, а також прикладні науково-дослідні роботи, що виконуються в межах основних напрямів розвитку науки і техніки. Державні органи та органи місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, за результатами наукової діяльності вищих навчальних закладів визначають для них обсяг фінансування наукової діяльності за окремими бюджетними програмами. Вищі навчальні заклади на конкурсних засадах формують тематику науково-дослідних робіт і самостійно затверджують тематичні плани наукової діяльності.

4. Держава економічно заохочує підприємства різних форм власності до співпраці з вищими навчальними закладами щодо виконання науково-інноваційних проектів, підготовки і перепідготовки фахівців з вищою освітою, проведення практики студентів.

5. Вищий навчальний заклад, який провадить наукову діяльність, що має важливе значення для науки, економіки та виробництва, і хоче отримати відповідну державну підтримку, має право пройти державну атестацію відповідно до [Закону України](#) "Про наукову і науково-технічну діяльність".

Стаття 68. Організаційні форми провадження наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності

1. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність може провадитись вищими навчальними закладами, у тому числі через створені ними юридичні особи, предметом діяльності яких є доведення результатів наукової і науково-технічної діяльності вищого навчального закладу до стану інноваційного продукту та його подальша комерціалізація.

2. До виконання наукових і науково-технічних робіт у вищому навчальному закладі можуть залучатися науково-педагогічні, наукові і педагогічні працівники, інші працівники вищих навчальних закладів, особи, які навчаються у вищому навчальному закладі, а також працівники інших організацій.

3. Вищі навчальні заклади, зокрема які є засновниками інноваційних структур різних типів (наукові та технологічні парки, бізнес-інкубатори тощо), мають право проводити спільні наукові дослідження, демонстраційні досліді тощо, у тому числі з використанням земельних ділянок, які знаходяться в постійному користуванні вищих навчальних закладів.

Стаття 69. Права інтелектуальної власності та їх захист

1. Набуття, охорона та захист прав вищих навчальних закладів та учасників освітнього процесу щодо результатів наукової, науково-технічної та інших видів діяльності забезпечуються відповідно до закону.

2. Вищі навчальні заклади мають право розпоряджатися майновими правами інтелектуальної власності на об'єкти права інтелектуальної власності.

3. Витрати державних і комунальних вищих навчальних закладів, понесені у зв'язку із забезпеченням правової охорони на об'єкти права інтелектуальної власності, майнові права на які набуті в установленому законом порядку, здійснюються за рахунок власних надходжень вищого навчального закладу.

4. Об'єкти права інтелектуальної власності підлягають оцінці. За результатом оцінки їх вартість відображається у бухгалтерському обліку вищого навчального закладу у порядку, передбаченому законом.

5. Вищі навчальні заклади здійснюють заходи з впровадження, включаючи трансфер технологій, об'єктів права інтелектуальної власності, майнові права на які вони набули.

6. Вищі навчальні заклади здійснюють заходи із запобігання академічному плагіату - оприлюдненню (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворенню опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

7. Договір про створення об'єкта права інтелектуальної власності за замовленням має визначати способи, умови та порядок здійснення відповідних майнових прав інтелектуальної власності.

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ, З ОДНІЄЇ СТОРОНИ, ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ, ЄВРОПЕЙСЬКИМ СПІВТОВАРИСТВОМ З АТОМНОЇ ЕНЕРГІЇ І ЇХНІМИ ДЕРЖАВАМИ-ЧЛЕНАМИ, З ІНШОЇ СТОРОНИ

РОЗДІЛ V ЕКОНОМІЧНЕ ТА ГАЛУЗЕВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Глава 9 Співробітництво у сфері науки та технологій

Стаття 374 Сторони розвивають та посилюють наукове та технологічне співробітництво з метою як наукового розвитку як такого, так і зміцнення свого наукового потенціалу для вирішення національних та глобальних викликів. Сторони докладають зусиль для досягнення прогресу в набутті наукових та технологічних знань, важливих для забезпечення сталого економічного розвитку, шляхом розвитку дослідних потужностей та людського потенціалу. Накопичення та обмін науковою інформацією сприяють підвищенню конкурентоспроможності Сторін шляхом розширення можливостей їх економіки щодо набуття та використання знань для комерціалізації нових продуктів та послуг. Врешті-решт, Сторони розвивають свій науковий потенціал з метою дотримання глобальної відповідальності та зобов'язань у таких сферах, як охорона здоров'я, захист навколишнього середовища, зокрема зміна клімату, та інші глобальні виклики.

Стаття 375 1. Співробітництво враховує діючі рамки співробітництва, встановлені Угодою про співробітництво у сфері науки і технологій між Україною та Європейським Співтовариством, а також мету України до поступового наближення до політики та права ЄС у сфері науки і технологій. 2. Співробітництво між Сторонами спрямовується на сприяння залученню України до Європейського дослідницького простору. 3. Таке співробітництво сприяє Україні у підтримці реформування та реорганізації системи управління науковою сферою та дослідних установ (зокрема в розвитку її потенціалу щодо розвитку науки і технологій) з метою сприяння розвитку конкурентоспроможної економіки та суспільства, яке базується на знаннях.

Стаття 376 Співробітництво забезпечується, зокрема, шляхом: а) обміну інформацією щодо політики Сторін у сфері науки та технологій; б) участі у наступній Рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020»; в) спільної реалізації наукових програм та дослідної діяльності; г) спільного дослідження діяльності, спрямованої на заохочення наукового прогресу, трансферу технологій та ноу-хау; д) навчання шляхом реалізації програм обміну для дослідників та спеціалістів; е) організації спільних заходів щодо наукового та технологічного розвитку; ж) вжиття заходів, спрямованих на розвиток сприятливих умов для проведення досліджень та впровадження нових технологій, а також належного захисту інтелектуальної власності результатів досліджень; з) активізації регіонального та іншого міжнародного співробітництва, зокрема в Чорноморському контексті та в рамках багатосторонніх організацій, зокрема Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) та Великої Вісімки (G8), а також у контексті багатосторонніх угод, наприклад Рамкової конвенції ООН про зміну клімату 1992 року; и) обміну досвідом у сфері управління науково-дослідними установами з метою розвитку та покращення їхніх спроможностей щодо здійснення та участі у наукових дослідженнях.

Стаття 377 Постійний діалог відбуватиметься з питань, охоплених Главою 9 Розділу V («Економічне та галузеве співробітництво») цієї Угоди.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про інноваційну діяльність

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 36, ст.266)

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

інновації - новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери;

інноваційна діяльність - діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг;

інноваційний продукт - результат науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторської розробки, що відповідає вимогам, встановленим цим Законом;

інноваційна продукція - нові конкурентоздатні товари чи послуги, що відповідають вимогам, встановленим цим Законом;

інноваційний проект - комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції;

пріоритетний інноваційний проект - інноваційний проект, що реалізується в рамках пріоритетних напрямів інноваційної діяльності; {
Абзац сьомий частини першої статті 1 в редакції Закону N 3715-VI ([3715-17](#)) від 08.09.2011 }

інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) - підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг;

інноваційна інфраструктура - сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо).

Стаття 2. Законодавство України у сфері інноваційної діяльності

1. Законодавство України у сфері інноваційної діяльності базується на Конституції України ([254к/96-ВР](#)) і складається із законів України "Про інвестиційну діяльність" ([1560-12](#)), "Про наукову і науково-технічну діяльність" ([1977-12](#)), "Про наукову і науково-технічну експертизу" ([51/95-ВР](#)), "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" ([991-14](#)), "Про спеціальну економічну зону "Яворів" ([402-14](#)), "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" ([3715-17](#)), цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері.

*{ Стаття 2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3715-VI ([3715-17](#))
від 08.09.2011 }*

Стаття 3. Мета і принципи державної інноваційної політики

1. Головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.

2. Основними принципами державної інноваційної політики є:

- орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки України;
- визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку;
- формування нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності;
- створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу;
- забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;
- ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримка підприємництва у науково-виробничій сфері;
- здійснення заходів на підтримку міжнародної науково-технологічної кооперації, трансферу технологій, захисту вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок;
- фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової і митної політики у сфері інноваційної діяльності;
- сприяння розвитку інноваційної інфраструктури;
- інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності;
- підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Стаття 4. Об'єкти інноваційної діяльності

1. Об'єктами інноваційної діяльності є:

- інноваційні програми і проекти;
- нові знання та інтелектуальні продукти;
- виробниче обладнання та процеси;
- інфраструктура виробництва і підприємництва;
- організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і

якість виробництва і (або) соціальної сфери;
сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки;
товарна продукція;
механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції.

Стаття 5. Суб'єкти інноваційної діяльності

1. Суб'єктами інноваційної діяльності можуть бути фізичні і (або) юридичні особи України, фізичні і (або) юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів.

Розділ II

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ
ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Стаття 6. Державне регулювання інноваційної діяльності

1. Державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється шляхом:
визначення і підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності; { Абзац другий статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3715-VI ([3715-17](#)) від 08.09.2011 }
формування і реалізації державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм;
створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності;
захисту прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності;
фінансової підтримки виконання інноваційних проектів;
стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів;
встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності;
підтримки функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури.

Стаття 7. Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у сфері інноваційної діяльності

1. Верховна Рада України визначає єдину державну політику у сфері інноваційної діяльності, а саме:
створює законодавчу базу для сфери інноваційної діяльності;
визначає стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності; { Абзац третій частини першої статті 7 в редакції Закону N 3715-VI ([3715-17](#)) від 08.09.2011 }
в межах Державного бюджету України визначає обсяг асигнувань для фінансової підтримки інноваційної діяльності.

2. Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні і районні ради відповідно до їх компетенції:

затверджують середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності регіонального рівня та регіональні інноваційні програми, що кредитується з бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів; { Абзац другий частини другої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3715-VI ([3715-17](#)) від 08.09.2011 }

визначають кошти бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів для фінансової підтримки регіональних інноваційних програм і доручають Раді міністрів Автономної Республіки Крим, делегують повноваження обласним і районним державним адміністраціям фінансування регіональних інноваційних програм через державні інноваційні фінансово-кредитні установи (їх регіональні відділення) у межах виділених у цих бюджетах коштів;

контролюють фінансування регіональних інноваційних програм за кошти бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів.

3. Представницькі органи місцевого самоврядування - сільські, селищні, міські ради відповідно до їх компетенції:

затверджують місцеві інноваційні програми;

у межах коштів бюджету розвитку визначають кошти місцевих бюджетів для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм;

створюють комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм за кошти місцевих бюджетів, затверджують їх статuti чи положення про них, підпорядковують їх своїм виконавчим органам;

доручають своїм виконавчим органам фінансування місцевих інноваційних програм за рахунок коштів місцевого бюджету через державні інноваційні фінансово-кредитні установи (їх регіональні відділення) або через комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи;

затверджують порядок формування і використання коштів комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;

контролюють фінансування місцевих інноваційних програм за кошти місцевого бюджету через державні інноваційні фінансово-кредитні установи (їх регіональні відділення);

контролюють діяльність комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ.

Стаття 8. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері інноваційної діяльності

1. Кабінет Міністрів України:

здійснює державне управління та забезпечує реалізацію державної політики у сфері інноваційної діяльності;

готує та подає Верховній Раді України пропозиції щодо стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності та затверджує середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності загальнодержавного і галузевого рівнів; { Абзац третій статті 8 в редакції Закону N 3715-VI ([3715-17](#)) від 08.09.2011 }

здійснює заходи щодо реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності;

сприяє створенню ефективної інфраструктури у сфері інноваційної діяльності;

створює спеціалізовані державні інноваційні фінансово-кредитні

установи для фінансової підтримки інноваційних програм і проектів, затверджує їх статuti чи положення про них, підпорядковує ці установи центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності; { Абзац шостий частини першої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

готує та подає Верховній Раді України як складову частину проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік пропозиції щодо обсягів бюджетних коштів для фінансової підтримки виконання інноваційних проектів через спеціалізовані державні інноваційні фінансово-кредитні установи;

затверджує положення про порядок державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів ([1474-2003п](#));

інформує Верховну Раду України про виконання інноваційних проектів, які кредитувалися за кошти Державного бюджету України, і про повернення до бюджету наданих раніше кредитів.

Стаття 9. Повноваження центральних органів виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій:

здійснює заходи щодо проведення єдиної науково-технічної та інноваційної політики;

координує роботу у сфері інноваційної діяльності інших центральних органів виконавчої влади;

подає Кабінету Міністрів України пропозиції щодо стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня, державних інноваційних програм, а також стосовно необхідних обсягів бюджетних коштів для їх кредитування;

подає Кабінету Міністрів України пропозиції щодо створення спеціалізованих державних інноваційних фінансово-кредитних установ для фінансової підтримки інноваційних програм і проектів, розробляє статuti чи положення про ці установи;

здійснює нормативно-правове забезпечення у сфері інновацій, забезпечує розвиток інноваційного потенціалу України та національної інноваційної системи;

здійснює інші повноваження, передбачені законом та покладені на нього актами Президента України відповідно до законів.

2. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності:

готує пропозиції щодо визначення пріоритетних напрямів розвитку інноваційної діяльності;

організовує прогностно-аналітичні дослідження тенденцій інноваційного розвитку;

здійснює державну реєстрацію інноваційних проектів і веде Державний реєстр інноваційних проектів;

проводить у встановленому порядку конкурсний відбір інноваційних проектів;

готує пропозиції щодо проектів інноваційних програм і визначення обсягу коштів державного бюджету для їх фінансування;

готує пропозиції щодо утворення спеціалізованих державних

інноваційних фінансово-кредитних установ для фінансової підтримки інноваційних програм і проектів;

бере участь у здійсненні в установленому порядку проведення державної наукової та науково-технічної експертизи інноваційних проектів;

організовує підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері інноваційної діяльності;

здійснює інші повноваження, передбачені законом та покладені на нього актами Президента України.

3. Інші центральні органи виконавчої влади:

здійснюють підготовку пропозицій щодо реалізації інноваційної політики у відповідній галузі економіки, створюють організаційно-економічні механізми підтримки її реалізації;

готують та подають у встановленому порядку відповідно до компетенції пропозиції щодо середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня;

доручають державним інноваційним фінансово-кредитним установам проведення конкурсного відбору пріоритетних інноваційних проектів, що реалізуються в рамках середньострокових пріоритетних напрямів галузевого рівня, і здійснення фінансової підтримки цих проектів у межах коштів, передбачених законом про Державний бюджет України на відповідний рік;

здійснюють інші повноваження, передбачені законом та покладені на нього актами Президента України.

{ Саття 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3715-VI ([3715-17](#)) від 08.09.2011; в редакції Закону N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

Стаття 10. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів місцевого самоврядування у сфері інноваційної діяльності

1. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації (у межах делегованих їм органами місцевого самоврядування повноважень) відповідно до їх компетенції:

готують та подають Верховній Раді Автономної Республіки Крим, відповідним радам пропозиції щодо середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності регіонального рівня; { Частина першу статті 10 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 3715-VI ([3715-17](#)) від 08.09.2011 }

розробляють проекти регіональних інноваційних програм і подають їх для затвердження відповідно Верховній Раді Автономної Республіки Крим, обласним і районним радам;

вживають заходів щодо виконання регіональних інноваційних програм; сприяють інноваційній діяльності у своєму регіоні і створенню сучасної інфраструктури у цій сфері;

залучають підприємства, установи і організації, розташовані на підпорядкованій їм території, за їх згодою, до розв'язання проблем інноваційного розвитку регіонів;

доручають державним інноваційним фінансово-кредитним установам (їх регіональним відділенням) проведення конкурсного відбору інноваційних проектів регіональних інноваційних програм і здійснення їх фінансової

підтримки у межах коштів, передбачених у бюджеті Автономної Республіки Крим і обласних та районних бюджетах;

подають пропозиції спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності стосовно включення інноваційних проектів за регіональними програмами до державних програм і їх фінансування шляхом кредитування із державного бюджету.

2. Виконавчі органи місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції:

розробляють проекти місцевих інноваційних програм і подають їх для затвердження відповідним місцевим радам;

вживають заходів щодо виконання місцевих інноваційних програм;

залучають підприємства, установи і організації, розташовані на підпорядкованій їм території, за їх згодою, до розв'язання проблем інноваційного розвитку населених пунктів;

доручають державним інноваційним фінансово-кредитним установам (їх регіональним відділенням) або комунальним інноваційним фінансово-кредитним установам проведення конкурсного відбору інноваційних проектів місцевих інноваційних програм і здійснення фінансової підтримки цих проектів у межах коштів, передбачених у відповідному місцевому бюджеті;

готують і подають відповідним місцевим радам пропозиції щодо створення комунальних спеціалізованих інноваційних фінансово-кредитних установ для фінансової підтримки місцевих інноваційних програм;

подають пропозиції спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності стосовно включення інноваційних проектів за місцевими програмами до державних програм і їх фінансування шляхом кредитування із державного бюджету через державні інноваційні фінансово-кредитні установи.

Стаття 11. Державний контроль у сфері інноваційної діяльності

1. Державний контроль у сфері інноваційної діяльності здійснюється для забезпечення дотримання всіма її суб'єктами вимог законодавства щодо інноваційної діяльності.

2. Державний контроль у сфері інноваційної діяльності здійснюється:

а) центральним органом виконавчої влади, що реалізує єдину державну податкову політику;

{ Пункт "а" частини другої статті 11 в редакції Закону N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

б) Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування у межах їх повноважень;

в) щодо визначених статтями розділу V цього Закону особливостей оподаткування - центральним органом виконавчої влади, що реалізує єдину державну податкову політику.

{ Пункт "в" частини другої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

Розділ III**ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ,
ПРОДУКТІВ І ПРОДУКЦІЇ, ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА
ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ****Стаття 12.** Інноваційний проект

1. Інноваційним визнається проект, яким передбачаються розробка, виробництво і реалізація інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції, що відповідають вимогам статей 14 і 15 цього Закону.

2. Передбачена цим Законом державна підтримка реалізації інноваційного проекту надається за умови його державної реєстрації.

3. Державна реєстрація інноваційного проекту здійснюється за ініціативою суб'єкта інноваційної діяльності відповідно до положень статті 13 цього Закону.

Стаття 13. Державна реєстрація інноваційних проектів

1. Державна реєстрація інноваційних проектів здійснюється у порядку ([1474-2003-п](#)), визначеному Кабінетом Міністрів України.

2. Державну реєстрацію інноваційних проектів здійснює, за поданням суб'єктів інноваційної діяльності, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності. Цей орган веде Державний реєстр інноваційних проектів.

{ Частина друга статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

3. Необхідною умовою занесення проекту до Державного реєстру інноваційних проектів є його кваліфікування.

{ Частина третя статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

{ Частину четверту статті 13 виключено на підставі Закону N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

5. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, для кваліфікування інноваційних проектів організує проведення експертизи прийнятих до розгляду проектів. Експертиза при кваліфікуванні інноваційних проектів виконується за рахунок коштів суб'єктів інноваційної діяльності, які заявляють проекти на державну реєстрацію, і відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну експертизу" ([51/95-ВР](#)).

{ Частина п'ята статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

6. Проекти, що визнані за результатами експертизи інноваційними, заносяться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, до Державного реєстру інноваційних проектів.

Інноваційні проекти з пріоритетних напрямів інноваційної діяльності визнаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, пріоритетними інноваційними проектами. { Абзац другий частини шостої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3715-VI ([3715-17](#)) від 08.09.2011 }

{ Частина шоста статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

7. Інформація про занесення інноваційного проекту до Державного реєстру інноваційних проектів публікується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, у його бюлетені.

{ Частина сьома статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

8. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, видає суб'єкту інноваційної діяльності свідоцтво про державну реєстрацію інноваційного проекту. Форма свідоцтва ([1474-2003-п](#)) затверджується Кабінетом Міністрів України.

{ Частина восьма статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

9. Свідоцтво про державну реєстрацію інноваційного проекту є чинним протягом семи років від дати його видачі. Після завершення цього строку державна реєстрація інноваційного проекту і відповідний запис у Державному реєстрі інноваційних проектів анулюються. Інформація про це публікується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, у його бюлетені.

{ Частина дев'ята статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2314-VI ([2314-17](#)) від 03.06.2010, N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

10. Державна реєстрація інноваційного проекту не передбачає будь-яких зобов'язань щодо бюджетного кредитування його виконання чи іншої державної фінансової підтримки.

11. Строк розгляду центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, проекту, поданого для державної реєстрації як інноваційного, не повинен перевищувати шість місяців від дати його прийняття.

{ Частина одинадцята статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

12. Особливості експертизи і державної реєстрації інноваційних проектів, на які поширюються положення Закону України "Про державну таємницю" ([3855-12](#)), визначаються спеціальним Положенням.

13. У разі незгоди суб'єкта інноваційної діяльності чи будь-якої іншої фізичної або юридичної особи з рішенням щодо кваліфікації інноваційного проекту і (або) з його державною реєстрацією ці акти можуть бути оскаржені до суду (господарського суду).

14. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності несе відповідальність за повноту і достовірність експертизи і за збереження конфіденційної інформації, пов'язаної з інноваційними проектами.

{ Частина чотирнадцята статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

15. Неправомірні кваліфікація і державна реєстрація проекту як інноваційного тягнуть за собою відповідальність згідно із законом.

16. Правопорушеннями при кваліфікуванні і державній реєстрації інноваційних проектів вважаються:

- а) прийняття рішення про кваліфікування інноваційного проекту і його державну реєстрацію без проведення експертизи;
- б) фальсифікація висновків експертизи;
- в) вчинення дій, що перешкоджають проведенню експертизи;
- г) умисне примушування або створення для експертів чи експертних комісій обставин, які зумовлюють необ'єктивне проведення експертизи;
- д) переслідування експертів за підготовлені ними висновки, несприятливі для тієї чи іншої особи чи організації;
- е) залучення до експертизи посадових осіб та фахівців, безпосередньо заінтересованих у результатах експертизи;
- є) розголошення конфіденційної інформації, пов'язаної з розглядуваними інноваційними проектами.

Стаття 14. Інноваційний продукт

1. Інноваційний продукт є результатом виконання інноваційного проекту і науково-дослідною і (або) дослідно-конструкторською розробкою нової технології (в тому числі - інформаційної) чи продукції з виготовленням експериментального зразка чи дослідної партії і відповідає таким вимогам:

а) він є реалізацією (впровадженням) об'єкта інтелектуальної власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка, топографії інтегральної мікросхеми, селекційного досягнення тощо), на які виробник продукту має державні охоронні документи (патенти, свідоцтва) чи одержані від власників цих об'єктів інтелектуальної власності ліцензії, або реалізацією (впровадженням) відкриттів. При цьому використаний об'єкт інтелектуальної власності має бути визначальним для даного продукту;

б) розробка продукту підвищує вітчизняний науково-технічний і технологічний рівень;

в) в Україні цей продукт вироблено (буде вироблено) вперше, або якщо не вперше, то порівняно з іншим аналогічним продуктом, представленим на ринку, він є конкурентоздатним і має суттєво вищі техніко-економічні показники.

2. Рішення про кваліфікування продукту інноваційним приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, за результатами експертизи.

{ Частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

Стаття 15. Інноваційна продукція

1. Інноваційною може бути визнана продукція, яка відповідає таким вимогам:

а) вона є результатом виконання інноваційного проекту;

б) така продукція виробляється (буде вироблена) в Україні вперше, або якщо не вперше, то порівняно з іншою аналогічною продукцією, представленою на ринку, є конкурентоздатною і має суттєво вищі техніко-економічні показники.

2. Інноваційна продукція може бути результатом тиражування чи застосування інноваційного продукту.

3. Інноваційною продукцією може бути визнано інноваційний продукт, якщо він не призначений для тиражування.

4. Рішення про кваліфікування продукції інноваційною приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, за результатами експертизи.

{ Частина четверта статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

Стаття 16. Інноваційні підприємства

1. Інноваційним підприємством визнається підприємство (об'єднання підприємств) будь-якої форми власності, якщо більше ніж 70 відсотків обсягу його продукції (у грошовому вимірі) за звітний податковий період є інноваційні продукти і (або) інноваційна продукція.

2. Інноваційне підприємство може функціонувати у вигляді інноваційного центру, бізнес-інкубатора, технополісу, технопарку тощо.

{ Частиною третьою статті 16 виключено на підставі Закону N 2505-IV ([2505-15](#)) від 25.03.2005 }

Розділ IV

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 17. Види фінансової підтримки інноваційної діяльності

1. Суб'єктам інноваційної діяльності для виконання ними інноваційних проектів може бути надана фінансова підтримка шляхом:

а) повного безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної

індексації) пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів;

б) часткового (до 50 %) безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності;

в) повної чи часткової компенсації (за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів) відсотків, сплачуваних суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів;

г) надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів;

д) майнового страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України "Про страхування" ([85/96-ВР](#)).

2. Фінансова підтримка інноваційної діяльності за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів надається у межах коштів, передбачених відповідними бюджетами.

Стаття 18. Джерела фінансування інноваційної діяльності

1. Джерелами фінансової підтримки інноваційної діяльності є:

а) кошти Державного бюджету України;

б) кошти місцевих бюджетів і кошти бюджету Автономної Республіки Крим;

в) власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;

г) власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності;

д) кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб;

е) інші джерела, не заборонені законодавством України.

Стаття 19. Державні інноваційні фінансово-кредитні установи

1. Для здійснення фінансової підтримки інноваційної діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності Кабінет Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій, створює спеціалізовані державні небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи.

{ Частина перша статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

2. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа підпорядковується центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інноваційної діяльності, і діє на основі Положення (Статуту) ([979-2000-п](#)), що затверджується Кабінетом Міністрів України.

{ Частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

3. Кошти Державної інноваційної фінансово-кредитної установи формуються за рахунок коштів Державного бюджету України, визначених законом про Державний бюджет України на відповідний рік, залучених згідно з чинним законодавством вітчизняних та іноземних інвестицій юридичних та фізичних осіб, добровільних внесків юридичних та фізичних осіб, від власної чи спільної фінансово-господарської діяльності та інших джерел, не заборонених законодавством України.

4. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа за рахунок коштів Державного бюджету України може надавати суб'єктам інноваційної діяльності для реалізації ними інноваційних проектів фінансову підтримку, види якої передбачені статтею 17 цього Закону.

Кошти від повернення виданих Державною інноваційною фінансово-кредитною установою суб'єктам інноваційної діяльності кредитів за рахунок коштів Державного бюджету України зараховуються до спеціального фонду Державного бюджету України і використовуються для надання фінансової інноваційної підтримки, якщо законом про Державний бюджет України не встановлено інше.

Кошти Державної інноваційної фінансово-кредитної установи, одержані нею з бюджету Автономної Республіки Крим чи із обласних і районних бюджетів відповідно до абзацу шостого частини першої статті 10 цього Закону, витрачаються нею виключно для фінансування відповідних регіональних чи місцевих інноваційних програм і проектів.

Кошти Державної інноваційної фінансово-кредитної установи, що формуються за рахунок добровільних внесків юридичних та фізичних осіб, від власної чи спільної фінансово-господарської діяльності та інших джерел, не заборонених законодавством України, можуть витрачатися нею як на всі перераховані у статті 17 цього Закону види інвестування інноваційної діяльності, так і на інші види інвестування, передбачені Положенням (Статутом).

5. Для отримання фінансової підтримки суб'єкти інноваційної діяльності, інноваційні проекти яких занесені до Державного реєстру інноваційних проектів, подають до Державної інноваційної фінансово-кредитної установи (її регіональних відділень) інноваційні проекти та всі необхідні документи, перелік яких визначається нею.

6. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа організовує на конкурсних засадах у порядку ([з1229-10](#)), що визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій, відбір інноваційних проектів для їх фінансової підтримки. Конкурсні відбори інноваційних проектів здійснюються на засадах прозорості, відкритості, гласності.

{ Частина шоста статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

7. Суб'єкт інноваційної діяльності, інноваційний проект якого пройшов конкурсний відбір, залежно від встановленого конкурсною процедурою рейтингу може отримати від Державної інноваційної фінансово-кредитної установи один чи кілька передбачених статтею 17 цього Закону видів фінансової підтримки.

8. Фінансова підтримка Державною інноваційною фінансово-кредитною установою інноваційних проектів шляхом надання кредитів чи передавання майна у лізинг здійснюється за умови наявності гарантій повернення коштів

у вигляді застави майна, договору страхування, банківської гарантії, договору поруки тощо.

9. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа здійснює супроводження реалізації інноваційних проектів, які нею фінансуються, та контролює цільове використання суб'єктами інноваційної діяльності наданих нею коштів.

10. Фінансова підтримка реалізації інноваційних проектів може надаватися Державною інноваційною фінансово-кредитною установою у формі послідовних траншів за результатами контролю ходу виконання проектів.

11. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа подає у засобах масової інформації щорічний звіт про фінансування нею інноваційних проектів та результатів їх виконання, а також періодично інформує громадськість про:

результати конкурсного відбору інноваційних проектів для державної фінансової підтримки і вид наданої фінансової підтримки; результати контролю виконання фінансованих інноваційних проектів; завершені інноваційні проекти та проекти, яким продовжені терміни їх реалізації із зазначенням причин; повернення раніше наданих кредитів.

Інформування щодо інноваційних проектів, на які поширюються положення Закону України "Про державну таємницю" ([3855-12](#)), здійснюється з урахуванням цього Закону.

Стаття 20. Комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи

1. Для здійснення фінансової підтримки місцевих інноваційних програм органи місцевого самоврядування можуть створювати комунальні спеціалізовані небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи і підпорядковувати їх виконавчим органам місцевого самоврядування.

2. Комунальні інноваційні фінансово-кредитні установи діють на основі положень (статутів) про них, що розробляються і затверджуються органами місцевого самоврядування.

3. Кошти комунальної інноваційної фінансово-кредитної установи формуються за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету, залучених вітчизняних та іноземних інвестицій юридичних та фізичних осіб, добровільних внесків юридичних та фізичних осіб, власної чи спільної фінансово-господарської діяльності та інших джерел, не заборонених законодавством України.

4. Комунальна інноваційна фінансово-кредитна установа за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету може надавати суб'єктам інноваційної діяльності для реалізації ними інноваційних проектів фінансову підтримку, види якої передбачені статтею 17 цього Закону.

Кошти комунальної інноваційної фінансово-кредитної установи, що формуються за рахунок залучених вітчизняних та іноземних інвестицій фізичних і юридичних осіб, добровільних внесків юридичних та фізичних осіб, від власної чи спільної фінансово-господарської діяльності та інших джерел, не заборонених законодавством України, можуть витратитися нею як на всі перераховані у статті 17 цього Закону види інвестування інноваційної діяльності, так і на інші види інвестування, передбачені Положенням (Статутом).

5. Для отримання фінансової підтримки суб'єкти інноваційної діяльності, інноваційні проекти яких занесені до Державного реєстру інноваційних проектів, подають до комунальної інноваційної фінансово-

кредитної установи інноваційні проекти та всі необхідні документи, перелік яких визначається цією установою.

6. Комунальна інноваційна фінансово-кредитна установа організовує конкурсний відбір інноваційних проектів для їх фінансової підтримки. Конкурсні відбори інноваційних проектів здійснюються на засадах прозорості, відкритості, гласності.

7. Суб'єкт інноваційної діяльності, інноваційний проект якого пройшов конкурсний відбір, залежно від встановленого конкурсною процедурою рейтингу може отримати від комунальної інноваційної фінансово-кредитної установи один чи кілька передбачених статтею 17 цього Закону видів фінансової підтримки.

8. Фінансова підтримка комунальною інноваційною фінансово-кредитною установою інноваційних проектів шляхом надання кредитів чи передавання майна у лізинг здійснюється за умови наявності гарантій повернення коштів у вигляді застави майна, договору страхування, банківської гарантії, договору поруки тощо.

9. Комунальна інноваційна фінансово-кредитна установа здійснює супроводження реалізації інноваційних проектів, які нею фінансуються, та контролює цільове використання суб'єктами інноваційної діяльності наданих нею коштів.

10. Фінансова підтримка реалізації інноваційних проектів може надаватися комунальною інноваційною фінансово-кредитною установою у формі послідовних траншів за результатами контролю ходу виконання проектів.

11. Комунальна інноваційна фінансово-кредитна установа подає у місцевих засобах масової інформації щорічний звіт щодо профінансованих нею інноваційних проектів та результатів їх виконання, а також періодично інформує громадськість про:

результати конкурсного відбору інноваційних проектів для фінансової підтримки і вид наданої фінансової підтримки; результати контролю виконання фінансованих інноваційних проектів; завершені інноваційні проекти та проекти, яким продовжені терміни їх реалізації із зазначенням причин; повернення раніше наданих кредитів.

Інформування щодо інноваційних проектів, на які поширюються положення Закону України "Про державну таємницю" ([3855-12](#)), здійснюється з урахуванням цього Закону.

Розділ VI

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 23. Міжнародні договори про співробітництво у сфері інноваційної діяльності

1. Якщо міжнародними договорами, учасником яких є Україна і згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України у сфері інноваційної діяльності, застосовуються правила міжнародних договорів.

Розділ VII
ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім частини третьої статті 16, статей 21 та 22, які набирають чинності з 1 січня 2003 року. Передбачені пунктом 3 розділу VII "Прикінцеві положення" зміни до законів України набирають чинності з 1 січня 2003 року.

2. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня опублікування цього Закону привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом і подати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення відповідних змін до законів України.

*{ Пункт 3 розділу VII виключено на підставі Закону N 2505-IV ([2505-15](#))
від 25.03.2005 }*

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про наукові парки

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2009, N 51, ст.757)

Цей Закон регулює правові, економічні, організаційні відносини, пов'язані із створенням та функціонуванням наукових парків, і спрямований на інтенсифікацію процесів розроблення, впровадження, виробництва інноваційних продуктів та інноваційної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:

- договір про партнерство з науковим парком - договір між науковим парком і суб'єктами господарювання щодо умов участі у процесі розроблення та виконання проектів наукового парку;
- засновники наукового парку - вищий навчальний заклад IV рівня акредитації (далі - вищий навчальний заклад) та/або наукова установа та інші юридичні особи, що уклали засновницький договір про створення наукового парку;
- науковий парк - юридична особа, що створюється з ініціативи вищого навчального закладу та/або наукової установи шляхом об'єднання внесків засновників для організації, координації, контролю процесу розроблення і виконання проектів наукового парку;
- партнери наукового парку - суб'єкти господарювання, що уклали з науковим парком договір про партнерство;
- пріоритетні напрями діяльності наукового парку - економічно і соціально зумовлені наукові, науково-технічні та інноваційні напрями діяльності, що відповідають меті створення наукового парку, галузевому профілю та/або спеціалізації вищого навчального закладу та/або наукової установи (які є базовими елементами наукового парку), враховують потреби регіону (території), в якому створено науковий парк, та узгоджуються з

напрямами діяльності, визначеними законами України "Про пріоритетні напрями роз витку науки і техніки" (2623-14), "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" (433-15) та іншими законодавчими актами України в науковій, науково-технічній та інноваційній сферах;

- проект наукового парку - пакет документів, що визначає процедуру і комплекс необхідних заходів щодо розроблення, створення та реалізації інноваційного продукту чи інноваційної продукції і містить дані про матеріально-технічні, фінансові, кадрові ресурси, необхідні для виконання проекту згідно з вимогами цього Закону.

Стаття 2. Законодавство про науковий парк

Науковий парк створюється та діє відповідно до Господарського (436-15) та Цивільного(435-15) кодексів України, законів України "Про вищу освіту" (2984-14), "Про інвестиційну діяльність"

(1560-12), "Про наукову і науково-технічну діяльність"(1977-12), "Про інноваційну діяльність" (40-15), "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій" (143-16), інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини в науково-технічній та інноваційній сферах, з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом.

Розділ II

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВОГО ПАРКУ

Стаття 3. Мета створення наукового парку

Науковий парк створюється з метою розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності у вищому навчальному закладі та/або науковій установі, ефективного та раціонального використання наявного наукового потенціалу, матеріально-технічної бази для комерціалізації результатів наукових досліджень і їх впровадження на вітчизняному та закордонному ринках.

Стаття 4. Функції наукового парку

Основними функціями наукового парку є:

- створення нових видів інноваційного продукту, здійснення заходів щодо їх комерціалізації, організація та забезпечення виробництва наукоємної, конкурентоспроможної на внутрішніх і зовнішніх ринках інноваційної продукції;
- інформаційно-методичне, правове та консалтингове забезпечення засновників і партнерів наукового парку, надання патентно-ліцензійної допомоги;

- залучення студентів, випускників, аспірантів, науковців та працівників вищого навчального закладу та/або наукової установи до розроблення і виконання проектів наукового парку;
- сприяння розвитку та підтримка малого інноваційного підприємництва;
- організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів, необхідних для розроблення і реалізації проектів наукового парку;
- залучення і використання у своїй діяльності ризикового (венчурного) капіталу, підтримка наукоємного виробництва;
- захист та представництво інтересів засновників і партнерів наукового парку в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, а також у відносинах з іншими суб'єктами господарювання під час організації та виконання проектів наукового парку в межах, визначених установчими документами наукового парку;
- розвиток міжнародного і вітчизняного співробітництва у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, сприяння залученню іноземних інвестицій;
- виконання інших функцій, не заборонених законодавством України.

Стаття 5. Установчі документи наукового парку

1. Науковий парк створюється і діє на основі засновницького договору та статуту, вимоги до яких визначаються цим Законом.

2. У засновницькому договорі про створення наукового парку визначаються зобов'язання засновників створити науковий парк, порядок їх спільної діяльності щодо його створення, умов передання науковому парку майна та нематеріальних активів засновників з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

3. У статуті наукового парку зазначаються найменування юридичної особи, мета, завдання та функції наукового парку згідно з вимогами цього Закону, відомості про склад засновників, розмір і порядок створення статутного та інших фондів, порядок розподілу прибутку і збитків, органи управління науковим парком, їх компетенція, порядок прийняття ними рішень, порядок вступу до наукового парку та виходу з нього, порядок ліквідації та інші відомості, що відповідають законодавству України та цьому Закону.

Стаття 6. Обмеження діяльності наукового парку

У рамках діяльності наукового парку не допускається здійснення таких видів діяльності як торговельно-посередницька діяльність, надання послуг побутового призначення, виробництво і переробка підакцизних товарів та інших, що не відповідають меті наукового парку.

Стаття 7. Створення наукового парку

1. Рішення про створення наукового парку приймається його засновниками за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

2. У разі якщо засновниками наукового парку є суб'єкти господарювання державної або комунальної власності, що здійснюють свою діяльність на основі права господарського відання або права оперативного управління, рішення про участь таких засновників у заснуванні наукового парку приймається за погодженням з відповідними органами, в управлінні яких перебуває державна або комунальна власність, закріплена за такими суб'єктами господарювання.

3. Для погодження рішення про створення наукового парку подаються:

- проекти установчих документів наукового парку;
- перелік пріоритетних напрямів діяльності наукового парку;
- дані про наукові результати, реалізація яких забезпечить розвиток наукового парку;
- відомості про засновників наукового парку, наявну та потенційну виробничу, інженерну, транспортну і соціальну інфраструктуру, що будуть використовуватися в діяльності наукового парку.

4. Науковий парк набуває статусу юридичної особи з дня його державної реєстрації у встановленому законом порядку.

5. У найменуваннях інших юридичних осіб забороняється використовувати слова "науковий парк".

Стаття 8. Пріоритетні напрями діяльності наукового парку

1. Перелік пріоритетних напрямів діяльності наукового парку формується згідно із законами України "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки"(2623-14) та "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" (433-15) відповідно до напрямів наукової діяльності вищого навчального закладу та/або наукової установи з урахуванням потреб регіону (території), де розташований науковий парк.

2. Перелік пріоритетних напрямів діяльності наукового парку затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності при погодженні рішення про створення наукового парку.

Стаття 9. Статус засновників наукового парку

1. Засновники наукового парку зберігають статус юридичної особи і на них поширюється дія законів щодо регулювання їх діяльності.

2. Засновник наукового парку має право:

- добровільно вийти з наукового парку на умовах і в порядку, визначених статутом наукового парку, із збереженням взаємних зобов'язань та укладених договорів з іншими суб'єктами господарювання;
- одержувати від наукового парку в установленому порядку інформацію, пов'язану з його діяльністю;
- одержувати частину прибутку від діяльності наукового парку в порядку, встановленому статутом наукового парку.

Стаття 10. Органи управління наукового парку

Науковий парк має вищий орган управління наукового парку та виконавчий орган управління наукового парку. Функції органів управління наукового парку визначаються його статутом.

Стаття 11. Вищий орган управління наукового парку

1. Вищим органом управління наукового парку є загальні збори засновників наукового парку, функції яких визначаються статутом наукового парку.

2. Вищий орган управління наукового парку:

- затверджує статут наукового парку та вносить зміни до нього;
- утворює виконавчий орган наукового парку;
- вирішує фінансові та інші питання відповідно до статуту наукового парку.

Стаття 12. Виконавчий орган управління наукового парку

1. Виконавчий орган управління наукового парку формується загальними зборами засновників у порядку, встановленому статутом наукового парку.

2. Виконавчий орган управління наукового парку вирішує питання поточної діяльності з метою координації діяльності його засновників і партнерів щодо виконання проектів наукового парку.

Стаття 13. Особливості статусу вищого навчального закладу або наукової установи - засновника наукового парку

1. Вищий навчальний заклад та/або наукова установа можуть бути засновниками юридичних осіб та/або їх об'єднань для організації та виконання проектів наукового парку.

2. Вищий навчальний заклад та/або наукова установа мають право бути орендодавцем приміщень та обладнання для партнерів наукового парку на строк реалізації проектів наукового парку згідно із статтею 20 цього Закону.

3. Вищий навчальний заклад та/або наукова установа беруть участь у формуванні статутного фонду наукового парку шляхом внесення до нього

нематеріальних активів (майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності) у порядку, встановленому законодавством України.

4. У разі ліквідації наукового парку за рішенням засновників або на підставі рішення суду, в тому числі про визнання наукового парку банкрутом, майнові права на об'єкти інтелектуальної

власності, створені за рахунок бюджетних коштів, не включаються до складу ліквідаційної маси і повертаються вищому начальному закладу та/або науковій установі, що вносили їх до статутного фонду наукового парку.

5. Певний вищий навчальний заклад та/або певна наукова установа можуть бути засновниками одного наукового парку.

6. Вищий навчальний заклад та/або наукова установа здійснюють контроль за діяльністю наукового парку, щорічно заслуховують звіти про його діяльність.

Розділ III

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТІВ НАУКОВОГО ПАРКУ

Стаття 14. Розроблення та прийняття проектів наукового парку

1. Проекти наукового парку розробляються на конкурсних засадах у рамках пріоритетних напрямів діяльності наукового парку з урахуванням вимог законів України "Про інноваційну діяльність" (40-15), "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій" (143-16), "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків"(991-14).

2. Проекти наукового парку подаються до виконавчого органу управління наукового парку юридичними та/або фізичними особами відповідно до умов конкурсу пропозицій щодо реалізації пріоритетних напрямів діяльності наукового парку (далі - конкурс).

3. Положення про проведення конкурсу розробляється та затверджується виконавчим органом управління наукового парку.

4. За результатами конкурсу виконавчий орган управління наукового парку приймає рішення про виконання проекту наукового парку та укладає договір про партнерство.

Стаття 15. Реєстрація проектів наукового парку

1. Виконавчим органом управління наукового парку здійснюється реєстрація всіх проектів наукового парку, на реалізацію яких укладено договір про партнерство.

2. Проекти наукового парку, реалізація яких потребує державної підтримки згідно із статтею 19 цього Закону, підлягають державній реєстрації Кабінетом Міністрів України.

3. До проектів наукового парку, що потребують ввезення наукового, лабораторного і дослідницького обладнання, а також комплектуючих та

матеріалів, що не виробляються в Україні, додаються документи з номенклатурою та обсягами ввезення такого наукового, лабораторного і дослідницького обладнання, а також комплектуючих та матеріалів. Ці документи є невід'ємною частиною проекту наукового парку.

4. Строк реалізації проекту наукового парку не може перевищувати семи років з дня його державної реєстрації.

Стаття 16. Моніторинг реалізації проектів наукових парків

1. Виконавчий орган управління наукового парку здійснює моніторинг реалізації проектів наукового парку.

2. За результатами виконання проектів наукового парку партнери наукового парку подають звіти до виконавчого органу управління наукового парку відповідно до умов договору про партнерство.

3. Виконавчий орган управління наукового парку узагальнює інформацію щодо виконання проектів наукового парку та подає інформацію про результати роботи наукового парку до вищого навчального закладу або наукової установи на їх вимогу і до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності у встановленому порядку.

4. У разі недотримання партнером наукового парку вимог проекту наукового парку, показників та строків його реалізації виконавчий орган управління наукового парку може прийняти рішення про припинення виконання проекту наукового парку в повному обсязі або частково внаслідок односторонньої відмови від виконання умов договору про партнерство, що вважатиметься відповідно розірваним або зміненим.

5. Виконавчий орган управління наукового парку за проектом наукового парку, якому відповідно до цього Закону надано державну підтримку, у триденний строк з дня прийняття рішення про припинення виконання проекту наукового парку в повному обсязі або частково подає до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності обґрунтоване подання про скасування державної реєстрації проекту наукового парку або внесення змін до державного реєстру проектів наукового парку.

6. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності за обґрунтованим поданням виконавчого органу наукового парку у встановленому законодавством порядку скасовує державну реєстрацію проекту наукового парку або вносить відповідні зміни до державного реєстру проектів наукового парку.

7. У разі скасування державної реєстрації проекту наукового парку щодо нього припиняється дія статей 19, 20 цього Закону.

8. Майнові, фінансові та інші наслідки, що можуть виникнути між партнерами наукового парку в разі припинення виконання проекту наукового

парку в повному обсязі або частково, визначаються у договорі про партнерство.

9. Результати виконання проекту наукового парку приймаються виконавчим органом управління наукового парку відповідно до умов договору про партнерство та технічних завдань проекту наукового парку.

Розділ IV

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВИХ ПАРКІВ

Стаття 17. Майнові права на технології та об'єкти права інтелектуальної власності

1. Розроблення і реалізація проектів наукового парку здійснюються за рахунок коштів наукового парку і його партнерів та/або за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів.

2. Проекти наукового парку, що виконуються за рахунок коштів наукового парку і його партнерів і не передбачають державної підтримки згідно з цим Законом, не потребують державної реєстрації.

3. Майнові права на технології та об'єкти права інтелектуальної власності, створені під час виконання проектів наукового парку, є власністю наукового парку та/або його партнерів, крім випадків, зазначених у частині четвертій цієї статті.

4. Центральний орган виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває вищий навчальний заклад або наукова установа, може обмежити в порядку, встановленому законом, майнові права на використання і розпорядження технологій та об'єктів права інтелектуальної власності, створених із залученням державних коштів, у разі якщо технологію та/або об'єкт права інтелектуальної власності:

- віднесено до сфери національної безпеки і оборони держави;
- визнано такими, що мають використовуватися в публічних інтересах;
- доведено до промислового використання та реалізації готової продукції виключно за рахунок державних коштів.

5. У випадках, зазначених у частині четвертій цієї статті, науковий парк та/або його партнери мають право використовувати технологію та/або об'єкт права інтелектуальної власності,

створений із залученням державних коштів, для власних потреб, якщо інше не визначено центральним органом виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває вищий навчальний заклад або наукова установа.

6. Науковий парк та/або його партнери протягом місяця з дня створення із залученням державних коштів технології та/або об'єкта права інтелектуальної власності зобов'язані повідомити

центральному органу виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває вищий навчальний заклад або наукова установа, про створену технологію та/або об'єкт права інтелектуальної власності.

7. Центральний орган виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває вищий навчальний заклад або наукова установа, протягом двох місяців з дня отримання повідомлення, передбаченого частиною шостою цієї статті, має повідомити науковому парку та/або його партнерам про своє рішення щодо обмеження майнових прав на технологію та/або об'єкт права інтелектуальної власності і підстави такого обмеження відповідно до частини четвертої цієї статті.

8. Якщо центральний орган виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває вищий навчальний заклад або наукова установа, протягом строку, зазначеного в частині сьомій цієї статті, не повідомив про прийняте ним рішення науковому парку та/або його партнерам, виключні майнові права на технологію та/або об'єкт права інтелектуальної власності без обмежень належать науковому парку та/або його партнерам відповідно до законодавства України.

9. У разі порушення центральним органом виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває вищий навчальний заклад або наукова установа, вимог частин третьої - восьмої цієї статті науковий парк та/або його партнери можуть звернутися до суду з позовом про захист своїх прав.

Стаття 18. Державне замовлення на поставку науковими парками продукції, виконання робіт і надання послуг

1. Звернення наукових парків щодо державного замовлення на поставку продукції, виконання робіт і надання послуг для забезпечення пріоритетних державних потреб розглядається у пріоритетному порядку.

2. Виконання науковим парком державного замовлення здійснюється на договірній (контрактній) основі у порядку, визначеному законом.

Стаття 19. Особливості обкладення ввізним митом наукового, лабораторного і дослідницького обладнання, комплектуючих та матеріалів для виконання проектів наукових парків

1. У разі реалізації проекту наукового парку, зареєстрованого згідно із частиною другою статті 15 цього Закону, звільняються від обкладення ввізним митом наукове, лабораторне і дослідницьке

обладнання, а також комплектуючі та матеріали, що не виробляються в Україні, згідно з номенклатурою та обсягами, передбаченими проектом наукового парку.

2. Порядок митного оформлення, номенклатура та обсяги ввезення товарів, зазначених у частині першій цієї статті, визначаються Кабінетом Міністрів України.

3. Режим звільнення від сплати ввізного мита діє протягом строку реалізації проекту наукового парку, але не більше двох років з дня затвердження номенклатури та обсягів постачання відповідного обладнання, для комплектуючих і матеріалів – протягом одного року.

4. Контроль за цільовим використанням наукового, лабораторного і дослідницького обладнання, а також комплектуючих та матеріалів, що не виробляються в Україні, здійснюється відповідно до закону.

5. У разі нецільового використання ввезених на територію України наукового, лабораторного і дослідницького обладнання та комплектуючих і матеріалів не для потреб реалізації проектів

наукових парків суми ввізного мита, що нараховуються згідно з митним законодавством України, підлягають стягненню до Державного бюджету України. При цьому платник податку, який здійснив нецільове використання, зобов'язаний збільшити свої податкові зобов'язання за наслідками податкового періоду, в якому відбулося таке порушення, на суму ввізного мита, що мала бути сплачена при ввезенні на територію України наукового, лабораторного і дослідницького обладнання та комплектуючих і матеріалів, а також сплатити пеню, нараховану на таку суму ввізного мита виходячи з 120 відсотків облікової ставки Національного банку України, що діяла на день збільшення податкового зобов'язання, за період їх нецільового використання.

Стаття 20. Оренда приміщень вищого навчального закладу та/або наукової установи – засновника наукового парку

1. За проектами наукового парку, зареєстрованими згідно із статтею 15 цього Закону, реалізація яких передбачає використання приміщень та обладнання вищого навчального закладу та/або наукової установи, за поданням виконавчого органу управління наукового парку між вищим навчальним закладом та/або науковою установою і партнером наукового парку укладається договір оренди на строк, передбачений умовами реалізації проекту наукового парку.

2. У договорах оренди, що укладаються відповідно до частини першої цієї статті, може визначатися особливий порядок сплати комунальних послуг та орендної плати. Розміри та умови їх оплати встановлюються вищим навчальним закладом та/або науковою установою за погодженням з центральним органом виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває цей вищий навчальний заклад та/або наукова установа.

Розділ V

ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВОГО ПАРКУ

Стаття 21. Майнові відносини та фінансування наукового парку

1. Для виконання статутних завдань науковий парк може створювати статутний і резервний фонди, фонд підтримки інноваційної діяльності та інші фонди, не заборонені законодавством України.

2. Статутний фонд наукового парку поділений на частки між засновниками відповідно до розміру їх вкладу.

3. Вкладом до статутного фонду наукового парку можуть бути гроші, цінні папери та інші речі або майнові чи інші відчужувані права, що мають грошову оцінку.

4. Суб'єкт господарювання державної або комунальної власності, що здійснює свою діяльність на основі права господарського відання, може передавати належне йому майно до статутного фонду наукового парку лише за попередньою згодою центрального органу виконавчої влади, у сфері управління якого він перебуває.

5. Передача до статутного фонду наукового парку нерухомого майна, а також повітряних і морських суден, суден внутрішнього плавання та рухомого складу залізничного транспорту, що перебувають на балансі державних суб'єктів господарювання, здійснюється за умови додаткового погодження з Фондом державного майна України.

6. Не можуть бути об'єктами передавання до статутного фонду наукового парку об'єкти державної власності, що мають загальнодержавне значення і не підлягають приватизації відповідно до частини другої статті 5 Закону України "Про приватизацію державного майна" (2163-12), а також об'єкти, включені до переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, затвердженого Законом України "Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації" (847-14).

7. До джерел фінансування наукового парку належать:

- кошти статутного та інших фондів наукового парку;
- фінансові надходження від діяльності наукового парку;
- інвестиції, надані науковому парку;
- благодійні внески для розвитку наукового парку та забезпечення реалізації проектів наукового парку;
- кошти державного та місцевих бюджетів;
- кошти замовників;
- інші надходження, не заборонені законодавством України.

Стаття 22. Розрахункове обслуговування діяльності наукового парку

Науковий парк має право відкривати рахунки в національній та іноземній валютах у банківських та інших фінансових установах.

Стаття 23. Припинення наукового парку

1. Припинення наукового парку здійснюється виключно шляхом його ліквідації за рішенням засновників або на підставі рішення суду.

2. Реорганізація наукового парку забороняється.

Розділ VI ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2010 року.

2. Внести зміни до таких законів України:

1) частину другу статті 19 Закону України "Про Єдиний митний тариф"(2097-12) (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 19, ст. 259; 2006 р., N 22, ст. 182) викласти в такій редакції:

"Для проектів технологічних та наукових парків, зареєстрованих у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку, справляння ввізного мита здійснюється з урахуванням положень, встановлених законами України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків"(991-14) та "Про наукові парки"(1563-17);

2) у Законі України "Про оренду державного та комунального майна" (2269-12) (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., N 15, ст. 99; 1998 р., N 18, ст. 88; 1999 р., N 29, ст. 239, N 48,

ст. 411; 2002 р., N 2, ст. 5, N 30, ст. 205; 2004 р., N 50, ст. 539, N 51, ст. 547; 2009 р., N 24, ст. 296):

- статтю 1 після частини третьої доповнити новою частиною такого змісту:

"4. Відносини оренди рухомого та нерухомого майна, що належить вищим навчальним закладам та/або науковим установам, що є засновниками наукового парку, регулюються цим Законом з урахуванням особливостей, передбачених Законом України "Про наукові парки"(1563-17).

У зв'язку з цим частину четверту вважати частиною п'ятою;

абзац другий статті 5 доповнити словами "а також майна, що належить вищим навчальним закладам та/або науковим установам, що надається в оренду партнерам наукових парків".

3. Питання, не врегульовані цим Законом, вирішуються відповідно до законодавства України.

4. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

встановити ставки плати за оренду для партнерів наукових парків, яким надається в оренду державне майно, що належить вищим навчальним закладам та/або науковим установам, що є засновниками наукового парку, з метою державної підтримки реалізації проектів наукового парку;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

підготувати пропозиції щодо внесення змін до законодавчих актів, що суперечать цьому Закону.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, N 19-20, ст.166)

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи пріоритетних напрямів інноваційної діяльності та їх реалізації в Україні.

Метою закону є забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки шляхом концентрації ресурсів держави на пріоритетних напрямках науково-технічного оновлення виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Стаття 1. Законодавство України з питань формування та реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності

1. Правовою основою формування та реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності є Конституція України ([254к/96-ВР](#)), закони України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України" ([1602-14](#)), "Про наукову і науково-технічну діяльність" ([1977-12](#)), "Про інноваційну діяльність" ([40-15](#)), "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки" ([2623-14](#)) та інші нормативно-правові акти, що регулюють відносини у цій сфері.

Стаття 2. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні

1. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні (далі - пріоритетні напрями) - науково і економічно обґрунтовані та визначені відповідно до цього Закону напрями провадження інноваційної діяльності, що спрямовані на забезпечення економічної безпеки держави, створення високотехнологічної конкурентоспроможної екологічно чистої продукції, надання високоякісних послуг та збільшення експортного потенціалу держави з ефективним використанням вітчизняних та світових науково-технічних досягнень.

2. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності поділяються на стратегічні та середньострокові пріоритетні напрями.

Стратегічні пріоритетні напрями затверджуються Верховною Радою України на період до 10 років.

Середньострокові пріоритетні напрями визначаються на період до 5 років і спрямовані на виконання стратегічних пріоритетних напрямів.

Стаття 3. Формування стратегічних пріоритетних напрямів

1. Пропозиції щодо стратегічних пріоритетних напрямів та їх прогнозно-аналітичне обґрунтування готує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, та подає їх на розгляд центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій, який у встановленому порядку вносить їх на розгляд Кабінету Міністрів України. { Абзац перший частини першої статті 3 в редакції Закону N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

Підготовка пропозицій щодо стратегічних пріоритетних напрямів та їх прогнозно-аналітичне обґрунтування здійснюються в рамках державних цільових програм прогнозування науково-технічного та інноваційного розвитку України, що розробляються згідно із законами України "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки" ([2623-14](#)) та "Про державні цільові програми" ([1621-15](#)). Підготовка зазначених пропозицій здійснюється із залученням Національної академії наук України, національних галузевих академій наук України, вищих навчальних закладів і науково-дослідних інститутів.

2. Подані центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій, пропозиції стратегічних пріоритетних напрямів та їх обґрунтування схвалюються Кабінетом Міністрів України і подаються до Верховної Ради України у вигляді проектів законів до 1 березня передостаннього року дії попередніх стратегічних пріоритетних напрямів.

{ Частина друга статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

3. Порядок підготовки пропозицій щодо стратегічних пріоритетних напрямів затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 4. Стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності на 2011-2021 роки

1. Стратегічними пріоритетними напрямами на 2011-2021 роки є:

- 1) освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії;
- 2) освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки;
- 3) освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій;
- 4) технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу;
- 5) впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики;
- 6) широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища;
- 7) розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки.

Стаття 5. Формування середньострокових пріоритетних напрямів

1. Середньострокові пріоритетні напрями формуються на основі стратегічних пріоритетних напрямів, визначених цим Законом, з метою поетапного забезпечення їх реалізації на загальнодержавному, галузевому та регіональному рівнях.
2. Середньострокові пріоритетні напрями можуть бути загальнодержавного, галузевого та регіонального рівнів.
3. Середньострокові пріоритетні напрями загальнодержавного рівня та їх обґрунтування формуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій, за пропозиціями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, із залученням Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України, вищих навчальних закладів і науково-дослідних інститутів за результатами прогнозно-аналітичних досліджень у сфері науки і техніки та інноваційної діяльності, прогнозів економічного та соціального розвитку України і спрямовані на забезпечення інноваційного розвитку міжгалузевого та міжрегіонального характеру.

{ Частина третя статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

4. Середньострокові пріоритетні напрями галузевого рівня формуються відповідними центральними органами виконавчої влади на основі стратегічних пріоритетних напрямів і середньострокових пріоритетних напрямів загальнодержавного рівня з урахуванням прогнозу розвитку галузей економіки і спрямовані на вирішення питань забезпечення інноваційного розвитку окремих галузей економіки.

5. Середньострокові пріоритетні напрями ([294-2012-п](#)) загальнодержавного і галузевого рівнів затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій, протягом трьох місяців з дня визначення законом стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності.

{ Частина п'ята статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

6. Середньострокові пріоритетні напрями регіонального рівня спрямовані на вирішення питань забезпечення інноваційного розвитку окремих регіонів.

7. Середньострокові пріоритетні напрями регіонального рівня затверджуються Верховною Радою Автономної Республіки Крим, місцевими радами за поданням Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій на основі стратегічних пріоритетних напрямів, середньострокових пріоритетних напрямів загальнодержавного рівня з урахуванням прогнозу економічного і соціального розвитку відповідного регіону.

Стаття 6. Реалізація середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності

1. Середньострокові пріоритетні напрями загальнодержавного і галузевого рівнів реалізуються шляхом формування та виконання державних цільових програм, державного замовлення та окремих інноваційних проектів.

Обсяги коштів, що спрямовуються на реалізацію пріоритетних напрямів загальнодержавного і галузевого рівнів, щорічно визначаються законом про Державний бюджет України.

2. Середньострокові пріоритетні напрями регіонального рівня реалізуються шляхом формування та виконання регіональних, місцевих інноваційних програм та окремих інноваційних проектів.

Обсяги коштів, що спрямовуються на реалізацію пріоритетних напрямів регіонального рівня, щорічно визначаються відповідними бюджетами, у тому числі з урахуванням статті 105 Бюджетного кодексу України ([2456-17](#)).

3. Для реалізації середньострокових пріоритетних напрямів державою запроваджуються заходи щодо:

1) розвитку інноваційної інфраструктури (інноваційних центрів, технологічних парків, наукових парків, технополісів, інноваційних бізнес-інкубаторів, центрів трансферу технологій, інноваційних кластерів, венчурних фондів тощо);

2) першочергового розгляду заявок на винаходи, що відповідають середньостроковим пріоритетним напрямам загальнодержавного рівня;

3) прямого бюджетного фінансування та співфінансування;

4) відшкодування відсоткових ставок за кредитами, отриманими суб'єктами господарювання у банках;

5) часткової компенсації вартості виробництва продукції;

6) кредитів за рахунок коштів державного бюджету, кредитів (позик) і грантів міжнародних фінансових організацій, залучених державою або під державні гарантії;

7) субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам;

8) податкових, митних та валютних преференцій.

Стаття 7. Моніторинг реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності

1. Моніторинг реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{ Частина перша статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5460-VI ([5460-17](#)) від 16.10.2012 }

Стаття

8.

Прикінцеві

положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Визнати таким, що втратив чинність, Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" ([433-15](#)) (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., N 13, ст. 93; 2006 р., N 5-6, ст. 73, N 22, ст. 199; 2009 р., N 16, ст. 219).

3. Внести до Закону України "Про інноваційну діяльність" ([40-15](#)) (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., N 36, ст. 266) такі зміни:

1) абзац сьомий частини першої статті 1 викласти в такій редакції:

"пріоритетний інноваційний проект - інноваційний проект, що реалізується в рамках пріоритетних напрямів інноваційної діяльності";

2) у статті 2 слова "Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків" ([991-14](#)), "Про спеціальну економічну зону "Яворів" ([402-14](#)), цього Закону та інших законодавчих актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері" замінити словами "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" ([991-14](#)), "Про спеціальну економічну зону "Яворів" ([402-14](#)), "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" ([3715-17](#)), цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері";

3) в абзаці другому статті 6 слова "державного, галузевого, регіонального і місцевого рівнів" виключити;

4) у статті 7:

абзац третій частини першої викласти в такій редакції:

"визначає стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності";

абзац другий частини другої після слова "затверджують" доповнити словами "середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності регіонального рівня та";

5) абзац третій статті 8 викласти в такій редакції:

"готує та подає Верховній Раді України пропозиції щодо стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності та затверджує середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності загальнодержавного і галузевого рівнів";

6) у статті 9:

в абзаці третьому частини першої слова "пріоритетних напрямів інноваційної діяльності" замінити словами "стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня";

у частині другій:

після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

"відповідно до компетенції готують та подають Кабінету Міністрів України пропозиції щодо середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня".

У зв'язку з цим абзац третій вважати абзацом четвертим;

в абзаці четвертому слова "із пріоритетних галузевих напрямів інноваційної діяльності" замінити словами "що реалізуються в рамках середньострокових пріоритетних напрямів галузевого рівня";

7) частину першу статті 10 після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

"готують та подають Верховній Раді Автономної Республіки Крим, відповідним радам пропозиції щодо середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності регіонального рівня".

У зв'язку з цим абзаци другий - сьомий вважати відповідно абзацами третім - восьмим;

8) в абзаці другому частини шостої статті 13 слова "затверджених Верховною Радою України" виключити.

4. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом, передбачивши заходи першочергової підтримки реалізації пріоритетних напрямів, визначених Законом.

Друкується за фінансової підтримки Міжнародного
Вишеградського фонду в рамках виконання наукового проекту
«Інноваційний університет – інструмент
інтеграції в європейський освітній і науковий простір»

Науковий парк УжНУ як регіональна інноваційна структура

За загальною редакцією

*Артёмова І. В. – керівника наукового проекту, кандидата історичних наук,
доцента*

Аналітичний огляд підготували експерти наукового проекту та
працівники ННІ Інституту євроінтеграційних досліджень

Білак О.П. – керівник групи експертів

Головач Й.Й., Гусь А.В. – відповідальна за випуск

Бродич А.І. – комп'ютерне верстання

**This is published with the financial support of the International
Visegrad Fund in the framework of the research project
«Innovative University – tool of integration
to European educational and research area»**

Science Park UzhNU as regional innovative structure

Under the General Editorship of

Ivan Artjomov - head of the research project, Ph.D.,
associate professor

Analytical Review prepared by the experts of research project and workers of
Educational Research Institute of European Integration Studies

O. Bilak - manager of the experts group

J. Golovach, A. Gus - responsible for the issue

A. Brodych – Desktop Publishing (DTP)

*Віддруковано ПП «АУТДОР-ШАРК»
88000, м. Ужгород, пл. Жупанатська, 15/1
тел.: 3-51-15, e-mail: office@shark.com.ua
Тираж 300 прим.*

